CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION

ÚKZÚZ

Moldova Organic Value Chain Alliance

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE AL REPUBLICII MOLDOVA

Anuarul privind Agricultura Ecologică din Republica Moldova

pentru anii 2021 - 2022

www.movca.md

Ediția 3

Anuarul privind Agricultura Ecologică Din Republica Moldova

pentru anii 2021-2022

Ediția 3

Stimați cititori,

Am o deosebită plăcere și onoare să vă salut pe această platformă utilă pentru a reflecta asupra priorităților, provocărilor și a oportunităților pentru dezvoltarea agriculturii ecologice, drept unica formă de agricultură capabilă să abordeze în mod durabil toate provocările globale și naționale ce țin de schimbarea climei, aprovizionarea cu alimente, trasabilitatea produselor și sănătatea populației.

Dezvoltarea acestui segment este o prioritate majoră pe Agenda Ministerului, punându-se accente sporite pe transpunerea obiectivelor, principiilor și normelor comunitare aplicabile producției ecologice în legislația națională de profil.

În context, la finele lunii iulie, a fost adoptată Legea nr. 237/2023 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, care urmărește instituirea unui cadru normativ raliat la standardele internaționale, precum și asigurarea funcționării eficiente a pieței interne a produselor ecologice, concurenței loiale, dar și protecția intereselor consumatorilor. Totodată, documentul vizează acordarea subvențiilor pentru stimularea dezvoltării agriculturii ecologice, prin intermediul Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, iar în scopul evidenței și schimbului de date aferente activității în domeniul producției agroalimentare ecologice, este prevăzută funcționarea unui sistem informațional automatizat.

Perfecționarea cadrului normativ sus-citat, va permite realizarea angajamentelor din Acordul de Asociere RM-UE aferente agriculturii ecologice, prin transpunerea a circa 20 acte UE și alinierea sectorului la prevederile Politicii Agricole Comune a UE, prin transpunerea standardelor și cerințelor de calitate, control, optimizarea exportului pe piața UE a mai multor produse strategice și reducerea dependentei sectorului de pieţele tradiționale.

Cu respect, Vladimir BOLEA
Ministrul Agriculturii și Industriei Alimentare

Dragi cititori,

Prezenta publicație vine să reflecte în complex sistemul de agricultură ecologică din Republica Moldova, starea actuală, perspectivele și tendințele de dezvoltare a sistemului ecologic și promovarea producției ecologice atât pe piața internă cât ți externă.

Agricultura ecologică cunoaște o ascensiune rapidă pe plan mondial, ca rezultat direct al creșterii interesului consumatorilor față de produsele bio. Pentru ca agricultorii să simtă beneficiile alegerii agriculturii ecologice ca metodă de producție, consumatorii trebuie să aibă certitudinea că sunt respectate normele privind producția ecologică.

Conștientizarea consumatorilor, informarea continuă și tendințele pieței de asemenea au clasat agricultura ecologică drept subiect fierbinte de discuții. Provocările sunt mari și scopurile promițătoare, doar prin eforturi comune ne propunem să dezvoltăm acest sistem de producere, prietenos mediului și cu impact pozitiv asupra sănătății societății.

De notat că, cu suportul partenerilor externi de dezvoltare, prin intermediul proiectelor de asistență externă, ne propunem să realizăm un șir de activități aferente dezvoltării mai multor platforme informaționale de promovare a agriculturii ecologice, dar și crearea de loturi experimentale, cu implementarea celor mai moderne tehnologii de cultivare și procesare conform standardelor agriculturii ecologice.

Prin eforturi comune, conjugate dintre Executiv, comunitatea internațională a donatorilor, partenerilor de dezvoltare, a asociațiilor de profil și a producătorilor agricoli, vom reuși să respectăm principiile producției ecologice pe întreg lanțul valoric: producere, procesare și distribuție a alimentelor și a hranei pentru animale, dar și pe practici prietenoase mediului.

Cu respect, Tatiana NISTORICA
Președinte al Asociiației Obștești
Alianța Lanțului Valoric în Agricultură
Ecologică din Republica Moldova

C U P R I N S

00 PREFAȚĂ.....2
00.1 Harta producătorilor ecologici din Republica Moldova.....7

01 ACTUALITATEA AGRICULTURII ECOLOGICE.....8
01.1 Starea actuală a agriculturii ecologice în Republica Moldova.....9
01.2 Politica și tendințele comunității europene pentru agricultura ecologică.....14

02 SUPRAVEGHEREA ȘI CERTIFICAREA.....16
02.1 Supravegherea, controalele și certificarea.....17
02.2 Organismele de control ce operează în Republica Moldova.....21
02.3 Laboratoare și testele de laborator.....25
02.4 Inputuri în agricultura ecologică.....27

03 PRODUCȚIA ECOLOGICĂ.....28
03.1 Informații privind producția ecologică în Republica Moldova.....29

04 MODELE DE PRODUCȚIE ȘI ISTORII DE SUCCES 34
Cricova - prioritatea vinăriei este sustenabilitatea.....35
Prograin organic - asigură agricultura ecologică responsabilă și durabilă.....39
Regina naturii - prețuiește calitatea și tradiția.....44

05 COMERȚUL.....48
05.1 Comerțul cu produse alimentare ecologice.....49
05.2 Distribuția către consumator a producție ecologice.....51
05.3 Piața internațională.....54

06 SUBVENȚII.....58
06.1 Sprijinul Statului pentru dezvoltarea agriculturii ecologice.....59
06.2 Subvenții pentru agricultura și producția ecologică.....62
06.3 Subvenții pentru ONG-uri din sectorul agricultură ecologică.....65
06.4 Proiecte și programe în derulare privind suportul sectorului de agricultură ecologică.....67

07 SELECȚIA ȘI TESTAREA SOIURILOR.....69
07.1 Recomandarea soiurilor potrivite pentru agricultura ecologică.....70

08 ȘTIINȚA ȘI CERCETAREA.....73
08.1 Știința și cercetarea în domeniul agriculturii ecologice.....74
08.2 Instituții științifice și de cercetare.....75

09 PROMOVAREA.....80
09.1 Promovarea sectorului ecologic în Republica Moldova.....81

10 APICULTURA.....85
10.1 Apicultura ecologică pe scara mondiala și în Republica Moldova.....86
10.2 Perioada de conversie sau trecerea de la apicultura convențională la apicultura ecologica.....88
10.3 Obiectivele strategice ale apiculturii ecologice.....90
10.4 Cerințe și criterii obligatorii în practicarea apiculturii ecologice.....91

11 PARTENERI.....95
11.1 Organizații și Asociații implicate în sectorul agricultura ecologică.....96

12 CALENDAR ȘI EVENIMENTE.....108
12.1 Evenimente naționale și internaționale.....109
12.2 Calendarul 2023 pentru operatorii din sectorul agricultură ecologică.....114

Acronime și abrevieri

ANSA – Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor

AIPA - Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură

CAECP – Centrul de Acreditare în domeniul Evaluării Conformității Produselor

CEE – Comunitatea Economică Europeană

EA-BLA – Acordul de Recunoaștere Bilaterală cu Cooperarea Europeană pentru Acreditare

FiBL – Institutul de Cercetare a Agriculturii Ecologice

GEF – Facilitatea Globală de Mediu

ILAC-MRA – autoritatea internațională pentru acreditarea laboratoarelor și organismelor de inspecție

MAIA – Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

MOLDAC – Centrul Național de Acreditare

MOVCA – Alianța Lanțului Valoric în Agricultura Ecologică din Moldova

OC – Organism de Control

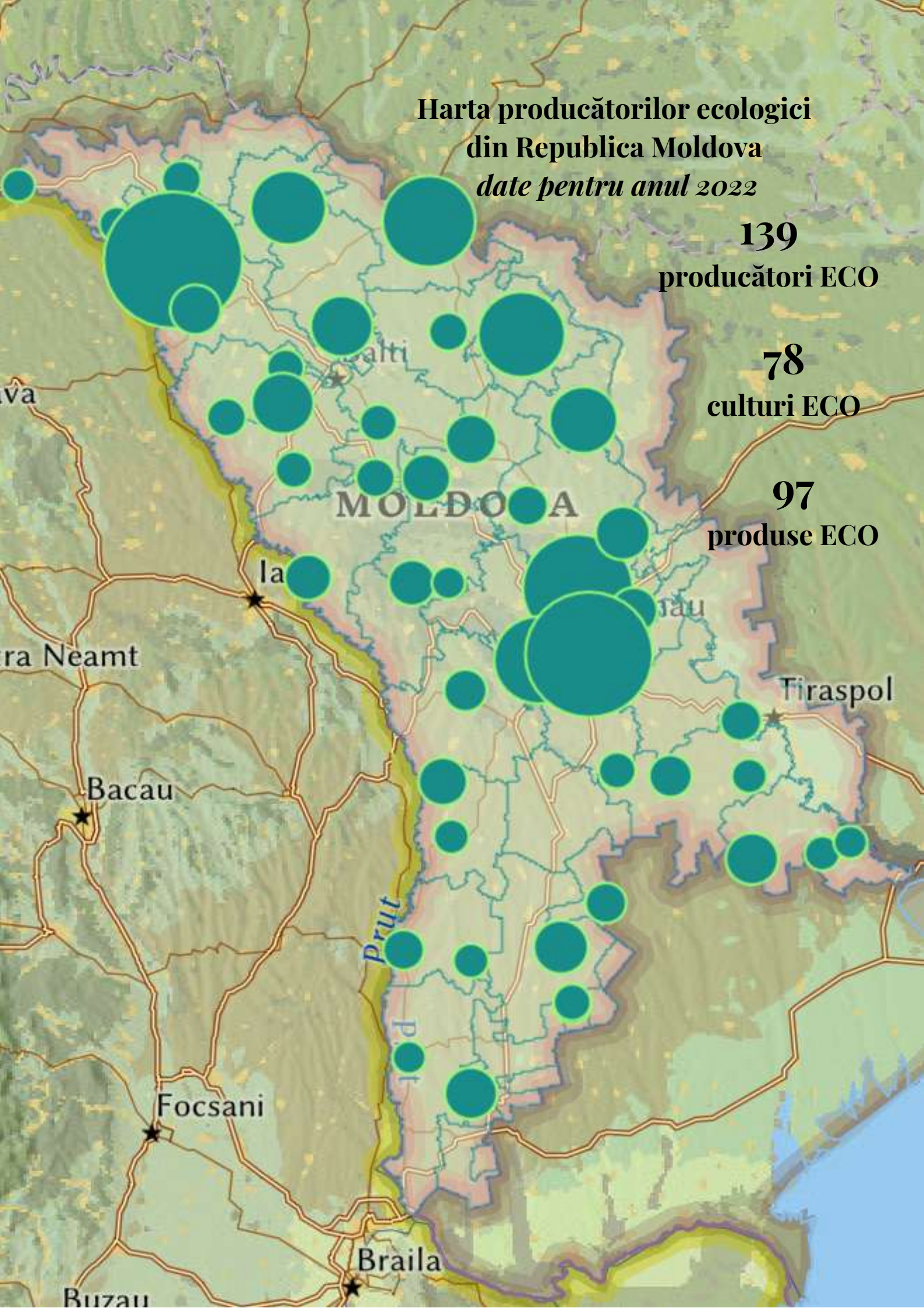
CUD - Control Union Dnjestr

UE – Uniunea Europeană

USAID – Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională

ÚKZÚZ – Institutul Central de Supraveghere și Testare în Agricultură

Sursa foto: Pixels.com

Harta producătorilor ecologici
din Republica Moldova
date pentru anul 2022
139
producători ECO
78
culturi ECO
97
produse ECO
MOLDOVA
Iasi
Tiraspol
Bacau
Focsani
Braila
Buzau
Prut

01

Actualitatea agriculturii ecologice

Sursa foto: Pixels.com

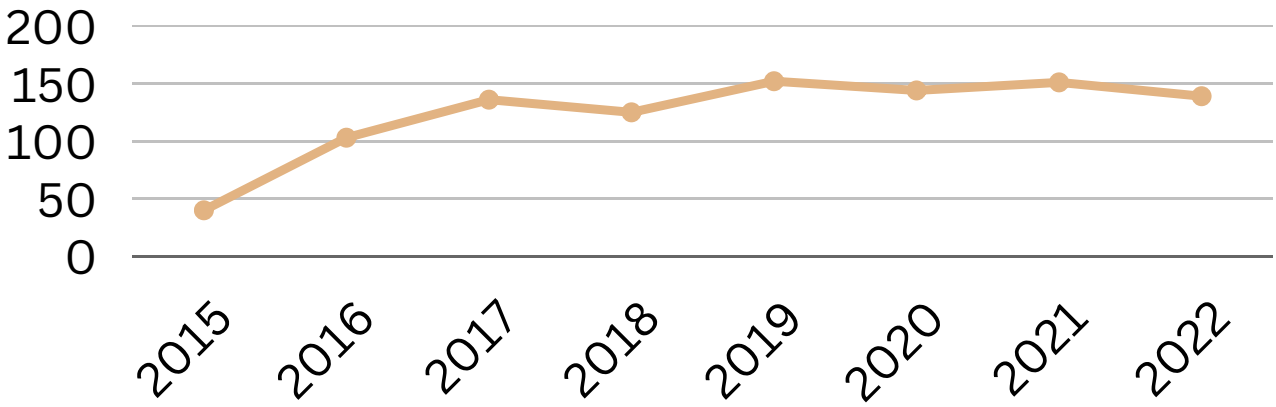
Sursa foto: Pixels.com

01.1 Starea actuală a agriculturii ecologice în Republica Moldova

Cele mai recente date disponibile despre agricultura ecologică la nivel mondial arată că 2020 a fost un alt an bun pentru agricultura ecologică globală. Potrivit sondajului FiBL privind agricultura ecologică la nivel mondial, terenurile agricole ecologice și vânzările cu amănuntul ecologic au continuat să crească și au atins un alt record istoric.

Tendința de creștere în agricultura ecologică se atestă și pe teritoriul Republicii Moldova, atât sporirea suprafețelor certificate ecologic cât și creșterea numărului de agenți economici implicați în sistem ecologic în anul 2021. Anul 2022 însă, atestă o descreștere comparativ cu 2021 conform rapoartelor Organismelor de Control, de la 151 producători în 2021 la 139 producători în 2022.

Fig. 1.1.1 Numărul entităților încadrate în lanțul valoric al agriculturii ecologice în Moldova

Sursa: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

În Republica Moldova în anul 2022 au fost înregistrate 28616,07 ha de teren agricol în sistem ecologic, cu 1102,86 ha mai puțin de cât in anul 2021.

Din suprafața totală în sistem ecologic 23756,81 ha sunt deja certificate; 1100 ha sunt în perioada de conversie anul 1; 4477 ha se afla deja în anul doi de conversie și 383,7 ha sunt în ultimul an de conversie. Estimativ putem spune că în următorul an agricol vor fi deja cu plus 383,7 ha de teren agricol certificate ecologic.

Fig. 1.1.2 Terenuri agricole în sistem ecologic, raport 2021

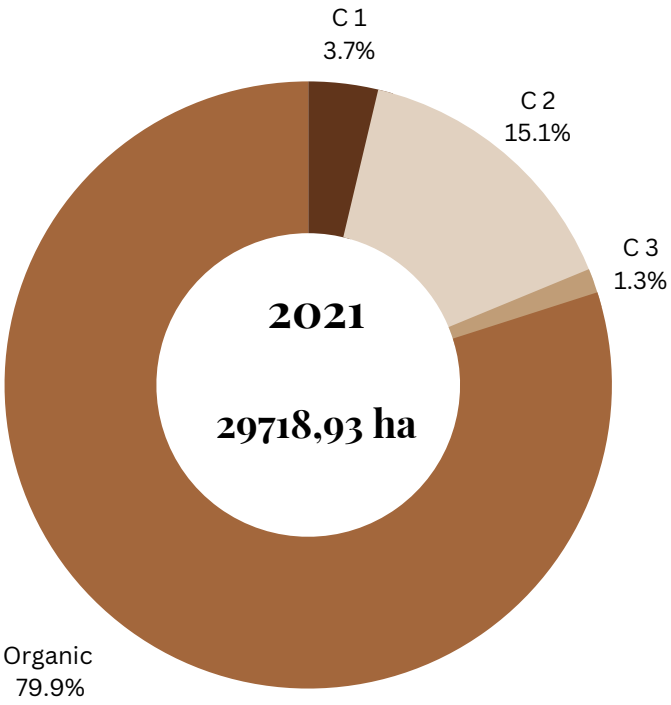
Rezultatele anului 2021 pentru agricultura ecologică în Republica Moldova

23756,81 ha - Certificate ecologic

1100 ha - Conversie anul 1

4477 - Conversie anul 2

383,7 ha - Conversie anul 3

Sursa: Atlasul agriculturii ecologice 2021

Suprafața de terenuri agricole ecologice în UE au crescut cu 5,3%. Cele mai recente date pentru Europa arată că terenurile agricole ecologice au atins aproximativ 17,1 milioane de hectare (UE: 14,9 milioane de hectare) sau o pondere de aproximativ 3,4% (UE: 9,2%).

Dacă în comunitatea europeană terenul în agricultură ecologică este în creștere atunci, spre regret, în Republica Moldova a fost înregistrată o diminuare a suprafeței terenului agricol înregistrat în sistem ecologic.

Suprafața terenului agricol certificat ecologic sau în conversie conform datelor furnizate de către organismele de certificare, este în diminuare în anul 2022 cu 1102,86 ha față de anul 2021.

Fig. 1.1.3 Terenuri agricole în sistem ecologic, raport 2022

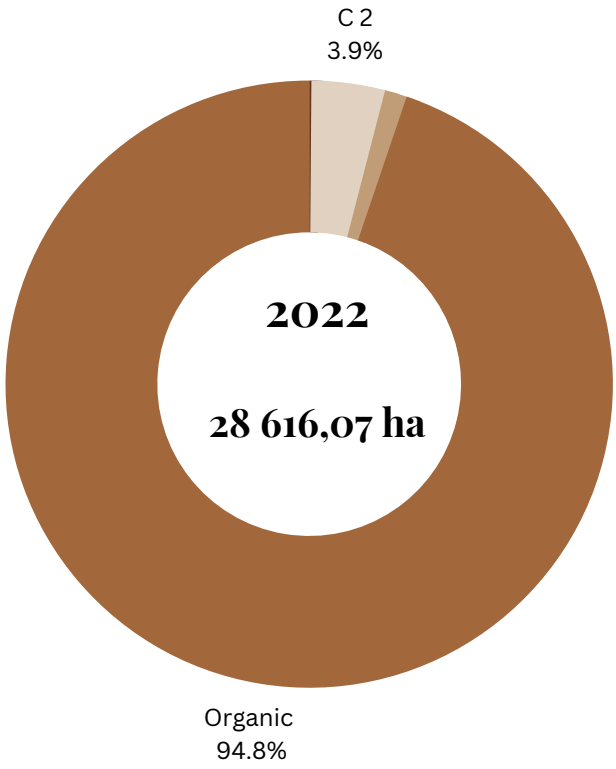
Rezultatele anului 2022 pentru agricultura ecologică în Republica Moldova

26 848,3 ha - Certificate ecologic

327 ha - Conversie anul 1 (1,4%)

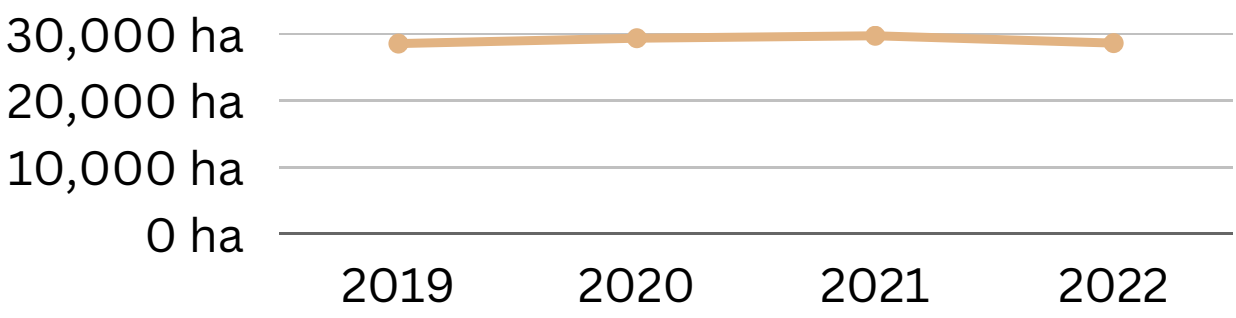
1106,8 ha - Conversie anul 2 (3,87%)

334,1 ha - Conversie anul 3 (1,17%)

Sursa: Atlasul agriculturii ecologice 2022

Fig. 1.1.4 Suprafața terenului agricol în sistem ecologice în Republica Moldova

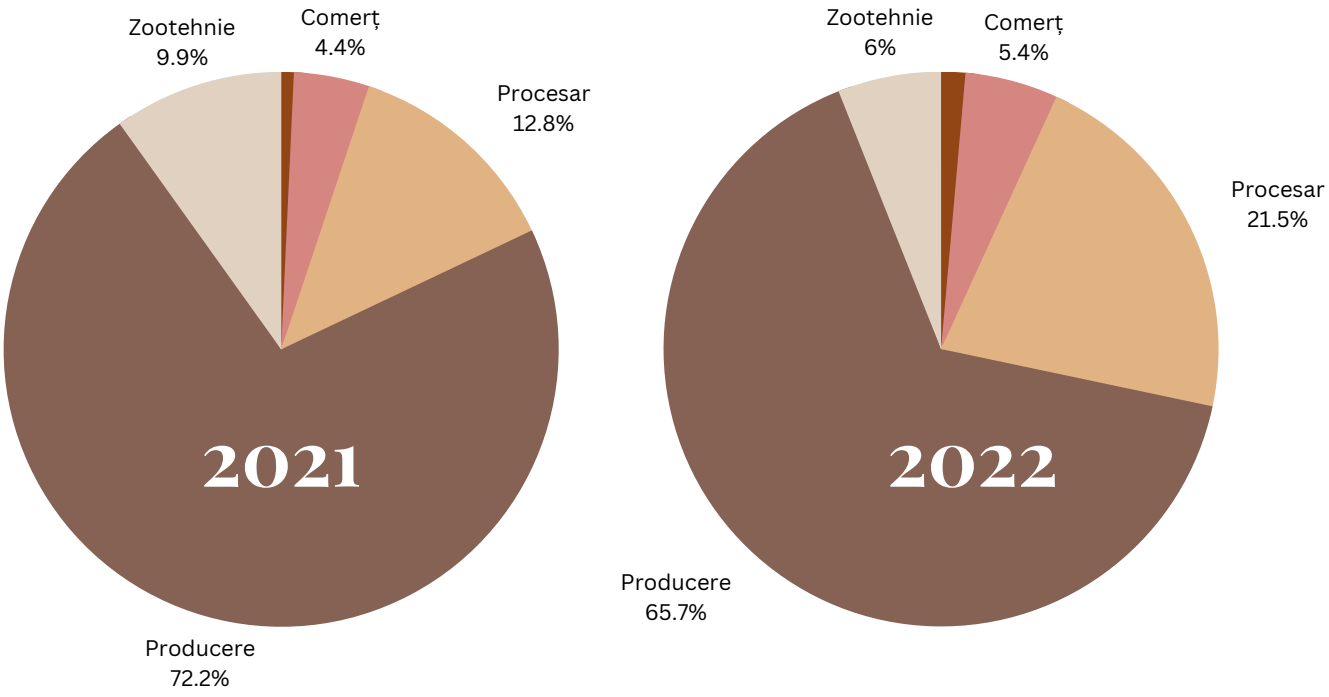

Sursa: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

În conformitate cu datelor atlasului agriculturii ecologice, a sporit și numărul culturilor ecologice cât și a produselor certificate ecologic. Dacă în anul 2019 au fost înregistrate 71 de culturi și 53 de produse certificate ecologic, atunci în anul 2022 avem înregistrate 78 culturi ecologice și certificate 97 de produse ecologice.

Tipul de activitate a entităților economice încadrate în lanțul valoric al agriculturii ecologice este: producerea, procesarea, zootehnia, comerțul și colectarea.

Fig. 1.1.5 Domeniile de activitate în sistem ecologic pentru anii 2021, 2022

Sursa: Atlasul agriculturii ecologice 2022

A sporit interesul pentru tipul de activitate procesare în anul 2022 pînă la 21,5%, (comparativ cu anul 2021 -12,8%). Interesul sporit față de domeniul procesare bucură, astfel materia primă produsă în țară va fi cu valoare adăugată.

Aceasta ne vorbește despre faptul că producerea producției ecologice pe teritoriul Republicii Moldova în mare parte este procesată în afara țării, respectiv plus valoare pe lanțul de producere este în exterior.

Ultimii ani sistemul ecologic devine unul tot mai atractiv pentru fermieri din sectorul zootehnic convențional. Apicultorii sunt cei care acum trei ani, în mare parte, au fost certificați ecologic și interesul lor pentru a trece în sistem ecologic devine tot mai mare.

Miere de albini fiind produsul din sectorul zootehnic care merge la export în comunitatea europeană și tendințele pieței europene pentru produsele ecologice fiind în creștere a determinat apicultorii din țară să se orienteze la trecerea de la sistem convențional la cel ecologic.

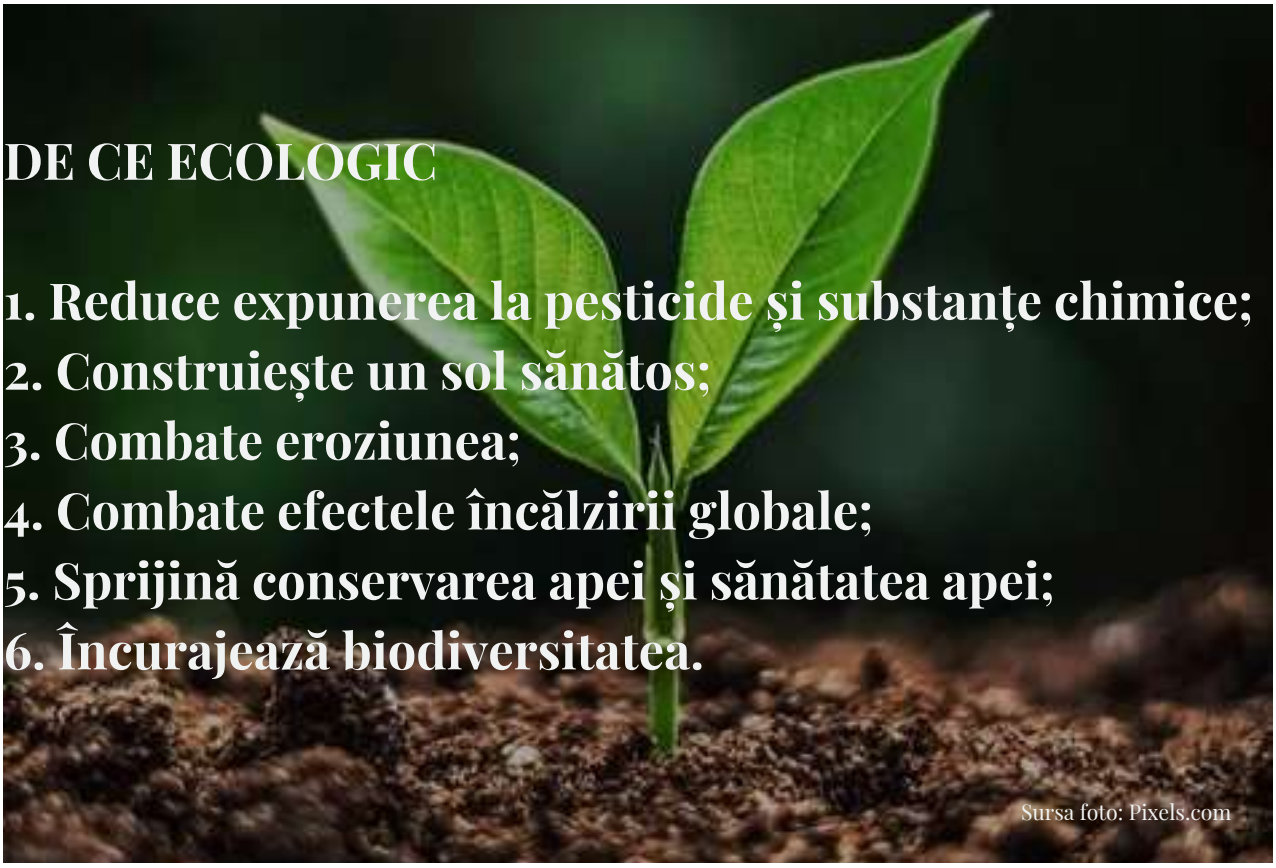
Perioada pandemică COVID-19 a sporit interesul consumatorilor pentru produsele ecologice atât pe piața comunității europene cât și în Republica Moldova. Cererea pe piața internă cât și externă a produselor ecologice dictează majorarea suprafețelor în sistem ecologic și diversificarea produselor certificate ecologic.

Această tendință orientată spre un mod de viață sănătos încurajează agricultorii din sistemul convențional să treacă în conversie către sistemul ecologic de producere.

Interesul puternic al consumatorilor, măsurile de sprijin politic, inclusiv un cadru de reglementare bun, sunt esențiale pentru atingerea acestui obiectiv de creștere a suprafețelor agricole în sistem ecologic.

Statul pune prioritate pe sistemul ecologic în agricultura din Republica Moldova, aceasta fiind subliniată și în politicile de dezvoltare sectorială cît și în politica de subvenționare pentru următorii ani.

Agricultura ecologică poate aduce o contribuție decisivă la un sector alimentar și agricol durabil, satisfăcând în același timp preferințele cetățenilor. Cu toate acestea, conversia la scară largă la agricultura ecologică este posibilă numai dacă ambiția Politicii Agricole este crescută, permițând mai multor fermierii să facă eforturile și investițiile suplimentare necesare. Cu stimulentele potrivite mai mulți fermieri ar putea aduce o contribuție și mai mare la mediu, climă și comunitățile rurale.

01.2 Politica și tendințele comunității europene pentru agricultura ecologică

Noile reglementări PAC votate în iunie 2018, Comisia Europeană și-a lansat propunerea pentru Politica Agricolă Comună (PAC) post-2020, iar noile reglementări PAC au fost adoptate de Parlamentul European în Plen abia pe 23 noiembrie 2021.

Actele delegate și implementate dintre aceste noi reglementări PAC (2023–2027) votate în primul trimestru din 2022. Reglementările active de la 1 ianuarie 2023 până la 31 decembrie 2027.

Noua PAC oferă statelor membre mai multă flexibilitate în implementarea obiectivelor politicii, și va include îmbunătățiri în problemele sociale. Mișcarea ecologică salută noua condiționalitate socială (obligatorie din 2025) care va asigura drepturile consolidate ale fermierilor și ale lucrătorilor agricoli.

Comisia Europeană a susținut clar obiective pentru tranziția către sisteme alimentare durabile până în 2030. Dar, deoarece PAC joacă un rol esențial în furnizarea mijloacelor pentru atingerea acestor obiective, este esențial ca implementarea PAC la nivel național prin planurile strategice naționale să contribuie în mod explicit și pe deplin la ecologia. Implementarea Deal și strategiile aferente, care includ strategia Farm to Fork, strategia pentru biodiversitate și obiectivul de a atinge 25% din terenul ecologic din Europa până în 2030

Pactul verde european acoperă mai multe sectoare în care UE poate îmbunătăți durabilitatea, inclusiv sectoarele energetice, transporturilor și agroalimentare. Strategiile Farm to Fork (Comisia Europeană 2020a) și strategiile UE în materie de biodiversitate (Comisia Europeană 2020b), ambele făcând parte din European Green Deal, au fost dezvăluite în mai 2020 și urmăresc să atingă obiectivele acordului pentru sectorul agroalimentar.

Unele inițiative din cadrul Strategiilor Farm to Fork și ale UE privind biodiversitatea se suprapun (de exemplu, inițiativele urmăresc să stimuleze practicile ecologice și mai durabile). Strategia Farm to Fork include acele inițiative și ambiții relevante pentru întregul lanț de aprovizionare cu alimente (ecologice). Acest capitol se va concentra pe această strategie.

Strategia Farm to Fork și organic

Agricultura ecologică are un loc proeminent în strategia Farm to Fork. Poate cea mai semnificativă realizare pentru sectorul ecologic este recunoașterea faptului că agricultura ecologică poate fi parte a soluției în abordarea provocărilor de mediu cu care ne confruntăm, ca fermă.

Strategia Farm to Fork include o țintă care urmărește atingerea a cel puțin 25% din terenurile agricole ale UE în agricultura ecologică până în 2030 și o creștere semnificativă a acvaculturii ecologice. Pentru a atinge obiectivul de 25%, este necesar un sprijin politic cuprinzător pentru agricultura ecologică în întreaga UE pentru a crește oferta și cererea de produse ecologice.

În martie 2021, UE a publicat noul său plan de acțiune privind agricultura ecologică (Comisia Europeană 2021). Cu cele 23 de acțiuni ale sale, obiectivele acestui plan de acțiune ecologică sunt triple:

(1) Contribuția la creșterea ponderii agriculturii ecologice în UE,

(2) Extinderea accesibilității alimentelor ecologice,

(3) Ajută statele membre să stimuleze oferta. de și cererea de produse ecologice. UE încurajează adoptarea planurilor naționale de acțiune ecologică pentru a asigura o mai bună acceptare a acestor obiective.

Sursa foto: Pixels.com

02

Supravegherea și certificarea

Sursa foto: Pixels.com

Sursa foto: Pixels.com

02.1 Supravegherea, controalele și certificarea

La 31 iulie 2023, în ședința plenara a Parlamentului Republicii Moldova a fost adoptată în a doua lectură Legea nr 237, privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, proiect promovat de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Proiectul de Lege în cauză a fost elaborat cu suportul Agenției Cehe pentru Dezvoltare CZDA și Organizației UKZUZ, și implicarea actorilor din sistemul agricultura ecologică din Republica Moldova, Asociația Obștească, Alianța Lanțului Valoric pentru Agricultură Ecologică din Moldova - MOVCA.

În conformitate cu prevederile noii Legi pentru producția ecologică și etichetarea produselor ecologice sunt stabilite și principile de certificare și sistemul de control pentru producția ecologică.

Pentru a introduce pe piață orice produs ca fiind „ecologic” ori „în conversie” sau înaintea perioadei de conversie, operatorii și grupurile de operatori care produc, pregătesc, distribuie sau depozitează produse ecologice ori în conversie, care importă sau exportă astfel de produse sau care introduc astfel de produse pe piață își înregistrează propria activitate la autoritatea de control. La înregistrare, operatorii sau grupurile de operatori indică organismul de control care le verifică activitatea.

Organismul de control furnizează un certificat oricărui operator sau grup de operatori care și-a înregistrat propria activitate în conformitate cu prevederile Legii 237/2023. Certificatul se eliberează, în mod prioritar, în format electronic.

Autoritatea de control publică listele actualizată cu numele și adresele operatorilor și ale grupurilor de operatori care și-au înregistrat activitatea în conformitate cu alin. (1) a Legii 237, din 31.07.2023, privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, împreună cu informațiile referitoare la certificatele furnizate în conformitate cu art. 25 alin. (1) a Legii 237/2023. În acest sens, autoritatea de control respectă Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Guvernul aprobă: formatul și procedura înregistrării operatorilor sau grupurilor de operatori care produc, pregătesc, distribuie sau depozitează produse ecologice ori în conversie; conținutul și modalitățile de publicare a listelor cu numele și adresele operatorilor și ale grupurilor de operatori care și-au înregistrat activitatea în conformitate cu prevederile Legii 237/2023, privind producția ecologocă și etichetarea produselor ecologice.

Un operator sau un grup de operatori nu poate obține un certificat de la mai multe organisme de control pentru activități desfășurate pe teritoriul Republicii Moldova, în ceea ce privește aceeași categorie de produse, inclusiv atunci când respectivul operator sau grup de operatori se implică la diferite etape ale producției, pregătirii și distribuției.

Membrii unui grup de operatori nu au dreptul de a obține un certificat individual pentru niciuna dintre activitățile vizate de certificarea grupului de operatori la care aparțin.

Operatorii care vând direct consumatorului final produse ecologice neambalate, cu excepția hranei pentru animale, pot fi scutiți de obligația de a deține un certificat prevăzut la alin. (2) a Legii 237/2023, cu condiția ca aceștia să nu producă, să nu pregătească, să nu depoziteze altfel decât în legătură cu punctul de vânzare sau să nu importe astfel de produse dintr-o țară terță, sau să nu subcontracteze astfel de activități unei părți terțe și cu condiția ca: vânzările respective să nu depășească 5000 kg pe an; vânzările respective să reprezinte o cifră de afaceri anuală pentru produse ecologice neambalate care să nu depășească 400 de mii de lei; sau costurile potențiale de certificare ale operatorului să nu depășească 2% din cifra de afaceri totală pentru produse ecologice neambalate vândute de operatorul respectiv.

Sistemul de contorl

Controalele oficiale asupra operatorilor certificați se efectuează de către autoritatea de control în conformitate cu actele normative privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar, luându-se în considerare normele prevăzute în Legea 237/2023.

Autoritatea de control efectuează anual controale oficiale asupra operatorilor pe un eșantion de operatori și grupuri de operatori stabilit la minimum 5% din numărul total de operatori care au încheiat contracte de prestări servicii cu organismele de control, însoțite de prelevări de probe.

Controalele oficiale se efectuează fără notificare prealabilă, cu excepția cazului în care această notificare este necesară și justificată în mod corespunzător pentru efectuarea controlului oficial. În ceea ce privește controalele oficiale la cererea operatorului, autoritatea de control poate decide dacă controlul oficial trebuie efectuat cu sau fără notificare prealabilă. Rapoartele privind rezultatele controalelor în eșantionul fiecărui organism de control se transmit trimestrial autorității competente.

Tabel 2.1.1 Încălcări - înregistrarea neconformităților pentru anul 2022

Lista companiilor certificate pentru producția de alimente ecologice pe baza rapoartelor parvenite de la Organismele de control care își desfășoară activitatea pe teritoriul Republicii Moldova.				
Înregistrarea neconformităților				
Anul: 2022				
Nr.	***Denumirea companie și adresa***	***Cod***	***Încălcări***	***Măsuri***
1	Moldoveanu Nicolae, sat Gotesti, r. Cantemir	MD18020AB	M2-Cerere de ameliorare (CA): Prezenta in stupina a unui perete despartitor din polistiren	Eliminarea din stupina a produsului polistiren. Folosirea in stupi si stupină doar produse naturale.
2	Pislaru Spartac, sat Cantemir, r. Cantemir	MD18029AB	M2-Cerere de ameliorare (CA):Lipsa doc. justificatoare de achizitie (acid oxalic).	Pastrarea tuturor doc. doar. De achizitie si prezentarea acestora la inspectie.

Instituția publică, Centrul Național de Acreditare din Republica Moldova (MOLDAC), este organism național unic de acreditare şi are drept scop implementarea politicii de stat în domeniul acreditării şi evaluării conformităţii.

La nivel regional, european și internaţional Organismul National de Acreditare este membru al:

EA - Cooperarea Europeană pentru Acreditare
ILAC - Cooperarea Internaţională pentru Acreditarea Laboratoarelor
IAF - Forumului Internațional pentru Acreditare
EASC - Consiliul Euro Asiatic de Standardizare, Metrologie și Certificare
IRSA - Asociaţia Interregională de Standardizare

Date de contact: ale instituțiilor implicate în supraveghere, controale și certificare a operatorilor din sistemul ecologic, producere și procesare

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE AL REPUBLICII MOLDOVA

Bd. Ștefan Cel Mare Și Sfânt 162
MD-2005, mun. Chişinău, Moldova

Tel: (+37322) 20-45-79;
Fax: (+37322) 22-07-48
E-mail: cancelaria@maia.gov.md
Web: www.maia.gov.md/agricultura-ecologica

MOLDAC
CENTRUL NAȚIONAL DE ACREDITARE DIN REPUBLICA MOLDOVA

MOLDAC
Str. Vasile Alecsandri 1. Oficiul 205,
MD-2009, Chisinau, Moldova

Tel: (+37322) 210316 / 210352;
E-mail: acreditare@moldac.gov.md
Web: https://acreditare.md/

Cu suportul Agenției Cehă pentru Dezvoltare CZDA, Organizației UKZUZ

Adobtată Legea nr 237, din 31.07.2023, privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, care transpune parțial Regulamentul (UE) 2018/848 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2018 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 834/2007 al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 150 din 14 iunie 2018 așa cum a fost modificat ultima oară prin Regulamentul delegat (UE) 2023/207 al Comisiei Europene din 24 noiembrie 2022.

Marca națională "Agricultura ecologică - Republica Moldova"

Agricultura ecologică
Eco
Republica Moldova

Marca națională „Agricultura Ecologică – Republica Moldova” pentru producția ecologică poate fi utilizată pentru etichetarea, prezentarea și publicitatea produselor conforme prevederilor legislației naționale, precum și în scopuri de informare și educaționale legate de existența și de publicitatea mărcii.

În iunie 2018, a fost publicat noul regulament UE 2018/848 1 privind producția și etichetarea produselor ecologice. Noul regulament UE privind produsele ecologice a fost stabilit inițial să se aplice începând cu 1 ianuarie 2021. Cu toate acestea, din multe motive, inclusiv pandemia COVID-19, aplicarea sa a fost amânată cu un an până la 1 ianuarie 2022. Elaborarea legislației secundare a avut loc din iunie 2018 până în decembrie 2021.

Republica Moldova, prin prevederile Acordului de asociere, are obligativitatea de armonizare și transpunere a cadrului legislativ al comunității europene în cadrul legislativ național.

Principalele modificări a cadrului regulatoriu în comunitatea europeană privind controlul și certificarea:

– Operatorii cu risc scăzut vor fi scutiți de vizita anuală de inspecție fizică obligatorie, care poate fi efectuată la fiecare 24 de luni. O astfel de scutire se aplică numai operatorilor din UE.
– În orice caz, verificarea conformității este necesară o dată la 12 luni.
– În ceea ce privește certificatul, există modele obligatorii care trebuie luate în considerare atât pentru operatorii din UE, cât și pentru operatorii din afara UE.
– Sunt stabilite noi abordări pentru tratarea neconformităților și a reziduurilor suspectate pentru operatori și actorii de control.
– Sunt stabilite noi reguli de certificare de grup și sunt foarte detaliate.
– Sistemul de certificare de grup poate fi aplicat și micilor fermieri din UE și din întreaga lume. Conform regulamentului precedent, certificarea de grup era posibilă doar pentru țările din Sudul Global.

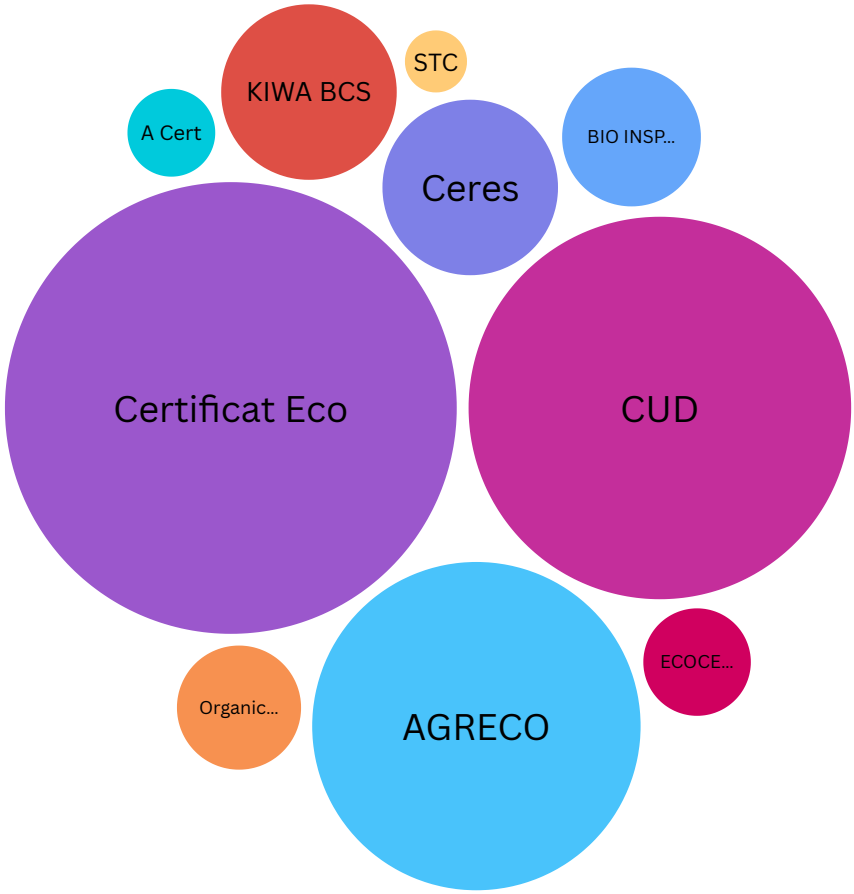
02.2 Organismele de control ce operează în Republica Moldova

Înregistrate și activează în anul 2021 și anul 2022 pe teritoriul Republicii Moldova 2 organisme de certificare:

- „CertificatEco” SRL
- SRL „Control Union Dnjestr”

Alte 8 organisme de inspecție și certificare, recunoscute de către Comisia Europeană au activat paralel pe teritoriul Republicii Moldova în anul 2021 și 2022: A Cert, AGRECO, BIO INSPECTA, Ceres, ACOCERT, KIWA BCS, Organic Standard și STC.

Fig. 2.2. 1 Organismele de control ce operează peteritorilul Republicii Moldova

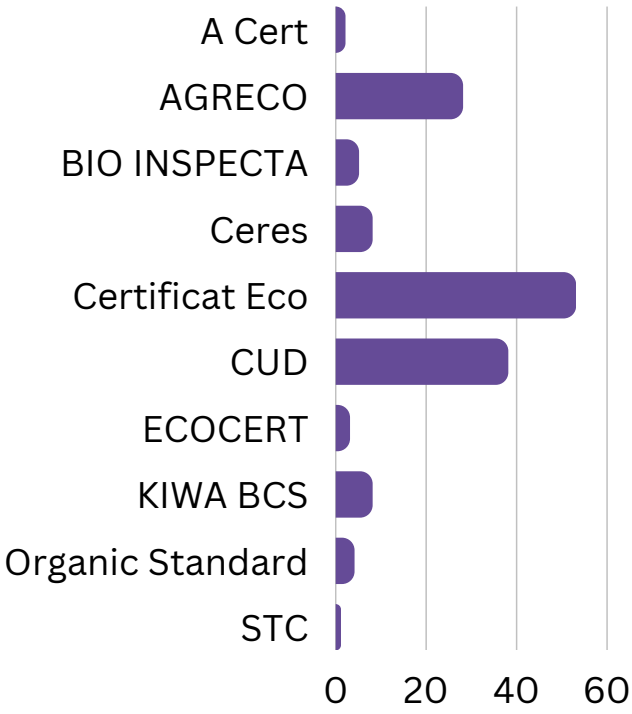

Sursa: Atlasul agriculturii ecologice 2022

Pînă în anul 2023 o parte din agenți economici certifică producția agroalimentară ecologică în baza Regulamentului Uniunii Europene, și nu sunt înregistrați la nivel național.

O altă bună parte a agenților economici certifică produsele la Organismele de Control naționale în baza legislației naționale, care nu corespund cu prevederile standardului UE.

Modificarile transpuse în noua Lege nr 237, din 31.07.2023, privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, vor exclude acest principiu de certificare pe teritoriul Republicii Moldova începând cu ianuarie 2024.

Fig. 2.2.2 Organismele de certificare

Sursa: Atlasul agriculturii ecologice 2021

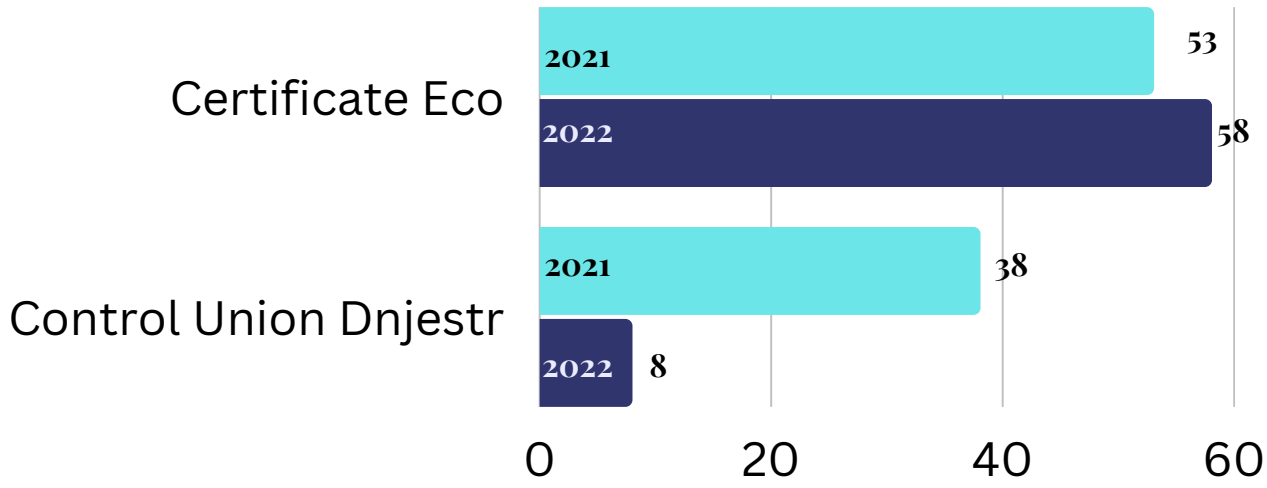
În baza rapoartelor promovate de către Organismele de Control înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova, în anul 2022, au fost certificate ecologic 12 întreprinderi cu producție de origine animală (sector apicol) și o întreprindere în conversie anul 2.

Tabel 2.2.1 Întreprinderi cu producție de origine animală cerificate ecologic - date 2022

Denumirea companiei și adresa	Cod	Produs	Cantitatea produsului certificat, kg	Țara de certificare a produsului
Ceancansciuc Luminita Ion G. T., sat Criva, raion Briceni	MD18004BD	Miere si alte produse apicole	4200	MD / RO
Simboteanu Andrei, sat Logofteni, r. Falesti	MD18005BD	Miere si alte produse apicole	10700	MD / RO
Sisian Igor, sat Ghioltosu, r. Camtemir	MD18011BD	Miere si alte produse apicole	1800	MD / RO
Serjant Ivan, sat Misovca, r. Ialoveni	MD18012BD	Miere si alte produse apicole	5700	MD / RO
Botnaru Mircea Gheorghe G.T., Zabriceni, Onesti, r. Edinet	MD18014BD	Miere si alte produse apicole	5900	MD / RO
Telesman Andrei, sat Stolniceni, r. Edinet	MD18019BD	Miere si alte produse apicole	9000	MD / RO
Moldoveanu Nicolae, sat Gotesti, r. Cantemir	MD18020BD	Miere si alte produse apicole	6500	MD / RO
Vasilache Eduard Sveatoslav G. T., sat. Zaicani, r. Riscani	MD18022BD	Miere si alte produse apicole	1700	MD / RO
Paslaru Sergiu, str. Mihai Eminescu nr. 30 ap.23 Cahul, r. Cahul	MD18024BD	Miere si alte produse apicole	6800	MD / RO
Buzichievici Roman, sat Cuconestii Noi, r. Edinet	MD18027BD	Miere si alte produse apicole	2300	MD / RO
Pislaru Spartac, sat Cantemir, r. Cantemir	MD18029BD	Miere si alte produse apicole	4600	MD / RO
Bisir Maria G. T., sat. Taraclia, r. Cantemir	MD18033BD	Miere si alte produse apicole	5300	MD / RO
Bozianu Mihai, s. Cojusna, r. Straseni	MD21040BD	Miere si alte produse apicole - in conversie -	C2	

Fig. 2.2.3 Organismele de control și operatori certificați

Operatorii certificaţi în agricultura ecologică în anul 2021 și 2022

Sursa: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Total suprafață de teren certificată în sistem ecologic în anul 2022 a fost inregistrată de 28616,07 ha cu o pondere de 1,62 la sută din total terenul agricol din Republica Moldova.

Etapele procesului de certificare ecologică

1. Solicitarea serviciului de certificare – Solicitarea impreună cu anexele se trimit OC
F-7.2-1 Solicitare de certificare
F-7.2-2 Lista parcelelor (pentru producția vegetală)
F-7.2-3 Plan de management ecologic
2. Analiza solicitării de către Organismul de Certificare.
3. Decizia de includere în sistemul de control – Semnarea Contractului
4. Inspecția producției în câmp/depozit/unitate de procesare, controlul înregistrărilor și documentelor (lucrări în câmp, tratamente, achiziții, vânzări, fise tehnologice, registre ale activităților) – inspectorul verifică dacă sunt respectate cerințele legislației privind producția ecologică, se prelevează probe în caz de suspiciuni (vezi Linkuri). Dacă în timpul inspectii se depistează neconformități, producătorii trebuie să întreprindă acțiuni corective în conformitate cu termenii comunicați de inspector. Dovezile de implementare a acțiunilor corective sunt prezentate Organismului de Certificare.
5. Analiza inspecției/evaluării.
6. Decizia de certificare – emiterea primului Certificat. Certificatul este emis pentru o perioadă de 1 an. **Certificatul de Conformitate** ce confirmă statutul ”ecologic” al produsului se eliberează după parcurgerea perioadei de conversie.
7. Supravegherea anuală – Producătorul notifică în fiecare an Organismul de certificare cu privire la planul de producere, terenuri/culturi însămânțate, recolte prognozate. Inspectorii Organismului de certificare efectuează minim o inspecție planificată, în caz de suspiciuni se pot efectua inspecții inopinate.

Timp cuprins între începutul respectării normelor de obţinere a producţiei agroalimentare ecologice (data aplicării la Organismul de Certificare) şi momentul obținerii produsului ecologic certificat este perioada de conversie.

Durata perioadei de conversie este:

- 3 ani pentru culturile perene şi plantaţii (din data aplicării la OC până la recoltă);
- 2 ani pentru culturile de cîmp anuale (din data aplicării la OC până la însâmînțare);
- 2 ani pentru pajişti şi culturi furajere;
- 12 luni pentru vite pentru carne;
- 6 luni pentru rumegătoare mici şi pentru porci;
- 12 săptămâni pentru animale de lapte;
- 10 săptămâni pentru păsările pentru producția de ouă şi/sau carne, cumpărate la vârsta de 3 zile;
- 12 luni pentru albine, dacă familia a fost procurată din stupine convenţionale.

02.3 Laboratoare și testele de laborator

Pe teritoriul Republicii Moldova este acreditată și și recunoscută la nivel național și internațional activitatea Instituției Publice, Laboratorul Central Fitosanitar. Având implementat sistemul de calitate ISO 17025 Laboratorul își desfășoară activitatea pe urmatoarele direcții de testare verificare:

- Carantina fitosanitară
- Calitatea produselor
- Testarea și certificarea semințelor
- Reziduuri de pesticide și nitrați
- Organisme modificate genetic

Laboratorul Central Fitosanitar are o istorie ce începe din 1953 cînd în cadrul Ispectoratului pentru protecția plantelor a fost creat laboratorul de carantină fitosanitară.

Pe parcursul anilor această entitatea a suferit mai multe procese de reorganizare și în prezent este o instituție publică, în care Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor exercită funcția de fondator.

Laboratorul Central Fitosanitar, are autonomie financiară și deține conturi în contul unic trezorerial al Ministerului Finanțelor.

Domeniile de competență ale Laboratorului sunt următoarele:

- Verificarea și identificarea stării fitosanitare, protecției și nutriției plantelor, fertilității solului;
- Verificarea a reziduurilor de pesticide în plante și produsele vegetale;
- Verificarea calității materialului semincer și săditor, a calității produselor agroalimentare și a produselor implicate în agricultura ecologică;
- Acordarea serviciilor de testare privind inofensivitatea produselor din domeniile sale de competență;
- Alte domenii atribuite prin actele normative, inclusiv actele fondatorului, în competența Laboratorului.

Laboratorul Central Fitosanitar înglobează mai multe laboratoare de încercări pentru a oferi clienților săi cel mai vast spectru de servicii in domeniul testarii producției de origine vegetală. Laboratoarele aplică cerinţele standardului SM SR EN ISO/CEI 17025:2018.

Specialiștii din cadrul laboratoarelor au fost instruiți în diverse laboratoare de referință din: Polonia, România, Israel, Cehia, Italia, Austria, Federația Rusă) și au participat la diverse PT/ILS, confirmări de rezultat cu: ANSES, BIPEA, Franța, FAPAS UK, Slovenia, LCF, IISPV România.

Metodele utilizate sunt acreditate de catre Centrul National de acreditare MOLDAC. Activitatea Laboratorului este supusă auditului extern în conformitate cu prevederile actelor normative și are misiunea de a coordona şi de a organiza activităţile orientate spre asigurarea implementării politicilor publice în domeniile de competenţă stabilite de Statutul său.

Instituția colaboreaza cu diverse institutii stiintifice, universitati din tara si peste hotare.

Informații de contact:
Adresa: MD-2044, mun. Chișinău,
str. Meșterul Manole 4,
Telefon: +37322471713
E-mail: centruldecarantina@mail.ru
Web: http://www.carantina.md

INSTITUȚIA PUBLICĂ
LABORATORUL
CENTRAL FITOSANITAR

02.4 Inputuri în agricultura ecologică

Fermierii din Republica Moldova procură inputurile de la companii de furnizare de inputuri sau de la fermieri ecologici din țară. Companiile care furnizează inputuri vând de obicei atât inputuri convenționale, cât și organice. Deși unele produse sunt disponibile pe piața din Republica Moldova, aprovizionarea limitată și inputurile scumpe au afectat creșterea sectorului ecologic și sunt constrângeri cheie pentru atingerea dimensiunii.

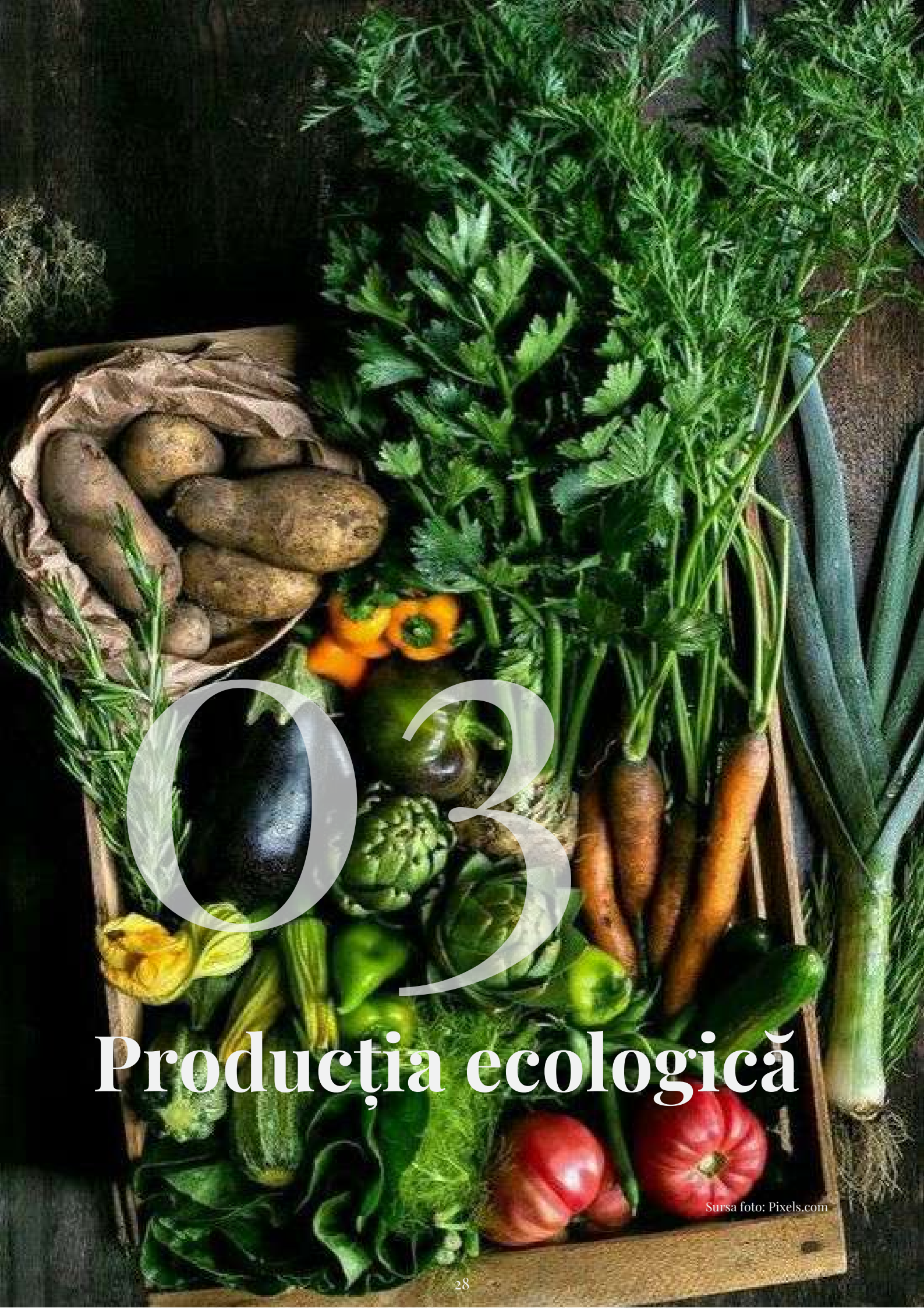
Aprovizionarea cu semințe: Producția de semințe certificate ecologice este limitată în Moldova, iar semințe și material săditor certificat ecologic sunt insuficiente.

Institutele de cercetare administrate de stat sunt responsabile pentru testarea și aprobarea noilor soiuri. Procesul de aprobare pentru fiecare nou soi este lung, complicat și costisitor și puține companii sunt dispuse să treacă prin procesul de certificare a noilor soiuri ecologice din cauza dimensiunii mici a pieței.

Cu toate acestea, pentru ca fermierii moldoveni să primească subvenții, aceștia trebuie să demonstreze că soiurile lor sunt înregistrate în Catalogul soiurilor de plante al Republicii Moldova. Acesta este un obstacol pentru producătorii ecologici, care depind foarte mult de accesul la soiurile de plante rezistente la dăunători și boli dezvoltate în alte țări.

Managementul dăunătorilor: Importul de tehnologii certificate ecologice de combatere a dăunătorilor este costisitor, atât din cauza costurilor de produs, cât și de transport. Cele importate în Moldova provin în principal din Germania și țările UE. Dacă sunt prezente microorganisme active, acestea trebuie transportate și depozitate în depozite frigorifice, crescând semnificativ prețul final de vânzare cu amănuntul. Inputurile pentru agricultura ecologică pot avea o perioadă de valabilitate scurtă, necesitând o planificare atentă a gestionării de către furnizori și a aplicării de către producători.

Îngrășăminte organice: îngrășămintele organice importate și aprobate nu sunt disponibile în mod constant și sunt considerate scumpe. Intrări cheie, cum ar fi fosfatul de rocă și potasiul, nu sunt adesea disponibile. O alternativă parțială, creșterea utilizării culturilor de acoperire, este experimentată de unii producători.
În general, prețurile inputurilor sunt ridicate deoarece cererea de pe piață este mică, iar reglementarea este complexă. De menționat faptul că în România, guvernul nu subvenționează inputurile organice precum și în Republica Moldova.

03

Producția ecologică

Sursa foto: Pixels.com

Sursa foto: Pixels.com

03.1 Informații privind producția ecologică în Republica Moldova

În Republica Moldova, producerea ecologică este concentrată în mare parte pe culturile anuale cerealiere, dar şi pe cultivarea nucilor, fructelor uscate, semințelor şi uleiului de floarea-soarelui, a leguminoaselor, precum soia, mazărea, pe producerea vinului ecologic.

151 de operatori în sistemul ecologic înregistrați în anul 2022 și 139 înregistrați în 2022. Dintre care în producerea ecologică sunt antrenate nemijlocit 138 de unităţi care au ales agricultura ecologică, pornind de la avantajele oferite de piața UE și cererea consumatorilor locali.

În acest context, tot mai mulţi fermieri conştientizează oportunitățile agriculturii ecologice la capitolul profit, competitivitate şi durabilitate.

Grâul și floarea-soarelui sunt două culturi care asigură atât vânzarea pe piața internă, cât și exporturi importante. În R. Moldova, grâul se cultivă ecologic pe o suprafață de peste 4.300 de hectare, în timp ce floarea-soarelui se întinde pe aproximativ 6.400 de hectare. În topul cerealelor crescute ecologic la noi în țară se mai numără porumbul (peste 5.500 de hectare), soia (1.444 de hectare) și mazărea (circa 1.400 de hectare).

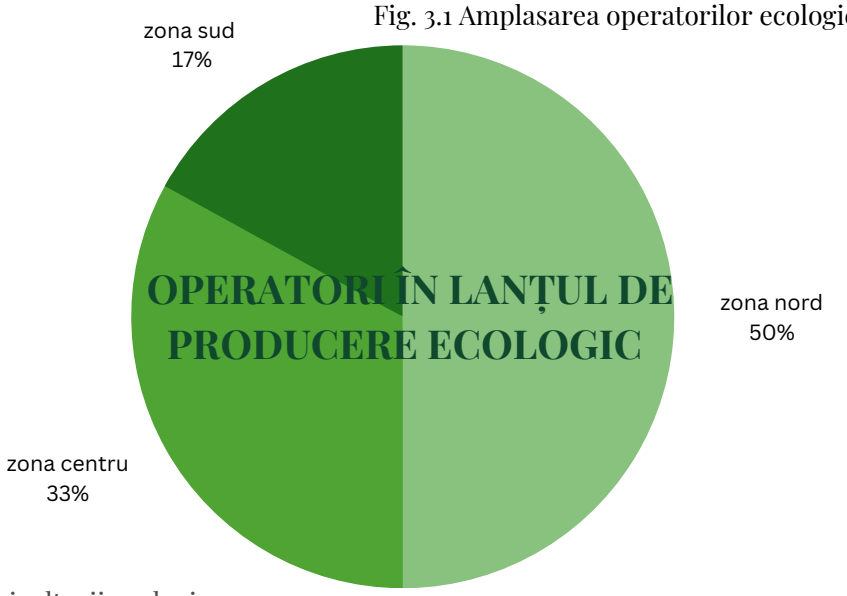
De o mare popularitate în rândul culturilor ecologice se numără și nucul, lider în categoria arborilor fructiferi, cu o suprafață de peste 4.800 de hectare.

Dintre plantele medicinale și aromatice, cea mai răspândită cultură în cadrul agriculturii ecologice o reprezintă levănțica (207 hectare), urmată de muștar (111 hectare).

O situație mult mai modestă se înregistrează în privința legumelor crescute în sistem ecologic. Cea mai mare suprafață îi revine cartofului, cultivat ecologic pe 1.48 hectare, iar pe ultima poziție se situează prazul, vinetele, pătrunjelul și păstârnacul, fiecare cu o suprafață de circa 0.01 hectare.

Datele din „Atlasul Agriculturii Ecologice" cu privire la producătorii antrenați în lanțul valoric pe agricultura ecologică din Republica Moldova per zonă de amplasare, ne vorbesc că, majoritatea exploatațiilor agricole ecologice sunt amplasate în zona de Nord (50%), cu o pondere mai mică ce îi revine zonei de centru (33%) și sud(17%).

Fig. 3.1 Amplasarea operatorilor ecologici per zone a țării

Sursa: Atlasul agriculturii ecologice 2022

Numărul de angajați în sistemul de agricultură ecologică în fiecare întreprindere diferă în funcție de suprafața totală gestionată, lucrările agricole care se efectuează și perioada în care ei sunt antrenați. Din acest motiv, numărul angajaților diferă atunci când o mare parte sunt antrenați sezonier, la efectuarea lucrărilor de recoltare, procesare și depozitare a recoltei. Cât privește numărul angajaților permanenți într-o întreprindere agricolă, această valoare depinde în mare parte de suprafața terenurilor prelucrate și de complexitatea întreprinderii: în medie la o întreprindere care deține 450 ha de terenuri arabile, sunt angajate permanent 20 de persoane. Operatorii ecologici, care dețin de la 1 -100 ha teren au angajați permanenți pînă la 6 persoane.

Problema des întâlnită atât în agricultura ecologică cât și în cea convențională este insuficienta personalului calificat. Interesul generațiilor tinere față de agricultură este în continuă scădere, tinerii preferă să plece sau aleg alte domenii de activitate, fapt care generează o problemă stringentă pentru agricultori.

Tabel 3.1.1 Operatori cerificați ecologic de catre OC Certificat eco

Nume operator	*Produse/Culturi certificate*	**Statut**
Crama Domneasca SRL	Vita de vie - 5,41 haVita de vie - 1,09 haVin (inclusiv în cupaje:Cabernet Sauvignon, Merlot, Malbec, Shiraz, Carmenere, Chardonnay, Rară Neagră, Fetească regală, Fetească albă, Saperavi, Fetească neagră	EcologicC1
GT Birnaz Victor Nicolai	Viță de vie /teren protejat/ - 0,23 haCăpșun - 0,25 haPorumb - 0,25 ha	Ecologic
BioWalnut SRL	Nuc - 20,2872 haNuc - 6,4186 ha	EcologicC1
Biocamara SRL	Productie vegetala - 15,0 ha	Ecologic
GT M.A. Gasper	Mazăre - 16,0 haSiderate (Mazariche/Ovas) - 9,0 haPorumb - 24,01 ha Grâu spelta - 40,0 haFloarea soarelui - 12,0 ha	Ecologic
Decorcasa SRL	Levantica - 4,7105 haPlante aromatice - 0,2 haPârloagă (salcâm) - 0,7234 haLevănțică - 0,4506 ha	EcologicC2
LANACOMLUX SRL	Plantație de Alun - 9,6089 haMiez de alun	Ecologic
Natur - Perpetua SRL	Catina alba - 26,579 ha	Ecologic
FPC Fernuci SRL	Nuc - 113,3179 ha	Ecologic
GT Elenciuc Igor Mihail	Plantație de Nuc - 35,1578 haPlantație de Alun - 3,75 haPlantație de Nuc - 32,7319ha	EcologicC3
GT Mihaila Ion Vasile	Nuc - 8,3122 ha	Ecologic
GT Lozan Oleg Simion	Nuc - 11,4077 ha	Ecologic
GT Stefanet Igor Gheorghe	Nuc - 11,4083 ha	Ecologic
GT Jelamschi Nicolae Dumitru	Nuc - 12,5035 ha	Ecologic
GT Jelamschi Lilia Nicolae	Nuc - 38,39 ha	Ecologic
TETRACOM-AGRO SRL	Grâu Spelta - 58,57 haMuștar - 34,46 haFloarea soarelui - 87,96 ha	Ecologic
GT Cislari Victor Ilie	Plantație de prun - 8,0273 ha	Ecologic
ALUNE DE PĂDURE SRL	Plantație de alun - 10.1388 ha	Ecologic
ROSE LINE SRL	Plantație de Măceș - 67,4918 haPlantație de Măceș - 8,5057 ha	EcologicC1
GT Bejenari Angela Ivan s. Plop	0,1500ha - Zmeur 1,8319ha – Capsuno,1412ha - Agriso,0050ha - Muro,0200ha - Coacăz negruo,0200ha - Coacăz rosuo,3060ha - Pârloagăo,0660ha - Castravetio,0220ha - Tomate 0,0220ha - Ardeio,0360ha	Ecologic
BIVON SRL	Plantație de Aronia - 7.7239 ha	Ecologic
GT Prisacaru Angela Nicolae	Plantație de nuc - 17,5844 ha	Ecologic

Tabel 3.1.1 Operatori cerificați ecologic de catre OC Certificat eco

RUSU LINTAX SRL	Porumb - 41,9465 ha	Ecologic
Essentialis SRL	Levănțică - 52,1004 haLevănțică - 25,7475 ha	EcologicC1
Spandor SRL	Plantație de cătina - 40,0772 ha	Ecologic
GT SARUC ALIONA BORIS	Plantație de nuc - 21,9645 ha	Ecologic
LIVADA NUCILOR SRL	Plantație de nuc - 8,9196 ha	C3
TREIV-FARM SRL	Plantație de alun - 62,1786 ha	C3
GT TOPCIU MARIANNA HARALAMPI - TOMAI	Plantație de migdal - 72,98 ha	Ecologic
AINCOM STIL SRL	Plantație de nuc - 14,2781 ha	Ecologic
GT Schivu Alexandru Luca	Plantație de nuc - 16,8 ha Migdal - 1,34	C3C3
PRO KATALYST	Pomi fructiferi, legume - 2,4202	C3Ecologic
GT Iepuri Galina	Plantație de Nuc - 65,4501 ha	C3
CI NUCCES	Plantație de Nuc - 4 ha	C3
GG Proinvest SRL	Levanțica - 7,1986 ha	Ecologic
CV CRICOVA S.A.	Viță de vie - 23,11 haVin	Ecologic
SC POIANA CODRILOR SRL	Viță de vie - 11,7806 ha	C2
AO ACPEAM	Producție horticolă -20,979 ha	C2
IM LES TERRES NOIRES SRL	Viță de vie - 22,3757 ha	C2
AGROINBAS SRL	Plantație de Alun - 8,13 ha	C2
PRONAT AGRO SRL	Aronia - 5,2458 ha	Ecologic
ECO-YOGA SRL	legume - 1,7741 ha, fructe, pomușoare, - 0,3116 ha	C2C1
Forest-Berry SRL	Plantație de Aronia - 3,5 ha	C2
FPSP RAUTEL SA	Cătină - 5,0 ha	C2
GT Stoica Silvia Victor	Cătină - 15,6052 ha	C2
GT Vizitiu Petru	Plantație de nuc - 19,3572 ha (Gutui)- 0,467 ha	C2C2
II GOGU ILIE	Vita-de-vie - 6,97 ha	C2
STABIL-NATUR SRL	Alun - 41 ha	C2
C&C BIONUTS SRL	Alun - 21,2467 ha	C1
GT Gheorghiu Sergiu	Nuc - 6,8 ha	C1
LOLLY BERRY SRL	Catina - 15,0 ha	C1
Alpador-Agro SRL	Alun - 40,523 ha	C1
Peanuts - Popescu SRL	Alun - 6,0 ha	C1
Minalia Fowl SRL	Vita de vie - 1,8 ha	C1
LEMIRTO SRL	Plantație de Catina - 10,085 ha	C1

Tabel 3.1.2 Operatori cerificați ecologic de catre OC Control Union Dnjestr

Agentul economic	***Culturi însămânțate, ha***	***Statutul***
”Agroelit” SRL	Spelt - 90 ha, Leguminoase -139 ha	Organic
DAAC Hermes SA	Plante aromatice-21,2 ha, cerealiere -128	Organic
SRL FOCARO AGRO	Migdal-26, Cerealier- 107,	Organic
SRL„Verluxcons”	Catina alba-11	C3
Euroalun SRl	Alun-33,95	Organic
GT A. Panov Pan-terra	Nuc-30, Migdal-20	Organic
AGROCIORNA SRL	Cerealiere-171	Organic
SC AGROTEHVIT SRL	Cerealiere-93,15	Organic
AMORILIS-AGRO SRL	Cerealiere-103	Organic
CATALAX COM SRL	Cerealiere-408, Leguminoase-258	Organic
CAZACU and CO SRL	Cerealiere-42, Leguminoase-10	Organic
GȚ CEBOTARI EUGENIA	Cerealiere-109	Organic
CIULMAL AGRO SRL	Cerealiere-99	Organic
CORIANDRO-AGRO SRL	Cerealiere-91, Leguminoase-32	Organic
COZĂȘTEANUL SRL	Cerealiere-50, Leguminoase-50	Organic
DUMITRAȘ ANDRIAN ÎI	Cerealiere-48, Leguminoase-59	Organic
GLAVMOREX-AGRO SRL	Cerealiere-130	Organic
GRĂDINA DE VIS SRL	Cerealiere-169	Organic
HILIUȚEANUL SRL	Legume-18,50, Cerealiere-127,50	Organic
LUNCA VĂSCĂUȚULUI SRL	Cerealiere-92, Leguminoase-61	Organic
PERMACULTURA SRL	Muștar-57,25	Organic
POLIGLIA SRL	Cerealiere-215, Muștar-50, Leguminoase-64	Organic
RAIREC-PLUS SRL	Cerealiere-37, Leguminoase-36	Organic
ROTARU LUCIA GȚ	Cerealiere-66, Leguminoase-33,79	Organic
SIFON SRL	Cerealiere-45	Organic
SILVITA-DOI SRL	Cerealiere-192	Organic
SNEJROMS-NORD SRL	Cerealiere-68	Organic
TIMCU OLEG GȚ	Cerealiere-69	Organic
TOTAL CADELNIC SRL	Cerealiere-56	Organic
UNCHITEȘTI SRL	Cerealiere-146, Leguminoase-40	Organic
ROTLUX SRL	Cereaiere-67	Organic
Rotaru Constantin GȚ	Cerealiere-27	Organic
SRL Micu and Co	Nuc-27,14, Cerealiere-190, Prun-10, Leguminoase-45	Organic
SRL Madino Agro	Cerealiere-115, Leguminoase-7	Organic

04

Modele de producție și istorii de succes

Sursa foto: Pixels.com

CRICOVA

Prioritatea vinăriei SUSTENABILITATEA

Sursa foto: Cricova

Sursa foto: Cricova

NOMEN EST OMEN

CRICOVA

Cu o istorie ce a luat naştere în anul 1952, Combinatul de Vinuri "Cricova" S.A. a devenit rapid un nume de referință în industria vinicolă naţională şi mondială.

Combinatului de vinuri ”Cricova” S.A., declarat prin Lege Patrimoniu cultural-național a țării, îi revine un rol important în ecosistemul vitivinicol și turistic al Republicii Moldova. Rol atribuit datorită ponderii sale în sectoarele în care activează și calității de promotor activ al imaginii Republicii Moldova peste hotarele țării, precum și grație potențialului de dezvoltare, bazat inclusiv pe cei peste 70 ani de experiență.

Într-o eră în care responsabilitatea față de mediu este tot mai stringentă, viticultura și vinificația ecologică reprezintă o abordare esențială în industria vinicolă. Astfel, în anul 2017, Combinatul de vinuri ”Cricova” a făcut primul pas important către sustenabilitate, prin plantarea viţei de vie ecologice.

Această inițiativă are drept obiectiv reducerea impactului negativ asupra mediului, protejarea biodiversității, menţinerea fertilităţii solului și a unui echilibru sănătos în ecosistem. Prin adoptarea practicilor sustenabile și respectând principiile ecologice, “Cricova” tinde să contribuie la protejarea mediului înconjurător şi a consumatorului, producând vinuri de calitate superioară în armonie cu natura.

CRICOVA deţine cea mai mare suprafaţă cu plantaţii de viţă-de-vie ecologică din REPUBLICA MOLDOVA – 23,11 ha

Soiuri de vita de vie certificate ecologic:
„Fetească Regală” 10,28h
„Fetească Neagră” 6,93h
„Viorica” 3,67h.

Sursa foto: Cricova

Gestionarea viței de vie ecologice presupune utilizarea produselor de origine exclusiv naturală pentru fertilizarea și protecția viței de vie, interzicerea OMG-urilor, îngrijirea plantației fiind bazată strict pe lucrări manuale. La creşterea şi îngrijirea acestei viţe de vie sunt respectate sistemele şi ciclurile naturii, care menţin şi ameliorează sănătatea solului, a plantelor şi apei, dar şi echilibrul dintre acestea.

Pentru obţinerea unor plantaţii sănătoase, care să corespundă standardelor ecologice de certificare naţionale şi internaţionale specialiştii companiei pun accentul pe înerbarea naturală, care permite crearea unui mediu echilibrat și divers, ce compensează lipsa tratamentelor cu substanțe sistemice şi asigură deficitul de umiditate. Deasemenea, materiile vinicole după procesare (ciorchine, boştină) sunt ulterior folosite drept îngrăşăminte ecologice pentru viţă-de-vie.

Sursa foto: Cricova

În primăvara anului 2022, Combinatul de vinuri "Cricova" S.A., a lansat prima gamă de vinuri ecologice monosoi din Republica Moldova - WILD. Vinurile din această gamă au fost concepute în conformitate cu o serie de reguli stricte începând cu plantarea și îngrijirea viței de vie, pînă la îmbutelierea produselor propriu zise.

Sursa foto: Cricova

Cu calități organoleptice fenomenale gama "WILD" marchează o premieră deosebită în Republica Moldova: prin lansarea primului vin ecologic rose monosoi Fetească Neagră, urmat de aromata Fetească Regală.

Această lansare a deschis drumul către rezultate grandioase, astfel, ***în urma participării la prestigiosul concurs „Concours International des Produits Biologiques et en conversion" din Franța, vinul ecologic roz sec „Fetească Neagră WILD" a obiținut medalia de argint.***

O primă reușită remarcabilă pentru Combinatul de Vinuri „Cricova", cât şi pentru întreaga ţară.

Pe lângă dezvoltarea plantațiilor de viță-de-vie ecologice, este important de menționat că în anul 2022, Combinatul de Vinuri "Cricova" este una din primele companii din Republica Moldova care a obținut importantul certificat european CERES, care reprezintă certificarea pe piața europeană a produselor ecologice. Paralel, compania "Cricova" a reuşit să implementeze Sistemul de sustenabilitate Fair'N Green, destinat evaluării afacerilor din domeniul vitivinicol conform standardelor de sustenabilitate recunoscute pe plan mondial și care indică că vinurile companiei din categoria eco sunt „sustenabile".

Aşa cum Combinatul de Vinuri "Cricova" şi-a luat angajamentul ferm față de sustenabilitate în anul 2023 sunt amplificate eforturile în ceea ce privește producția de energie din surse regenerabile. Un exemplu elocvent implementat în cadrul Combinatului de Vinuri "Cricova" sunt panourile fotovoltaice, cu o capacitate totală de 350 MW. Cu ajutorul acestui sistem, combinatul reduce semnificativ factura pentru energia electrică, estimat la aproximativ 50%.

Combinatul de Vinuri „Cricova", este un exemplu notabil de succes în implementarea practicilor ecologice și în promovarea sustenabilității în industria vinicolă din Republica Moldova.

PROGRAIN ORGANIC

Asigură agricultura ecologică responsabilă și durabilă

Sursa foto: MOVGA

Sursa foto: Prograin Organic

PROGRAIN ORGANIC își desfășoară activitatea în domeniul cultivării, procesării, depozitării, comercializării și exportului culturilor cerealiere, oleaginoase și leguminoase ecologice în Republica Moldova.

”PROGRAIN ORGANIC” S.R.L. a fost fondată la data de 21 aprilie 2015, fiind prima companie certificată din Republica Moldova, care a investit în lanțul valoric al cerealelor ecologice.

Împreună cu un grup de fermieri din Republica Moldova, care cred în valoarea agriculturii ecologice în ceea ce privește durabilitatea sectorului agricol din Republica Moldova, s-au angajat să furnizeze produse ecologice de înaltă calitate, care asigura pe deplin trasabilitatea de la câmp la furculiță (pe tot lanțul de producere).

Astfel, fermierii au fost integrați în lanțul valoric, pornind de la investiții în proiecte de infrastructură, menite să faciliteze dezvoltarea sectorului de cultivare a cerealelor ecologice.

Compania promovează următoarele culturi: grâu spelta, grâu comun, ovăz, floarea-soarelui, porumb, sorg, muștar, mazăre verde, mazăre galbenă, soia, secară, năut, linte, fasole, dovleac, lucernă, hrișcă.

Sursa foto: Prograin Organic

În scopul integrării lanțului valoric al cerealelor ecologice, PROGRAIN ORGANIC vine în suportul fermierilor ecologici cu următoarele:

- Livrarea inputurilor pentru cultivarea cerealelor ecologice (material semincer, fertilizanți, preparate biologice de protecție a plantelor);
- Asistența și monitorizarea fermierilor la certificarea suprafețelor agricole, cultivate în sistem ecologic;
- Asigurarea logisticii colectării și depozitării cerealelor ecologice;
- Investiții în linii de procesare a cerealelor ecologice;
- Accesul la piețele de desfacere mondiale a cerealelor ecologice;

Entitatea deține în orașul Florești un depozit inovativ, laborator propriu și o linie de procesare modernizată, care asigură: recepția mărfii, prelevarea probelor și efectuarea analizei fizice, senzoriale, organoleptice și chimică, descărcarea mărfii, curățare, decojire, calibrare după greutate, fotoseparare, scanare cu raze X, tratare cu CO_2, ambalare, vacuumare, depozitarea mărfii în big bag-uri sau silobag-uri pentru ulteriorul export.

Sursa foto: Prograin Organic

PROGRAIN ORGANIC asigură cea mai înaltă calitate a serviciilor și produselor, fiind prima societate din Republica Moldova, care a fost certificată conform standardului de referință IFS.

Din 2021 Anders Invest International Food și Agri Holding BV a devenit asociatul majoritar al grupului de companii Prograin. Această nouă etapă în istoria grupului a intervenit cu setarea noilor obiective și strategii de dezvoltare a agriculturii ecologice în Republica Moldova. Anders Invest vine cu o gândire lucidă, modernă, care acționează din respect pentru interesele reciproc avantajoase, dar în același timp păstrează tradiția și valorile naționale, accentul primordial fiind relațiile fructuoase, pe termen lung. Fiind diferit și având experiență în domeniile de producție, strategie, finanțe și operațiuni de sănătate, Anders Invest lucrează cu o concentrare pe termen lung, practic și orientați spre valori.

Sursa foto: Prograin Organic

În 2023 PROGRAIN ORGANIC lansează primul produs local certificat ecologic destinat consumului uman, care înglobează toate elementele esențiale ale lanțului valoric. Acestea fiind: făină albă de spelta ecologică, făină integrală de spelta ecologică, crupe de spelta ecologică, făină integrală de porumb ecologică, boabe de porumb ecologic jumătăți de mazăre verde decojită ecologică, jumătăți de mazăre galbenă decojită ecologică, făină de alac ecologică, mixuri de făină din grâu ecologic.

Echipele PROGRAN ORGANIC, atât din Țările de Jos cât și din Republica Moldova, lucrează într-un parteneriat strâns cu un grup de fermieri, selectat pentru a asigura controlul calității pe parcursul întregului proces de cultivare. Fermierii săi sunt monitorizați și certificați de organismul cu renume internațional – BIO Inspecta, care efectuează inspecții și analize periodice pentru a verifica respectarea reglementărilor UE (Reg. (CE) nr. 834/2007 și Reg. (CE) nr. 889/2008).

Sursa foto: Prograin Organic

Datorită politicii flexibile a prețurilor, desfășurată de companie, oferă posibilitatea de a reacționa instant la schimbările din domeniu și oferă clienților prețuri competitive pentru a obține eficiență maximă la costuri optime.

Politica PROGRAIN ORGANIC:

- Standarde ridicate, ce asigura realizarea scopului de a oferi consumatorului produse de cea mai bună calitate
- Toate produsele îndeplinesc cerințele complexe ale celui mai rigid standard european de calitate a produselor alimentare IFS
- Asigură agricultura ecologică responsabilă și durabilă
- Crează bunăstare prin profit și creștere continuă

PROGRAIN ORGANIC creează soluții reale și durabile în domeniul agriculturii ecologice circulare și a alimentației ecologice, ce corespunde nivelului înalt de așteptare a consumatorilor și este deschisă mereu pentru stabilirea relațiilor noi de parteneriat.

Sursa foto: Prograin Organic

REGINA NATURII

Prețuiește calitatea si tradiția

Sursa foto: Regina Naturii

Sursa foto: Regina Naturii

REGINA NATURII
PĂSTREAZĂ TOATE BENEFICIILE

Regina Naturii SRL este un actor important pe piața de producere, procesare și export al mierii naturale de albină din Republica Moldova.

De la fondare în 2014 întreprinderea și-a conturat bine activitatea de bază în producerea și procesarea mierii naturale. Inițial întreprinderea a exportat produsele proprii, ca mai apoi să faciliteze exportul de miere și pentru alți apicultori locali. Astfel după mai multe încercări întreprinderea a ajuns unul din liderii locali în producerea, colectarea, procesarea, ambalarea și exportul mierii naturale.

În anul 2018 întreprinderea a fost premiată în cadrul Galei AIPA 2018 cu premiul „Apicultorul Anului". Anul 2019 in cadrul Gala AIPA a fost premiata cu „Cea mai Performanta Investiție in Dezvoltarea Infrastructurii Post recoltare si Procesare``.

Pe parcursul anilor 2018-2021 întreprinderea a construit o fabrică noua dotată cu secție de procesare, depozitare și ambalare a mierii, acest proiect fiind unic pentru RM, iar pentru a reduce impactul asupra mediului a fost construită stație de epurare a apelor, instalate panouri solare și panouri fotovoltaice asigurând 100% din consumul de resurse energetice.

În perioada 2018 – 2021 întreprinderea a facilitat trecerea la producerea organică de miere a unui grup de 6 apicultori din Republica Moldova, care sunt certificați conform Regulamentelor Europene.

Pentru facilitarea trecerii de la producerea mierii convenționale la cea ecologică (Certificată), Regina Naturii SRL acordă apicultorilor următorul suport:

- Asigură instruirea și ghidarea apicultorilor în înțelegerea producerii mierii BIO;
- Acordă suport în perfectarea documentației de obținere a certificării BIO
- Asigură implementarea și transmiterea bunelor practici dezvoltate în cadrul grupului pentru producerea mierii BIO;
- Asigură logistica de colectare, depozitare, procesare și vânzare a mierii BIO;
- Livrează inputuri de materiale utilizate în procesul de producere a mierii BIO.

Sursa foto: Regina Naturii

La moment se produc 3 tipuri de miere BIO sub marcă Regina Naturii cea de Salcâm, Polifloră și Tei urmând ca o dată cu dezvoltarea grupului și a arealului de colectare a mierii să fie colectate și alte tipuri de miere.

Procesele de producere sunt certificate conform celor mai înalte standarde de calitate din domeniu ISO 22000, FSSC 22000 la care din anul 2021 sa adăugat Cerințele de procesare a mierii BIO conform Regulamentul (CE) 834/2007

Regina Naturii - singurul brand local distins cu Premiul Super Gust

Sursa foto: Regina Naturii

Participarea de-a lungul anilor în competiții internaționale a adus mai multe distincții inclusiv medalii de aur. Printre distincțiile se enumera și Premiul Super Gust, acordat la Brusel în anul 2021 de către Institutul Internațional de Gust. Astfel Regina Naturii fiind desemnat singurul brand local cu Premiul Super Gust.
London Honey Awards, a nominalizat Regina Naturii drept cel mai bun producător de miere în două secțiuni: Premiul de Calitate și Premiul pentru ambalaj.

90 la suta din produsele "Regina Naturii" merg la export, inclusiv și mierea certificata ecologic. Aprecierea produsului de către partenerii din România, Olanda, Germania, Italia, Polonia și Malaezia vorbeste despre înalta calitate a acestuia.

Regina Naturii prețuiește calitatea și tradiția nu doar profitul comercial, astfel crează condiții favorabile pentru dezvoltarea apiculturii ecologice durabile în țară. Calitatea produsului este monitorizată periodic în laboratoarele Republicii Moldova, Germaniei, Italie și României.

Sursa foto: Regina Naturii

05 Comerțul

Sursa foto: Pixels.com

Sursa foto: Pixels.com

05.1 Comerțul cu produse alimentare ecologice

Pandemia COVID a schimbat abordarea întregii omeniri asupra modului de viață și alimentației sănătoase. Problemele de sănătate și viață sunt de prim rang pentru consumatori. Cererea de alimente organice a crescut de când a început pandemia din primăvara anului 2020.

Vânzările de alimente organice au crescut considerabil la nivel global, această tendință se atestă și în țara noastră. Se preconizează că o creștere sănătoasă va continua în următorii ani, deoarece consumatorii continuă să asocieze alimentele organice cu sănătatea, nutriția și starea de bine.

Cu toate acestea, urmează multe provocări. Se așteaptă ca problemele lanțului de aprovizionare să continue, în timp ce concurența va veni din standardele de durabilitate și produse etichetate ecologic.

Sursa foto: Pixels.com

Consumul de produse ecologice definește, alături de alte obiceiuri și activități, preocuparea noii generații de consumatori cu un stil de viață cât mai sănătos. Multe produse alimentare arată la fel, iar multe dintre ele au aceeași denumire și consumatorul trebuie să decidă rapid ce produs va cumpăra.

Numeroase studii specializate au demonstrat faptul că alimentele ecologice au un conținut ridicat de nutrienți cu impact pozitiv asupra sănătății, contribuind în primul rând la întărîrea imunității și la reducerea riscului de alergii alimentare sau a unor boli grave.

Promovarea beneficiilor nutriţionale ale alimentelor ecologice a condus la crearea și consolidarea unei imagini favorabile a acestora în rândul consumatorilor și la extinderea trendului Eco în ultimii ani, atât la nivel internațional, cât și la nivelul tarii noastre.

Sursa foto: Pixels.com

Existența acestei imagini pozitive asupra produselor alimentare ecologice în rândul consumatorilor, a determinat o creștere și a consumului de produse ecologice, tendința este inevitabilă și pentru anii viitori.

Chiar dacă e să facem o analiză a prețului de piață a produselor tradiționale și a celor ecologice, observăm că în majoritatea cazurilor acestea au un preț mai ridicat cu circa 20%, dar, în dependeță de tipul produsului, prețului poate ajunge și cu 90 – 95 % mai scump. Din acest considerent, cultivarea și producerea produselor ecologice este o afacere profitabilă, dar și susținută de donatorii străini.

În Republica Moldova, se atestă o tendiță ascedentă a cererii și consumului de produse ecologice, acesta este probabil rezultatul conștientizării beneficiilor asupra sănătății și mediului înconjurator.

În rețelele de supermarket din țară deja sunt amenajate rafturi destinate produselor ecologice majoritatea produselor eco sunt importate, dar, există și produse ecologice autohtone. În același timp, atestăm o creștere și a numărului de producătorilor locali care oferă produse ecologice de înaltă calitate, astfel consumatorii au la îndemână produsele necesare pentru a putea duce un mod de viață sănătos.

Dacă e să facem o analiză a categoriei consumatorilor, cel mai important grup de clienți pentru produsele BIO, o reprezintă tinerele mame, pe locul doi și trei sunt adepții unui stil de viață sănătos și cei care sunt nevoiți să mănânce sănătos, aceștea la rîndul lor și promovează consumul produselor BIO.

Totuși, nivelul scăzut de conștientizare și promovarea insuficientă face ca piața produselor ecologice din Republica Moldova să fie încă modestă, iar unul din motive este că, populația nu cunoaște avantajele acestor produse pentru sănătate și mediu, dar și pentru că le consideră costisitoare. Un rol important îl are și nivelul de trai, astfel, observam că în țările dezvoltate, cu un nivel de trai ridicat consumul de produse bio este mai mare și mai vast.

În Uniunea Europeană, de exemplu, ponderea terenurilor ecologice este de aproximativ 18 mln ha, cu toate acestea, în UE este o insuficienţă de produse ecologice, fapt ce permite organismelor de certificare europene să certifice suprafețe și produse direct pe teritoriile altor țări.

Sursa foto: Pixels.com

05.2 Distribuția către consumator a producție ecologice

Distribuția producției ecologice în Republica Moldova poate fi direct de la producător la cumpărător și poate fi realizată atât pe platformele de comerț online cât și prin intermediul pieţelor specializate (expoziții, târguri). Și forma de vânzare prin intermediul rețelelor de comerț rămâne a fi una cunoscută pe piața locală, comerț specializat cu amănuntul și rețelele de supermarketuri.

Fig. 5.2.1 *Piețe specializate în vânzarea cu amănuntul a producției ecologice*

EcoLocal Farmers' Market

IARMARECO

Piața săptămânală ***EcoLocal Farmers Market,*** care adună în fiecare săptămână peste 30 de companii autohtone și atrage cumpărători nu numai locali, dar și veniți din străinătate, este un târg foarte eficient de comercializare, promovare și valorificare a produselor ecologice.

Sursa foto: Eco Local

Evenimentul IarmarEco organizat de EcoVisio, anual în diferite localități, fiind organizat atât în 2021 cât și 2022. Acest târg oferă acces consumatorului din diferite părți ale țării la produse autohtone ecologice. Acest canal de comercializare oferă cumpărătorilor o oportunitate extraordinară de a se întâlni direct cu cumpărătorii și de a adresa întrebări.

De asemenea, mai sunt şi alte tipuri de activităţi la care participă producătorii ecologici: Kids Expo, Târgul Gustului, Farmer - expoziții organizate de Moldexpo, dar și Cămara Fest - un târg ce strânge 70-80 producători autohtoni în weekend-uri, de 2 ori pe lună.

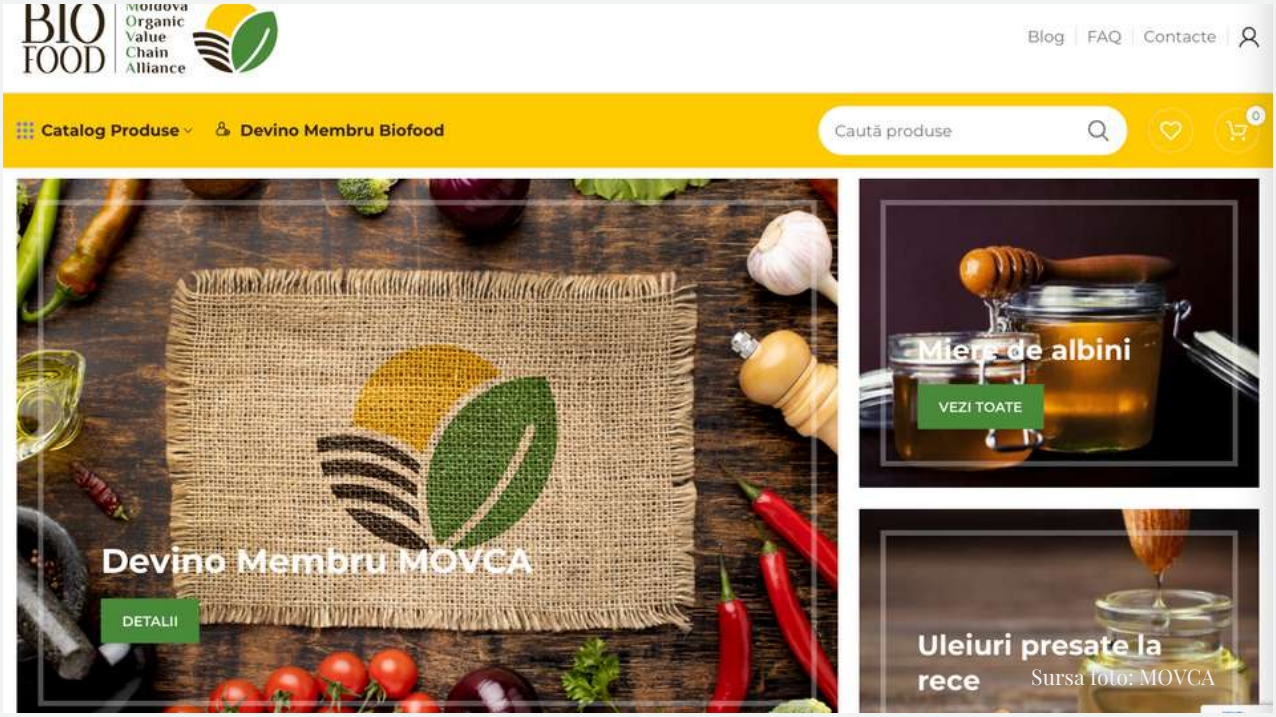
Există mai multe servicii de livrare la domiciliu a legumelor ecologice sau cultivate în grădină, precum Ecovillage Farms (Katalyst ONG) și Ecoparadis (Vasile Niculita).

Platforma BIOFOOD
www.biofood.md

Platforma de vânzări online pentru membrii Asociației MOVCA

Unii producători certificați, livrează produsele comandate de pe magazinele online: Biantti - https://biantti.md/, Biocămara - https://biocamara.md/, Echinox - https://equinox.md/.

Sursa foto: MOVCA

Membrii Asociației MOVCA beneficiază de serviciul comerț electronic și prin intermediul platformei Bio Food au posibilitatea distribuției direct a producției ecologice către consumatorul său.

Pe această platformă de vânzări sunt puse la dispoziția consumatorului produse ecologice autohtone, livrarea se face prin curierat și plata poate fi atât cu cardul online sau la curier.

Gama de produse oferite la moment este una modestă dar tendința de investiții în sectorului procesare în rândul membrilor asociației va spori în scurt timp și va fi pus spre vânzare un sortiment larg de produse ecologice locale.

Supermarketurile, pe lângă târgurile organizate, au devenit o locație potrivită de distribuție a produselor ecologice.

O strategie bine integrată și aplicată cu succese pentru comercializarea produselor ecologice și promovarea consumului acestora o au rețelele comerciale mari precum : Kaufland, Fourchette, Metro Cash and Carry, Nr 1 și Linella.

Produsele ecologice de regulă sunt plasate pe raft separat și de cele mai dese ori vândute sub eticheta proprie a rețelei de comerț.

Ponderea semnificativă de diversitate a produselor ecologice o deține rețeaua Kaufland urmată de rețeaua Nr 1 și Linella. Spre regret produsele ecologice sunt în mare parte din import. Susținerea producătorului autohton și promovarea produselor ecologice locale ar trebui să devină prioritate în politica de vânzări a supermarketurilor.

05.3 Piața internațională

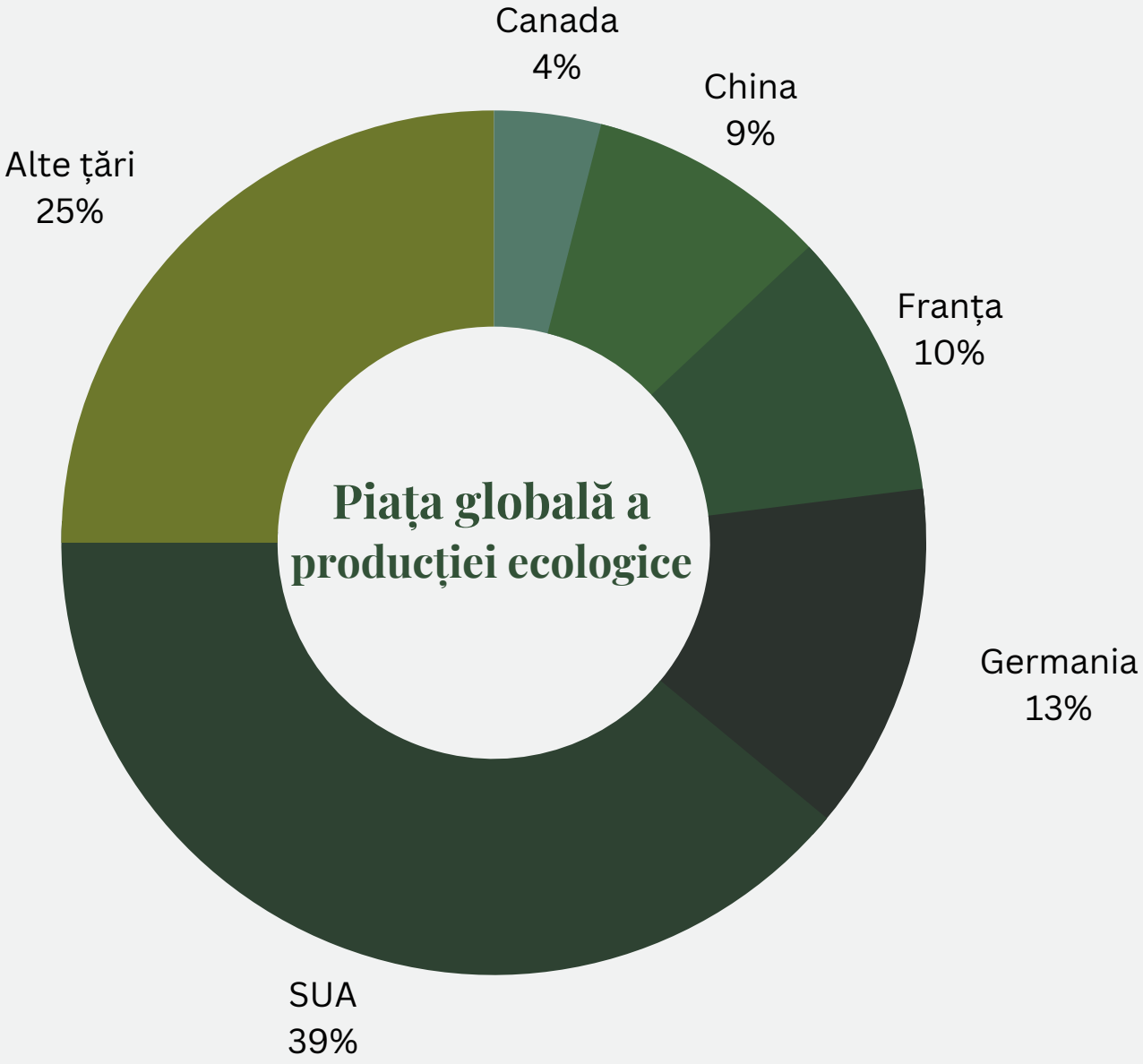
Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană sunt cele mai mari piețe ecologice din lume. Ambele au înregistrat rate de creștere sporite în ultimii 10 ani. SUA a devenit principala piața a produselor alimentare ecologice în anul 2012, ulterior UE a preluat poziția de vârf în anul 2021.

Tendințe dinamice de creștere sunt la moment piața Asiei, consumul produselor ecologice în special în China a sporit considerabil ultimii trei ani. Influențată de perioada pandemică pe piața chineză a crescut cererea la produsele ecologice.

Produsele ecologice au devenit mult mai importante în consumul populației comparativ cu anii precedenți. Având în vedere preocupările de mediu și dorința de a trai sănătos, 82% din americani cumpără unele produse ecologice în mod regulat. Vânzările produselor ecologice în SUA sunt într-o continuă creștere, conform unui studiu elaborat de către BlueWeawe Consulting, se estimează că piața produselor ecologice va continua să crească cu o rată de aproximativ 8,7% anual, realizând venituri de aproximativ 95,1 miliarde USD până la sfârșitul anului 2027.

Vânzările produselor ecologice în Statele Unite ale Americii în anul 2022 au depășit pentru prima dată 60 de miliarde USD, atingând un alt nivel ridicat pentru sectorul ecologic. Vânzările totale de produselor ecologice nealimentare au fost un record, de 67,6 miliarde USD, date oferite de către Asociația Comerțului Ecologic în urma sondajului privind industria ecologice, elaborat în 2023

Fig. 5.3.1 Vânzările producției ecologice la nivel mondial în anul 2021

Sursa: The world of organic agriculture

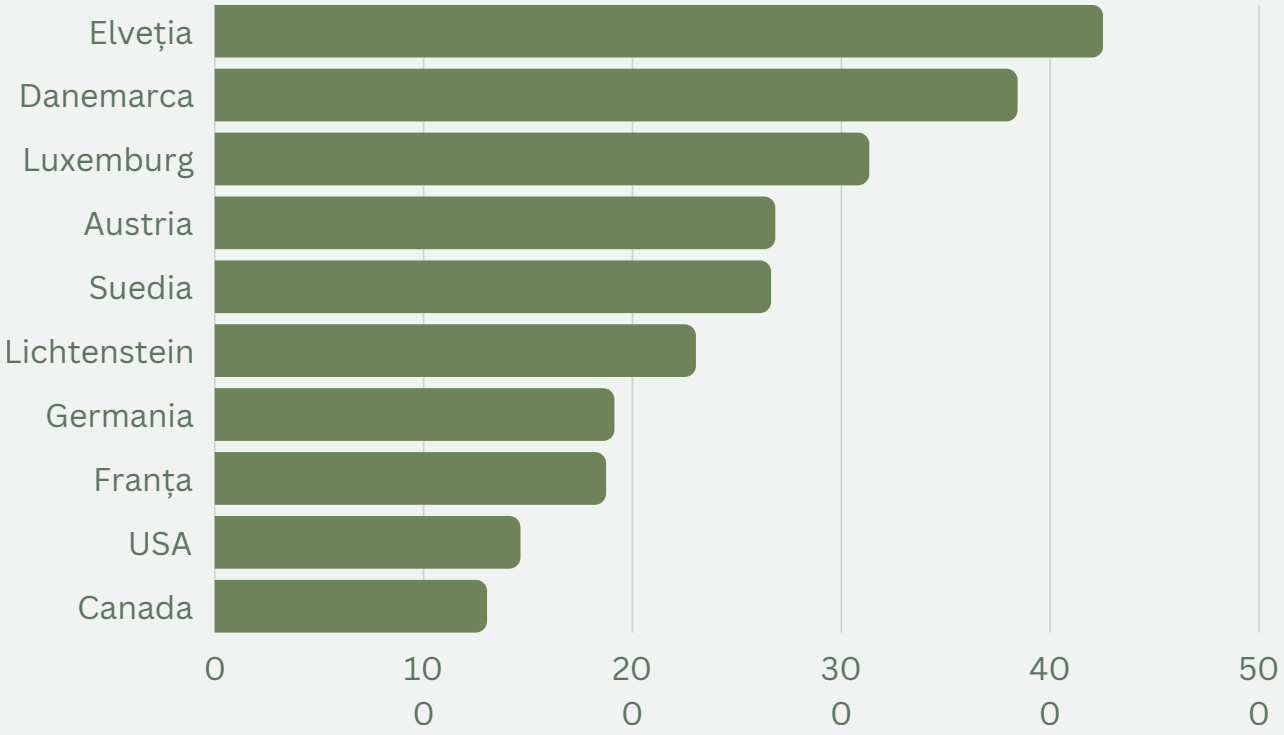
Piața ecologică în SUA se afla într-o continuă creștere, în ciuda presiunilor inflației care afectează direct consumatorii, a pandemiei care a întrerupt lanțul de aprovizionare cu produse ecologice și a evenimentelor politice globale. Inflația a condus la creșterea costurilor pentru întreg lanțul de aprovizionare cu produse ecologice și produse alimentare ecologice, ceea ce a condus și la creșterea prețurilor produselor alimentare ecologice.

Piață ecologică europeană a avut un ritm de creștere rapid în ultimii 10 ani. Potrivit datelor publicate de FiBL și IFOAM ca rezultat al sondajului anual, ediția 2022, World of Ogarnic Agriculture, lansat în cadrul evenimentului organizat de Biofach, arată că vânzările cu amănuntul de produse ecologice a crescut cu 15% în anul 2022, ajungând la 52 miliarde EUR.

Din păcate nu toate țările din Europa furnizează în mod regulat date cu privire la pieţele lor interne, pentru a integra în mod corect statistica, se presupune că piața Uniunii Europene și valoarea vânzărilor produselor ecologice ar fi mai mare decât cea indicată în diagrama.

Germania continue să fie lider pe piața Europeană privind vânzarea produselor ecologice, urmată de Franța, Italia și Elveția. Conform datelor oferite în The World of Organic Agriculture 2023, ca și în anii precedenți, cel mai mare consum pe cap de locuitor de produse alimentare ecologice a fost în Elveția (425 euro/locuitor) și Danemarca (384 euro/locuitor), acestea se află în topul țărilor cu cel mai mare consum de produse Eco din lume nu doar din Europa. Creșterea continuă a interesului consumatorilor față de produsele ecologice este o creștere specifică notabilă în 2020, dar o creștere mai lentă în 2021. Consumul mediu pe cap de locuitor în Europa a crescut la 65,7 euro și la 104,3 euro în UE, comparativ cu anul 2020 când unui consumator mediu în Europa îi revenea 63,3 euro și unui consumator din UE 100 euro. În țările Europei Centrale de Est, consumatorii cheltuie mai puțin, cu toate că există indicii că în prezent pieţele se dezvoltă rapid, în special în țările Baltice.

Fig. 5.3.2 Consumul per cap de locuitor a produselor ecologice în anul 2021, Euro

Sursa: The world of organic agriculture

Cu toate acestea datele privind vânzările cu amănuntul sunt rare și neactualizate în mod regulat ceea ce face dificilă prelucrarea datelor și oferirea unei statistici. Se atestă doar disponibilitatea și accesibilitatea datelor din zona respectivă a Republicii Cehe și a Estoniei, singurele țări cu un sistem rapid de colectare a datelor pentru vânzările cu amănuntul.

În România, deși numărul producătorilor autohtoni certificați Eco avansează de la an la an, plantațiile de culturi organice au ajuns la doar 2,9% din totalul suprafeței agricole cultivate, potrivit Eurostat. Până când sectorul agricol românesc va ajunge la o capacitate de producție organică apropiată cererii din piață, rețelele de comerț, indiferent de mărimea lor, vor continua să se bazeze pe importuri.

80% din produsele Bio din supermarketuri sunt importate, iar dorința consumatorilor de a avea diversitate în oferta de produse, dar mai ales disponibilitatea de a plăti mai mulți bani pentru produse sănătoase, reprezintă o oportunitate reală de business pentru importatori. În 2021, în România activau nu mai puțin de 2 374 de persoane fizice și companii producătoare de produse Bio, însă certificările sunt acordate și procesatorilor, comercianților, importatorilor și companiilor sau persoanelor din acvacultură.

Produsele Bio au devenit din ce în ce mai solicitate și în România, iar contextul pandemic a accelerat acest trend. Dacă e să analizăm top 10 categorii de produse Bio, observăm că în top se află produsele lactate, urmată de produsele animaliere și produsele procesate.

Sursa foto: Pixels.com

O creștere accelerată a putut fi observată în lanțul supermarketurilor Auchan, care a înregistrat vânzări cu 50% mai mari în perioada 2020-2021, în timp ce pe categoria fructe și legume Bio vânzările s-au triplat. Daca e să analizăm statistica rețelei Kaufland, se atestă o creștere cu 60% a loturilor pentru mezelurile Bio, o altă categorie care a performant cu 30% în 2021. Conform unui studiu Reveal Marketing Research, 32% dintre români obișnuiesc să consume produse ecologice de 2-3 ori pe săptămână.

Ținând cont că prețurile produselor bio sunt cu până la 20-30% mai scumpe decât produsele convenționale, totuși piața produselor Bio este într-o continuă creștere.

06

Subvenții

Sursa foto: Pixabay.com

Sursa foto: Pixels.com

06. Susținerea agriculturii ecologice și producție de alimente ecologice

Agricultura ecologică este un sector într-o continuă[creștere și dezvoltare în Republica Moldova, care a cunoscut în ultimii ani o evoluție ascendentă.

O condiție esențială pentru dezvoltarea agriculturii o reprezintă promovarea conceptului de agricultură ecologică în vederea sporirii gradului de conștientizarea în rândurile consumatorilor a avantajelor consumului de produse ecologice.

06.1 Sprijinul Statului pentru dezvoltarea agriculturii ecologice

Întru asigurarea sustenabilității dezvoltării agriculturii ecologice în Republica Moldova, statul și-a asumat responsabilitatea de susținere a afacerilor prin diverse programe implementate de către organizații precum ODA, MIEPO și AIPA.

Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură (AIPA), instituția responsabila de a gestiona Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, precum și resursele partenerilor de dezvoltare alocate spre administrare și de a realiza măsurile de intervenție pentru sectorul agricol, inclusiv, în vederea dezvoltării agriculturii ecologice și producerii de alimente ecologice.

Mai mult de un deceniu, AIPA a câștigat încrederea producătorii agricoli, oferindu-le șansa de a se dezvolta, de a deveni sustenabili și competitivi, atât la nivel național cât și internațional, prin accesarea subvențiilor și programelor de suport destinate sectorului privat din mediul rural.

Pentru agricultura ecologică în 2021 au fost depuse 59 dosare și aprobate 54 dosare, în valoare totală de 6 7333 246 lei, pe când în anul 2022 se atestă o descreștere a dosarelor depuse cu 8 dosare, dosare fata de anul 2021. Această evoluție pozitivă se datorează impedimentelor întâlnite de către agricultori pentru a aplica la măsuri de subvenționare

Sursa foto: AIPA

Agenția își realizează misiunea de susținere a dezvoltării agriculturii prin focusarea pe următoarele domenii de activitate:

- asigurarea gestionării eficiente și transparente a fondurilor alocate pentru susținerea producătorilor agricoli;
- monitorizarea modului de utilizare a fondurilor alocate beneficiarilor prin intermediul verificărilor în teren;
- participarea la elaborarea direcțiilor supuse subvenționării și promovarea acestora;
- urmărirea continuă a respectării criteriilor de eligibilitate și a condițiilor contractuale de acordare a ajutorului financiar nerambursabil de către beneficiarii de subvenții;
- oferirea transparenței și comunicarea cu publicul interesat privind agricultura, oportunitățile și inovațiile din domeniul agricol.

Un rol deosebit în promovarea și susținerea agriculturii ecologice îl are Organizația pentru Dezvoltare Antreprenoriatului, prin implementarea Programului de ecologizare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii.

Scopul Programului de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii este de a crea condiții favorabile și susținerea mediului de afaceri pentru trecerea de la modelul de dezvoltare economică de consum la un model care folosește aplicarea principilor ecologizării și integrării măsurilor economiei verzi în procesele de producere ale diverselor ramuri ale economiei naționale.

Programul a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 592/2019, care răspunde priorităților naționale cu privire la ecologizarea întreprinderilor, trasate în următoarele acte guvernamentale:

- *Strategia de mediu pentru anii 2014-2023 și Planul de acțiuni privind implementarea acesteia* (Hotărârea Guvernului nr. 301/2014);
- *Strategia de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în anul 2030 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia* (Hotărârea Guvernului nr. 1470/2016);
- *Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030* (Hotărârea Guvernului nr. 102/2013);
- *Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027* (Hotărârea Guvernului nr. 248/2013);
- *Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028)* (Hotărârea Guvernului nr. 199/2014).

06.2 Subvenții pentru agricultura și producția ecologică

În conformitate cu prevederile **Legii nr. 71/2023,** Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură este responsabilă de gestionarea eficientă a Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural și al mijloacelor financiare provenite de la partenerii de dezvoltare.

Principalele surse financiare pentru subvenționarea submăsurii respective sunt cele din Fondul Național pentru Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural iar mecanismul de distribuire a mijloacelor Fondului între măsurile și submăsurile de sprijin se determină de către MAIA cu consultarea asociațiilor de profil ale producătorilor agricoli.

Subvenționarea pentru susținerea promovării și dezvoltării agriculturii ecologice este prevăzută în prevederile Hotărârii Guvernului nr. 455/2017, și anume este vorba de Submăsura 2.5, prin care se oferă sprijin financiar tuturor producătorilor ce sunt înregistrați în sistemul de agricultură ecologică ca plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiarii care încheie angajamente voluntare și se angajează să rămână în acest sistem de agricultură pe o durată de 5 ani.

Începând cu anul 2018 până în anul 2022, rata dosarelor autorizate în raport cu dosarele depuse varia în medie de la 88-97 %, excepție o face anul 2022, când de către AIPA au fost autorizare doar 2 dosare din 51, ceea ce reprezintă aproximativ 4%. Menționam, că pentru anul de subvenționare 2022, aprobarea și autorizarea dosarelor continuă, acesta fiind în stare de procesare, respectiv datele vor modifica ulterior aprobării și autorizării dosarelor rămase.

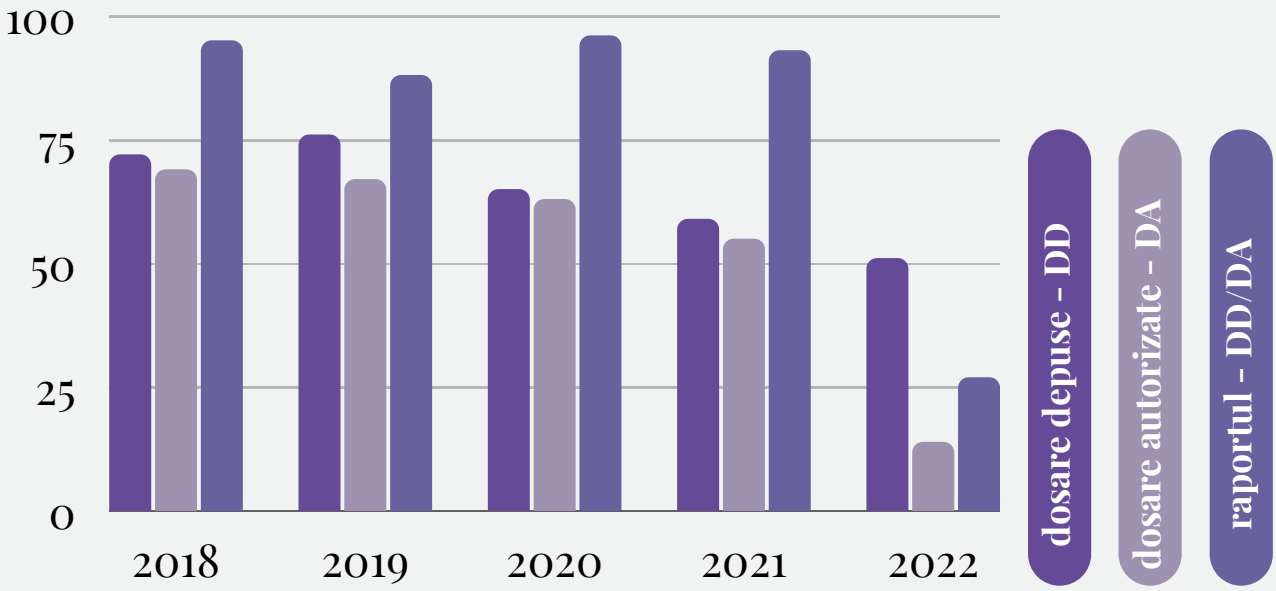
Tabel. 6.2.1 Numărul dosarelor și valoarea subvențiilor la Submăsura 2.5

Dosarele depuse la submăsura 2.5 în perioada anilor 2018-2022						
Perioada	**Dosare depuse**	**Dosare autorizate**	**Raportul DA/DS**	**Suma solicitata**	**Suma autorizată**	**Raportul SS/SA**
2018	72	69	95,83%	641850,1	596026	92,86%
2019	76	67	88,16%	1880008,23	1590179	84,58%
2020	71	69	97,18%	7317120,86	6636380	90,70%
2021	59	55	93,22%	7482167,8	6733246	89,99%
2022	51	2	3,92%	6925129,69	237342	3,43%

Sursa: Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură

Valoarea dosarelor autorizate, atestă o creștere pozitivă a sumei autorizate pentru dosarele subvenționare, de la 596 026, 00 lei în 2018, la 6 733 243,00 lei în 2021, o creștere de 11 ori față de anul 2018, fapt apreciat pozitiv, aceasta demonstrând interesul producătorilor din domeniul agriculturii ecologice pentru producerea produselor agroalimentare ecologice dar, pe de o parte și susținerea în dezvoltarea și promovarea agriculturii ecologice de către stat prin intermediul instituțiilor acestuia. Anul 2022 rămâne restant la capitolul plăți, urmând pe parcursul anul 2023 să fie autorizate și transmise spre plată dosarelor ramăse.

Fig. 6.2.1 Dosare depuse și autorizate la Submăsura 2.5

Sursa: Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură

Mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de cuantum, exprimat ca sumă fixă la unitate de suprafață și constituie:

Tabel. 6.2.2 Cuantumului subvenției acordare pentru perioada de conversie

Categorie	Anul 1 (mdl/1 ha)	Anul 2 (mdl/1 ha)	Anul 3 (mdl/1 ha)
a) livezi, vii, arbuști fructiferi şi căpşun	1500,00	2000,00	2500,00
b) plante medicinale şi eteroolaginoase	1300,00	1600,00	2000,00
c) culturi de câmp, păşuni şi fâneţe	800,00	1000,00	-
d) legume	7000,00	8000,00	-
e) apicultură	500,00 per familie	-	-

Sursa: Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură

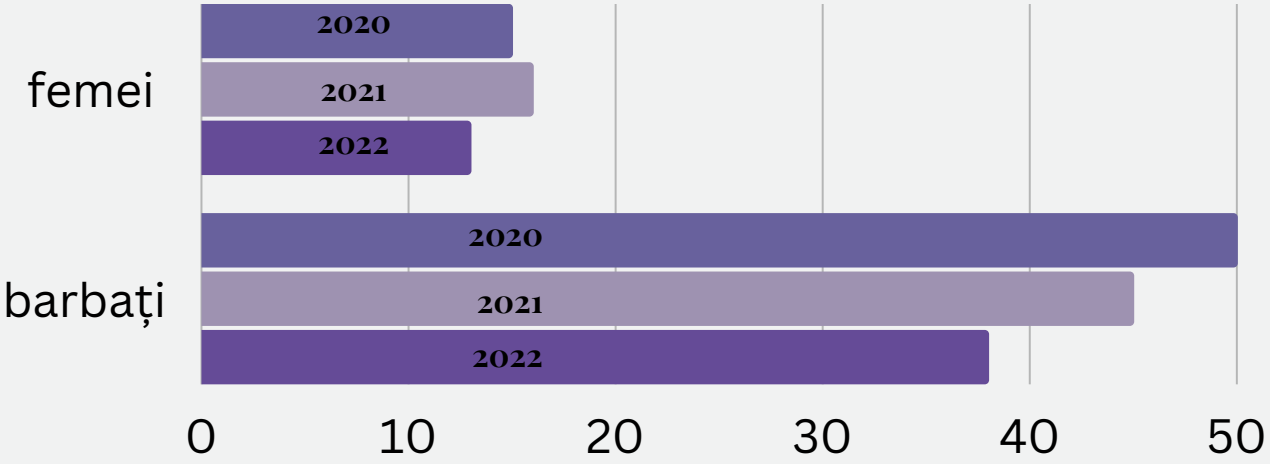
Fapt apreciat pozitiv de către agricultorii din sistemul agriculturii ecologice.
Pentru anul de subvenționare 2023 au fost acceptate propunerile Asociației MOVCA și va fi majorat cuantumul pentru perioada de conversie pentru toate culturile dar cel mai mult majorarea o vor simți producătorii de legume:

- **la legume în primul an de conversie va fi majorat cuantumul de la 3000,00 lei la 12000,00 lei;**
- **la legume anul doi de conversie va fi majorat cuantumul de la 3500,00 lei la 14000,00 lei;**

Menţinerea practicilor de agricultură ecologică – 20% subvenționare din valoarea produselor certificate ecologic și comercializate

Datele furnizate de către Agenția de Intervenție și Plăți în Agricultură indică o creștere a numărului dosarelor depuse și a suprafeței de menținere a agriculturii ecologice în perioada 2021-2022, în anul 2020 se atestă cea mai mare suprafață aflată în conversie pentru care statul a acordat subvenții.

Fig. 6.2.2 Femei și bărbați cu activitate în AE ce au beneficiat de subvenționare

Sursa: Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură

Tabel. 6.2.3 Subvenții acordate producătorilor din AE

	2020		2021		2022	
	Nr. Dosare	Suprafata eco	Nr. Dosare	Suprafața eco	Nr. Dosare	Suprafața eco
Menținerea în AE	27	3972	37	4450	34	4190
În conversie	40	4251	24	755	18	469

Sursa: Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură

În ultimii ani un mare accent se pune pe promovarea și susținerea femeilor în domeniul agriculturii, astfel, fiind folosite unele pârghii pentru susținerea acestora.

Beneficiarii subvenției în cazul în care nu se menţin în sistemul de agricultură ecologică timp de 5 ani restituie sumele încasate din contul FNDAMR.

În cazul în care se repetă perioada de conversie pentru una și aceiași suprafață, producătorii agricoli nu pot beneficia de suport financiar.

06.3 Subvenții pentru ONG-uri din sectorul agricultură ecologică

Începând cu anul 2010, agricultura ecologică a cunoscut o evoluție pozitivă fiind stimulată și din partea consumatorilor, implicând societatea civilă și anume a ONG-urilor. Anume prin atragerea surselor de finanțare atât de la donatorii străini cât și de la instituțiile naționale, acestea fac posibilă implicarea pentru susținerea domeniului agriculturii ecologice.

Dacă e să facem o retrospectivă, forțele din spatele dezvoltării agriculturii și procesării ecologice din Moldova, în ultimii ani îi revin MOVCA, precum și Eco Visio și Eco Local.

Experiența anilor arată că implicarea ONG-lor depinde în mare măsură de finanțările primite de la donatori. Acestea de obicei nu mai sunt active atunci când proiectele se încheie. Unele din ele și-au menținut cunoștințele și rețelele dobândite în organizațiile lor.

Dacă e să numim câteva Organizații nonguvernamentale, care prin fondurile obținute de la diverși donatori au contribuit semnificativ la creșterea și dezvoltare agriculturii și producției ecologice am putea menționa:

Asociația Națională a Producătorilor și Produse Agricole Ecologice din Moldova, „APEM-AGRO” care a fost intemeiată în 2010, având ca număr aproximativ 40 membrii. Asociația promovează produsele ecologice ale membrilor săi și organizează standuri comune în cadrul târgurilor locale și internaționale.

ProRulalInvest ONG este o organizație națională neguvernamentală, non comercială, apolitică. ProRuralInvest și-a început activitățile în iunie 2003 ca organizație parteneră a Landell-Mills Management Consultants (Marea Britanie), care a fost responsabilă de implementarea în Republica Moldova a Proiectului Sprijin pentru Investiții și Servicii Rurale. Totodată, Asociația Națională a Fermierilor Ecologici (APEM-AGRO), precum și ONG-ul ProRuralInvest, active în trecut, au în prezent activitățile suspendate din motive necunoscute (EkoConnect, 2020).

Un alt ONG - Eco Visio, a început în 2013, târgurile anuale locale – IarmarEco, care sensibilizau consumatorii pentru durabilitate, nu numai în ceea ce privește produsele alimentare, ci și produsele de igienă, textilele și energia. În urma campaniei de promovare a produselor ecologice autohtone, in perioada anilor 2015-2017, susținută de proiectul „People in Need Moldova", în 2018 a fost creată Asociația Consumatorilor și Producătorilor Ecologici și Artizanali din Moldova (ONG EcoLocal), care a continuat organizarea piețelor săptămânale în Chișinău.

Până în prezent aceste piețe se concentrează pe produse artizanale și tradiționale, dar cu regret produsele ecologice certificate sunt încă rare. EcoLocal creează primul și unicul web portal din Republica Moldova- Ecoportal.md. Portalul este creat pentru a facilita conexiunea dintre agenții economici, care practică agricultura ecologică în Republica Moldova, și consumatori. Cu regret, acest portal nu poate fi accesat în prezent.

„Alianța Lanțului Valoric în Agricultura Ecologică din Moldova" MOVCA este o organizație non-guvernamentală, care a fost fondată în anul 2015. Membrii ei includ: fermieri, procesatori, asociații de fermieri, distribuitori, importatori, exportatori, consultanți, vânzători, consumatori etc. Până în prezent este cea mai mare asociație din Republica Moldova care susține agricultura ecologică.

Scopul principal al asociației este de a susține toți operatorii și a încuraja toți doritorii din lanțul valoric al agriculturii ecologice. Agricultura ecologică oferă o soluție unica pentru a păstra calitatea solurilor pentru generațiile următoare. MOVCA a facilitat participarea fermierilor ecologici din Moldova la târguri internaționale de produse ecologice, ceea ce a generat venituri suplimentare pentru ei.

Moldova Organic Value Chain Alliance

În 2020, MOVCA lansează platforma de educație în domeniul agriculturii ecologice: eLearning www.studii.movca.md.

Platforma este accesibilă tuturor doritorilor și se bucură de un număr record de studenți din domeniul agriculturii și a altor participanți în lanțul valoric al agriculturii ecologice. De asemenea, MOVCA a lansat propria platformă de vânzări.

06.4 Proiecte și programe în derulare privind suportul sectorului de agricultură ecologică

Proiectele și programele privind suportul dezvoltării agriculturii ecologice, sunt acele contribuții financiare directe de la bugetul donatorilor străini, acordate ca donații părților terțe beneficiare, de obicei, organizațiile non-profit implicate în susținerea bunelor practici ale domeniului agriculturii ecologice.

De-a lungul anilor, Republica Moldova a beneficiat de mai multe granturi în cadrul proiectelor și programelor derulate, ceea ce a contribuit semnificativ la dezvoltarea agriculturii ecologice.

Proiectul Competitivitate și Reziliență Rurală în Moldova, implementat cu suportul financiar al **USAID,** oferă granturi pentru finanțarea și susținerea eforturilor de diversificare a pieței, creșterea competitivității și rezilienței la schimbările climatice și crearea unui mediu antreprenorial favorabil dezvoltării agriculturii de valoare înalată prin inițiativele implementate la nivel național.

Valoarea totală a proiectului este de circa **22 860 000, 00 lei, dar nu mai mult de 11 000 000,00 lei** per beneficiar.
Perioada de implementare a proiectului este 2023 - 2026.

Sursa foto: Pixels.com

Proiectul de Reziliență Rurală (PRR) finanțat de Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agriculturii **(IFAD),** prin intermediul Programului de adaptare pentru micii producători și implementat de către Unitatea Consolidată pentru Implentarea Proiectelor este concepută pentru a îmbunătăți condițiile de viață a populației din zona rurală, a reduce sărăcia prin consolidarea rezilienței la schimbările climatice și a îmbunătăți oportunitățile economice.

Pentru atingerea acestor obiective în cadrul PRR va fi acordat suport financiar producătorilor agricoli sub formă de granturi, pentru implementarea inițiativelor de adaptare la schimbările climatice în activităţile agricole.

Investițiile eligibile ale domeniului agriculturii ecologice constituie: mașinile și utilajele folosite în sistemul de producere a culturilor organice și mașini pentru distribuția îngrășămintelor organice.

Mărimea grantului în cadrul proiectului varia:

- Pentru ***întreprinderi/persoane fizice*** înregistrate: **70% din costul investiției/tehnicii agricole, dar nu mai mult de 5 000 de dolari SUA per beneficiar;**

- Pentru ***cooperative***: **50% din costul investiției/ tehnicii agricolă, dar nu mai mult de 15 000 de dolari SUA per solicitant de grant.**

Un alt proiect, este ***Programul de granturi mici (SGP)*** al Facilității Globale de Mediu (**GEF**) prin care se urmărește intervenția donatorului pe domenii cum ar fi: schimbarea climei, mediului și energiei. Bugetul total pentru proiectul dat este de 2,84 milioane USD, proiect implementat din 2012 până în 2024.

Proiectul urmărește, odată implementarea obiectivele sale, să rezulte promovarea agroecologiei inovative inteligente din punct de vedere a climei.

07

Selecția și testarea soiurilor

Sursa foto: Pixels.com

Sursa foto: Pixels.com

07.1 Recomandarea soiurilor potrivite pentru agricultura ecologică

Soiul este unul dintre factorii principali care determină productivitatea şi calitatea producţiei agricole. De aceea, alegerea corectă a soiului poate fi numai prin testări de cîmp, în diferite condiţii agroclimaterice şi în comparaţie cu soiurile martor – soiuri bine cunoscute şi cultivate în Republica Moldova.

Rezultatele testării soiurilor autohtone şi străine obţinute în reţeaua oficială a Comisiei de Stat, se generalizează anual, iar cele mai valoroase, prin Hotărîrea Consiliului Naţional pentru Soiurile de Plante se admit în Catalogul Soiurilor de plante şi se recomandă spre utilizare în complexul agroalimentar al Republicii Moldova.

Comisia de Stat testează valoarea culturală şi de utilizare a soiurilor de plante autohtone şi din străinătate şi criteriile lor de distinctivitate, uniformitate şi stabilitate în cazul în care se solicită înregistrarea acestor soiuri în Catalogul soiurilor de plante.

Comisia de Stat, ca organ de expertiză, la solicitare, în baza rezultatelor expertizei tehnice, întocmește un raport de examinare tehnică pe care îl transmite Agenției de Stat pentru Proprietate Intelectuală şi care servește drept temei de acordare a brevetului pentru soi de plantă.

Testarea soiurilor, de orice gen şi specie de plante, se efectuează în cadrul centrelor de testare amplasate în diferite zone agroclimaterice ale Republicii Moldova, care formează reţeaua de testare a soiurilor, şi în cadrul instituţiilor şi laboratoarelor de profil agricol.

Rolul Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante - CSTSP (www.cstsp.md) este de a identifica cu corectitudine soiurile care cel mai bine își vor realiza potențialul de producție și calitatea în una sau altă zonă de cultură, care ar valorifica potențialul climateric al zonei și localității concrete.

Specialiștii din teritoriu efectuează testarea soiurilor după metodologii bine determinate, prelucrează statistic datele obținute și prezintă dările de seamă pe fiecare cultură în parte oficiului central al Comisiei de Stat, unde specialiștii principali analizează rezultatele parvenite de la toate centrele/sectoarele de testare și pregătesc propuneri de modificare a sortimentului actual al soiurilor.

Obiectivele Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante:

- **Testarea soiurilor la distinctivitate, uniformitate și stabilitate (DUS);**
- **Testarea soiurilor la valoarea culturală și de utilizare (VCU);**
- **Testarea la autenticitate și puritate (Postcontrol);**
- **Testarea în condițiile de producere și ecologice;**
- **Generalizarea propunerilor privind înregistrarea/radierea soiurilor de plante și emiterea ordinului;**
- **Editarea Catalogului Soiurilor de Plante admise pentru producere și comercializare în Republica Moldova;**
- **Reprezintă țara în relațiile cu Uniunea Internațională pentru Protecția Soiurilor Noi de Plante (UPOV).**

Sursa foto: MOVCA

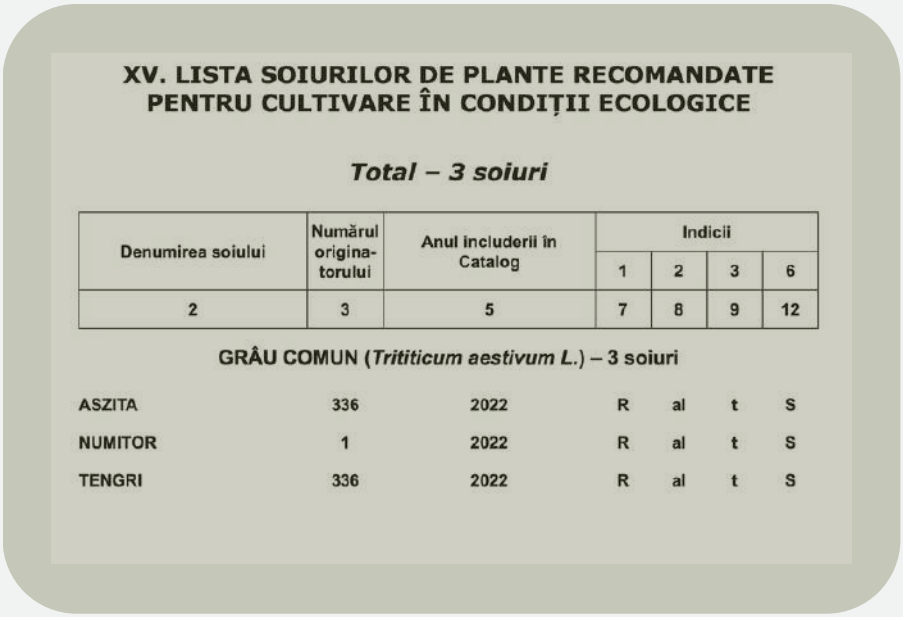
Catalogul Soiurilor de Plante al Republicii Moldova este o ediţie oficială anuală şi reprezintă o bază de date despre soiurile de plante admise pentru cultivare în complexul agroalimentar al Republicii Moldova.

Conform Legii Republicii Moldova nr. 39 – XVI din 29 februarie 2008 privind protecţia soiurilor de plante, soiurile pot fi utilizate în procesul de producţie numai după efectuarea testării oficiale de către Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante.

Includerea şi radierea soiurilor din Catalogul Soiurilor de Plante se efectuează în baza deciziei Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante.

Catalogul Soiurilor de Plante pentru anul 2022 include 2966 soiuri, dintre care noi 95.

Catalogul Soiurilor de Plante pentru anul 2023 include 2930 soiuri, dintre care noi 86 și 3 soiuri de plante recomandate pentru cultivarea în condiții ecologice.

XV. LISTA SOIURILOR DE PLANTE RECOMANDATE PENTRU CULTIVARE ÎN CONDIȚII ECOLOGICE

Total – 3 soiuri

Denumirea soiului	Numărul originatorului	Anul includerii în Catalog	Indicii			
			1	2	3	6
2	3	5	7	8	9	12
GRÂU COMUN (*Trititicum aestivum L.*) – 3 soiuri						
ASZITA	336	2022	R	al	t	S
NUMITOR	1	2022	R	al	t	S
TENGRI	336	2022	R	al	t	S

Catalogul Soiurilor de Plante pentru anul 2023 include 3 soiuri de Grîu Comun recomandate pentru cultivare în condiții ecologice.

https://cstsp.md/uploads/files/Registrul_2023_Tipar_Gray.pdf

Pentru o producție eficientă și durabilă de alimente în agricultura ecologică, trebuie luate în considerare cu atenție rotația culturilor, alegerea soiurilor și tehnologia. Deoarece majoritatea soiurilor disponibile au fost selectate pentru agricultura convențională, potențialul agriculturii ecologice nu a fost pe deplin explorat.

Unele caracteristici importante în agricultura ecologică, cum ar fi rezistența la boli transmise prin semințe, suprimarea buruienilor sau eficiența nutrienților (ENU), nu sunt cei mai importanți parametri pentru selectarea soiurilor unde aceste deficiențe sunt soluționate prin aplicarea pesticidelor și îngrășămintelor minerale. Un alt aspect vizează problema selectării sistemului radicular eficient, care este complet trecută cu vederea în agricultura convențională.

Amelioratorii din întreaga lume încep să se concentreze pe producerea de soiuri în condiții ecologice pentru utilizare în agricultură ecologică, cu scopul de a stabiliza producția și calitatea alimentelor ecologice.

Selecționarea soiuri de plante utilizate în sistem ecologic trebuie să întrunească cerințele privind randamente înalte pentru producția de înaltă calitate, ținând cont de proprietățile nutritive și tehnologice ale alimentelor ecologice și de cerințele igienice ale producției.

Alegerea soiului potrivit pentru climatul local, condițiile de teren și piață, poate reduce la minimum pierderile și crește succesul privind randamentul și calitatea producției.

Adresa CSTSP:
MD 2004, Chișinău, www.cstsp.md
bd.Ștefan cel Mare și Sfînt,180 info@cstsp.md

08

Știința și cercetarea

Sursa foto: Pixels.com

Sursa foto: Pixels.com

08.1 Știința și cercetarea în domeniul agriculturii ecologice

Agricultura ecologică este un sistem de producție care susține starea de sanatate a solurilor, a ecosistemelor și a oamenilor. Astfel combină tradiția, inovația și știința promovând relații echitabile și o buna calitate a vieții pentru toți actorii implicați.

Cercetarea în agricultura ecologică este finanțată prin programe de cercetare europene și naționale, precum și prin planuri naționale de acțiune ecologică. De la mijlocul anilor 1990, mai multe proiecte de cercetare ecologică axate pe agricultura ecologică au fost finanțate prin programul-cadru Orizont 2020.

În 2021, rețeaua CORE Organic, care își unește forțele cu statele membre ale UE pentru a finanța proiecte transnaționale de cercetare, a lansat al treilea apel de propuneri de cercetare: „Sisteme de agricultură ecologică pentru o producție mixtă îmbunătățită de plante și animale”.

Rețeaua de finanțare este formată din 13 organisme de finanțare din 13 țări, iar comitetul de apel a selectat cinci propuneri de proiecte pe subtemele „Sisteme mixte de creștere a animalelor robuste și rezistente” și „Sprijin pentru sisteme de producție a culturilor robuste și rezistente”, care au început în toamna anului 2021.

Colaborare cu Platforma Tehnologică Europeană TP Organics și alți actori relevanți din sector a contribuit la asigurarea că vocea organizațiilor transnaționale care reprezintă fermierii, industria și societatea civilă a fost luată în considerare. Cu depozitul cu acces deschis Organic Eprints, a fost creat un rezervor de cunoștințe partajat pentru diseminarea eficientă a rezultatelor cercetării.

Tabel. 8.1 Finanțarea din bugetul de stat a instituțiilor științifice cu profil agricol din subordinea MAIA

Finanţarea instituţiilor ştiinţifice din bugetul statului, pentru anul 2023				
				mii lei
Denumirea instituției	Cercetări ştiinţifice aplicate ăn agricultură, gospodaria silvica, gospodaria piscicolă ţi gospodăria de vinatoare		Cercetări ştiintifice aplicate în domeniul protecţiei mediului	Total
	0482/5107/80009- Teme si proiecte efectuate în cadrul programelor de stat	0482/5107/80010 - Cercetări ştiintifice instituţionale	0550/7007/80009-Teme si proiecte efectuate în cadrul programelor de stat	
Institutului de Cercetări pentru Culturile de Cîmp „Selecția"	1.835,80	21.329,50	0,00	23.165,30
Instituția Publică Institutul de Fitotehnie "Porumbeni", Pașcani, Criuleni	3.494,00	20.631,80		24.125,80
Instituția Publică Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului "Nicolae Dimo", Chișinau	1.603,50	9.429,00	1.324,40	12.356,90

Sursa: Ministerul Agriculturii și industriei Alimentare

08.2 Instituții științifice și de cercetare

IP Institutul de Cercetări pentru Culturile de Cîmp „Selecţia",

Fondat în anul 1944 la Bălţi și este instituția de cercetare care își pune drept obiective și direcții de activitate sistemul de agricultură ecologică și sistemul de agricultură circulară.

Instituția implementează program de cercetare în domeniul agriculturii ecologice.

Contacte
Tel. :+373(0231)33151,30127
E-mail: selectia3@gmail.com
Web: www.facebook.com/icccselectia

Experiența în câmp a institutului Selecția de-a lungul anilor cu diferite asolamente și sisteme de lucrare și fertilizare a solului, fără folosirea mijloacelor chimice în combaterea bolilor, dăunători și buruieni.

Direcțiile de activitate științifică și de producere ale institutului sunt:

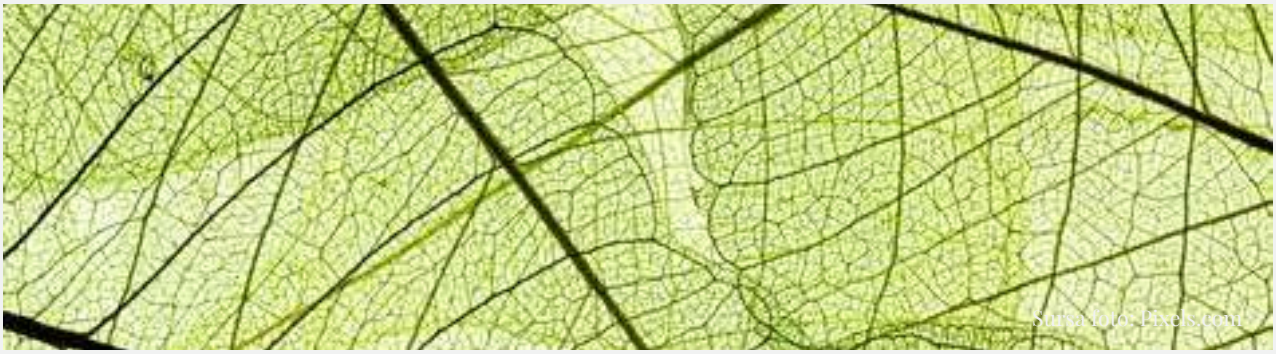
- Crearea soiurilor și hibrizilor culturilor de câmp, toleranți la principalele boli și dăunători, la factorii nefavorabili ai mediului; cu indici înalți ai calității producției;
- Producerea semințelor în verigile primare și multiplicarea semințelor de reproducție înalte în bază de contract cu gospodăriile seminceri;
- Elaborarea tehnologiilor ecologic inofensive de cultivare a culturilor de câmp, ce asigură economisirea resurselor energetice neregenerabile și conservarea resurselor naturale;
- Elaborarea sistemelor inovaționale de agricultură, ce asigură dezvoltarea durabilă a ramurii, reproducerea fertilității solului și producerea produselor ecologice, reducerea încălzirii globale, acordarea serviciilor ecologice pentru societate.

Pe parcursul a 74 de ani de activitate la ICCC „Selecția" au fost selectate 349 soiuri și hibrizi, dintre care 160 au fost omologate, inclusiv 17 soiuri de grîu de toamnă, 15 soiuri de orz de toamnă, 16 soiuri de mazăre, 18 soiuri de soia, 12 soiuri de fasole, 18 hibrizi de floarea-soarelui, 6 soiuri de sfeclă de zahăr ș.a.

Sistemele alternative de agricultură sunt pe larg promovate în practica agricolă din țară prin organizarea seminarelor, conferințelor, emisiunilor radio și TV; IP ICCC "Selecția" colaborează cu diferite instituții științifice din țară și de peste hotarele ei; participă cu proiecte și în calitate de experți la programele Europene de cercetare Horizon 2020; proiecte bilaterale.

Anul agricol 2021-2022 a fost unul secetos, fapt care a determinat reducerea nivelului de producție la toate culturile de câmp. În astfel de condiții a fost posibilă efectuarea cercetărilor pe domeniul:

- evaluarea „efectului asolamentului" pe fondul aplicării și fără aplicarea fertilizanților;
- determinarea ponderii alternării culturilor, sistemelor de lucrare și fertilizare a solului în formarea nivelului de producție;
- aplicarea efectului fertilizării culturilor cu diferite sisteme de fertilizare în cadrul asolamentului;
- estimarea eficacității irigării și fertilizării grâului de toamnă și sfeclei de zahăr în asolament.

Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor

În structura actuală a fost fondat la iniţiativa Academiei de Ştiinţe a Moldovei la 1 octombrie 2013 prin contopirea Institutului de Genetică și Fiziologie a Plantelor al AŞM și Institutului de Protecţie a Plantelor şi Agricultură Ecologică al AŞM în conformitate cu Hotărârea Guvernului RM Nr. 270 din 18.04.2013. Institutele comasate deţin o istorie de mai multe decenii fundamentată pe realizări ştiinţifice recunoscute în ţară şi peste hotare.

Contacte:
str. Pădurii, 20, MD-2002,
Tel.: (+373 22) 77-04-47,
Fax: (+373 22) 55-61-80,
E-mail: institut.gfpp@gmail.com

Din 2019, potrivit prevederilor HG nr. 50/2018, cu privire la activitatea unor organizații de drept public din domeniile cercetării şi inovării, calitatea de fondator al IGFPP a fost exercitată de Ministerul Educației și Cercetării, denumirea institutului fiind modificată prin excluderea referinței la Academia de Științe a Moldovei.

Conform HG nr. 485/2022, cu privire la reorganizarea prin fuziune (absorbție) a unor instituții din domeniile educației, cercetării și inovării, IGFPP a intrat în subordinea Universității de Stat din Moldova.

Proiecte de cercetare din Programul de Stat (2020-2023)

Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor.

- Valorificarea eficientă a resurselor genetice vegetale și biotehnologiilor avansate în scopul sporirii adaptabilității plantelor de cultură și schimbările climatice, conducător de proiect dr. hab. Botnari Vasile
- Diminuarea consecințelor schimbărilor climatice prin crearea și implementarea soiurilor de plante medicinale și aromatice cu productivitate înaltă, rezistente la secetă, iernare, boli, ce asigură dezvoltarea sustenabilă a agriculturii, garantează produse de calitate superioară, predestinate industriei de parfumerie, cosmetică, farmaceutică,alimentară, conducător de peoiect dr. hab. Goncearіuc Maria
- Conservarea ex-situ de lungă durată a resurselor genetice vegetale în banca de gene cu utilizarea metodelor biologiei moleculare în testarea stării de sănătate a germoplasmei vegetale, conducător de proiect dr Ganea Anatolie
- Formarea direcționată a calității sistemului imunitar la fructele soiurilor tardive deprun preconizate păstrării de lungă durată, conducător de proiect dr. hab. Bujoreanu Nicolae

- Consolidarea capacităților de prognoză și combatere a organismelor dăunătoare și analiză a riscurilor fitosanitar în protecția integrată a plantelor, conducător de proiect dr. hab. Todiraș Vladimir
- Elaborarea metodelor alternative de control al atropodelor dăunătoare în diferite cenoze agricole bazate pe mijloace și procedee ecologic inoffensive, conducător de proiect dr. hab. Nastas Tudor

Mediu și schimbări climatice.

- Biotehnologii şi procedee genetice de evaluare, conservare şi valorificarea agrobiodiversităţii, conducător de proiect dr. Andronic Larisa
- Determinarea parametrilor ce caracterizează rezistenţa plantelor cu nivel diferit de organizare la acţiunea temperaturilor extreme în scopul diminuării efectelor schimbărilor climatice, conducător de proiect dr. hab. Dascaliuc Alexandru
- Sinergismul dintre factorii naturali şi mijloacele microbiologice, ecologic inofensive, de reglare a densităţii populaţiilor de organisme dăunătoare pentru protecţia culturilor agricole în agricultura convențională şi ecologică, conducător de proiect dr. hab. Voloșciuc Leonid

Proiecte internaționale

- CA18201 - An integrated approach to conservation of threatened plants for the 21st Century

https://www.cost.eu/actions/CA18201/#tabs|Name:overview

- CA18210 - Oxygen sensing a novel mean for biology and technology of fruit quality

https://www.cost.eu/actions/CA18210/#tabs|Name:overview

- CA16123 - Safety Culture and Risk Management in Agriculture

https://www.cost.eu/actions/CA16123/#tabs|Name:overview

- CA18224 - Green Chemical Engineering Network towards upscaling sustainable processes

https://www.cost.eu/actions/CA18224/#tabs|Name:overview

- CA19116 - Trace metal metabolism in plants

https://www.cost.eu/actions/CA19116/#tabs|Name:overview

- CA19123 - Protection, Resilience, Rehabilitation of damaged environment

https://www.cost.eu/actions/CA19123/#tabs|Name:overview

- CA19125 - EPIgenetic mechanisms of Crop Adaptation to Climate Change

https://www.cost.eu/actions/CA19125/#tabs|Name:overview

VITROHUB

Materialul săditor, inclusiv pentru agricultura ecologică, este cercetat în laboratorul de ultimă generație cum este VITROHUB, unicul de acest gen în Republica Moldova.

Activează în cadrul facultății de biologie și pedologie a Universității de Stat din Republica Moldova, înființat în anul 2021 la inițiativa companie Euro Alun.

Scopul laboratorului fiind unul de soluționare a problemei agricultorilor din țară și anume oferirea materialului săditor liber de viruși, atât a materialul săditor de import cît și cel produs în țară.

Fermierii beneficiaza de material săditor calitativ liber de agenți patogeni, cu o rădăcină mult mai puternică, cu tulpină viguroasă, sănătoasă, rezistent la dăunători și boli, datorită faptului că proiectul **VITROHUB** este conceput pentru a putea oferi material săditor de cea mai bună calitate, din punct de vedere al trasabilității soiurilor și sănătății acestora. În cazul dat sunt plante micropropagate VIRUS-FREE, ceea ce ar diminua costurile de transport, manoperă, cheltuieli pentru consum de energie și combustibili și ar duce la posibilitatea stabilirii unui preț local mai mic decât pe piața externă.

str. Mihail Kogalniceanu 65A
Universitatea de Stat din Moldova,
Facultatea de Biologie si Pedologie
Chișinău, MD-2009
Republica Moldova

09 Promovarea

Sursa foto: Pixels.com

Sursa foto: Pixels.com

09.1 Promovarea sectorului ecologic în Republica Moldova

Sectorul agriculturii ecologice din Republica Moldova a cunoscut o dinamică pozitivă în ultimii ani. În Uniunea Europeană, inclusiv și în Republica Moldova cele mai folosite metode de comunicare sunt consultanță și asistența tehnică, programele de formare profesională, educație și cercetare, granturile de investiții pentru proiectele demonstrative, sprijinul pentru înființarea de structuri insituționale și îmbunătățirea activității acestora.

O condiție esențială pentru dezvoltarea agriculturii ecologice o reprezintă promovarea conceptului de agricultură ecologică în vederea conștientizării consumatorilor de avantajele consumului de produse ecologice, astfel, ca aceștia să ofere un preț mai mare pentru produsele crescute bio, a căror calitate este garantată de un sistem de inspecție și certificare.

Un rol important în promovarea agriculturi ecologice, în afară de istrumentele menționate anterior, îl are și statul, prin acordarea sprijinului financiar prin intermediul Agenției de Investiții pentru participarea la Biofach, una dintre cele mai mari expoziții internaționale de profil.

Elementul cheie pentru promovarea agriculturii ecologice este o strategie de dezvoltarea sistemului informațional privind piața alimentelor ecologice, prin creșteea nivelului educațional al consumatorilor, furnizarea tuturor informațiilor necesare consumatorilor și producătorilor, asigurarea transparenței depline în ce privește standardele de producție.

Comisia Europeană, a elaborat un plan de dezoltare a agriculturii ecologice, care se concentrează pe metode de creștere a consumului de produse ecologice, fiind pus accent pe impotanța informării și comunicării despre beneficiile acesteia. Un capitol aparte a planului include și promovarea consumului de produse ecologice, prin campanii, stimularea adoptării produselor ecologice în cantinele publice și distribuția de produse ecologice în cantinele preșcolare și școlare, pentru că educația privind consumul este cea mai importantă.

În ultimii ani, se încearcă a promova piața internă cu produse ecologice autohtone, prin organizarea diverselor târguri, iarmaroace, dar și evenimente în cadrul cărora participă producătorii agricoli autohtoni cu produse ecologice.

Sursa foto: Iarmar Eco

Un canal destul de efectiv în promovarea agriculturii ecologice o reprezintă platformele media. Una dintre cele mai importante platforme media de promovare a agriculturii ecologice a devenit portalul agricol nr. 1 în Moldova Agrobiznes.md.

Agrobiznes este un proiect tech-media dedicat promovării bunelor practici în agricultură, tehnologiilor moderne și soluțiilor digitale ce vin să optimizeze activitatea producătorlor din sectorul agricol. Lansat acum 10 ani la Chișinău, Agrobiznes s-a extins ulterior în România în 2021– www.agrobiznes.ro și în Italia în 2022 – www.agrobiznes.it, iar unul dintre obiectivele de bază este de a înlătura frontierele în agricultură, aducând mai aproape tot ceea ce înseamnă inovație și performanță.

Cu suportul Asociației Obștești Educație pentru Dezvoltare (AED), prin parteneriatul cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Alianța Lanțului Valoric în Agricultura Ecologică din Moldova, Ecovisio și People in Need, a fost creată pagina AgroEco, actual InfOrgnic.

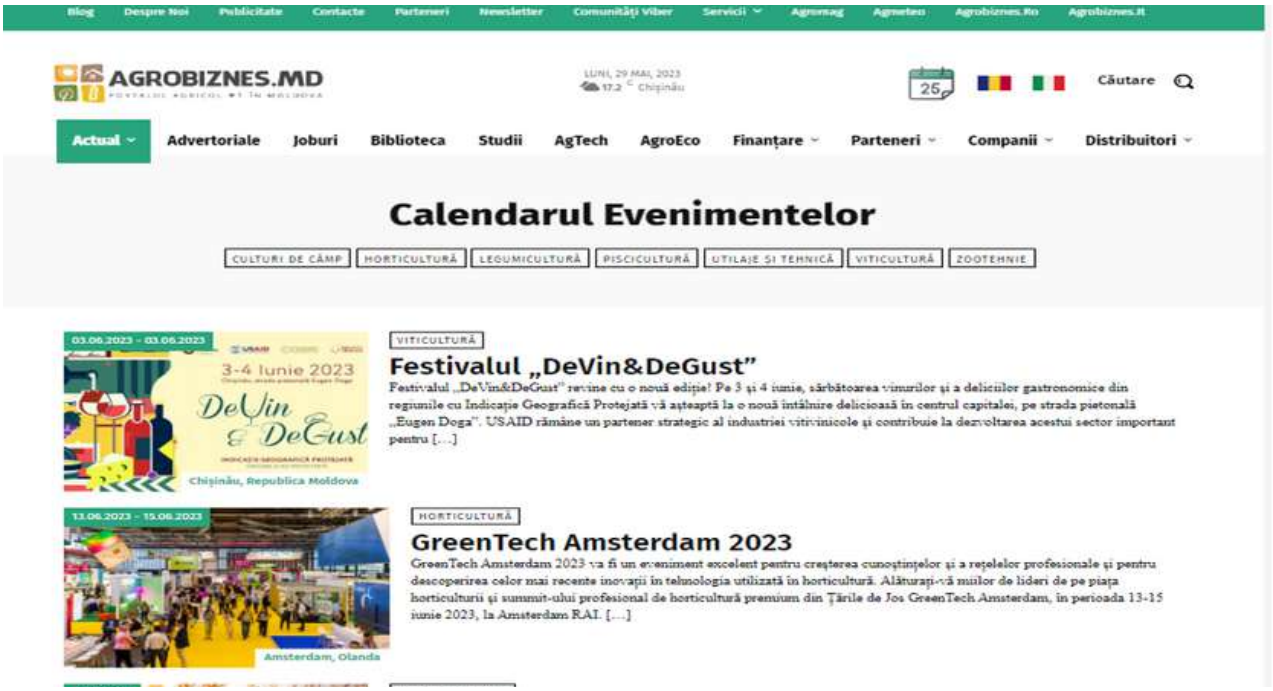

AgroEco include informații relevante despre producerea ecologică și durabilă, istorii de succes ale producătorilor certificați ecologic sau în perioada de conversie, broșuri despre agricultura ecologică elaborate în cadrul proiectelor, infografice, video-uri și alte informații utile.

În 2021, Portalul Agrobiznes a lansat prima bibliotecă agricolă digitală din Moldova - Biblioteca Agrobiznes. În cadrul acesteia, sunt plasate informații utile, iar în parteneriat cu asociațiile și proiectele existente, pentru fermieri sunt disponibile atât studii, analize, cât și broșuri ce țin de agricultura durabilă, ecologică sau performantă.

Printre partenerii proiectului se numără Alianța Lanțului Valoric în Agricultura Ecologică din Moldova (MOVCA), Asociația Obștească Educație pentru Dezvoltare (AED), UCIP IFAD, USAID/APM, ACED, AMIB.

Anual, la nivel național și internațional se organizează sute de evenimente dedicate agriculturii și industriei alimentare, iar multe dintre acestea sunt ratate de către fermieri, din lipsa promovării acestora la nivel național. Pentru a exclude dezinformarea producătorilor agricoli cu privire la evenimentele dedicate acestui sector, Agrobizes, în parteneriat cu ProCredit Bank, a lansat în 2022 Calendarul evenimentelor agricole. Calendarul include informații despre expoziții, târguri, conferințe, seminare, zile ale câmpului și alte evenimente importante organizate la nivel național și internațional.

Un alt portal media este Agro TV Moldova, care produce un șir de emisiuni ce au un conținut informativ, analitic și educativ, fiind utilizate toate genurile jurnalistice precum știri, reportaje, interviuri, talk-show-uri și altele. Obiectivul principal fiind informarea cetățenilor despre realitățile agroindustriale, sarcinile care stau în fața agricutorilor și a intituțiilor abilitate,precum și procesul de implementare a acestor sarcini.

AgroMedia, reprezintă un portal ce promovează agricultura ecologică, având ca subiecte informarea agricultorilor despre cele mai noi tendințe în agricultură, promovarea istoriilor de succes și motivarea agricultorilor de a încerca ceva nou. Acest portal combină atât ultimele noutăți din domeniul agriculturii ecologice din Moldova, cât și din lume.

În scopul sporirii ponderii și promovării agriculturii ecologice la nivel național, cât și la nivel internațional, în cadrul Ministerului au loc ședințe comune între echipa ministerială, fermieri din sector, donatori și experți străini.

De asemenea, prin intermediul Aociațiilor de profil au loc diverse instruiri a agricultorilor cu participarea experților naționali și internaționali cat și voluntari străini dornici de a se împărtăși cu cunoștințele și experinața din domeniul agriculturii ecologice.

10

Apicultura

Sursa foto: MOVCA

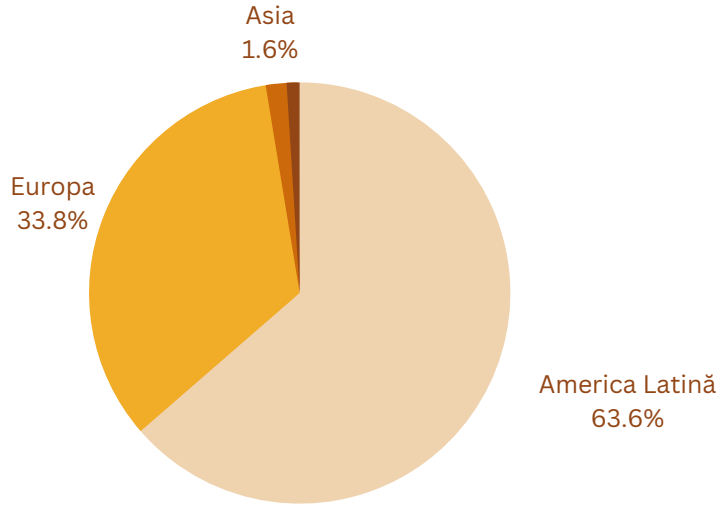
Sursa foto: MOVCA

10.1 Apicultura ecologică pe scara mondiala și în Republica Moldova

Apicultura ecologica a înregistrat o creștere constantă la nivel mondial și devine o tendința pentru apicultura din Republica Moldova. La nivel mondial, în perioada anilor 2010 – 2022 numărul stupilor certificați ecologic a crescut de șase ori. America Latina și Europa de Est sunt premergătorii care au sporit considerabil producerea mierii ecologice fiind dictată sigur de cerințele și cultura consumatorului local și sporirea consumului pe plan mondial.

Crearea pe piața a mierii ecologice și sporirea consumului pentru mierea certificata ecologic și vine drept promotor pentru tendințele de creștere a vectorului în apicultura ecologica. Totodată aceasta creștere a cererii pe piața a mierii ecologice este dictata și de tendințele de utilizare a mierii ecologice în producția de alimente procesate ecologice cum ar fi batoane de cereale sau produse de patiserii.

Fig. 10.1.1 *Ponderea apiculturii ecologice în întreaga lume*

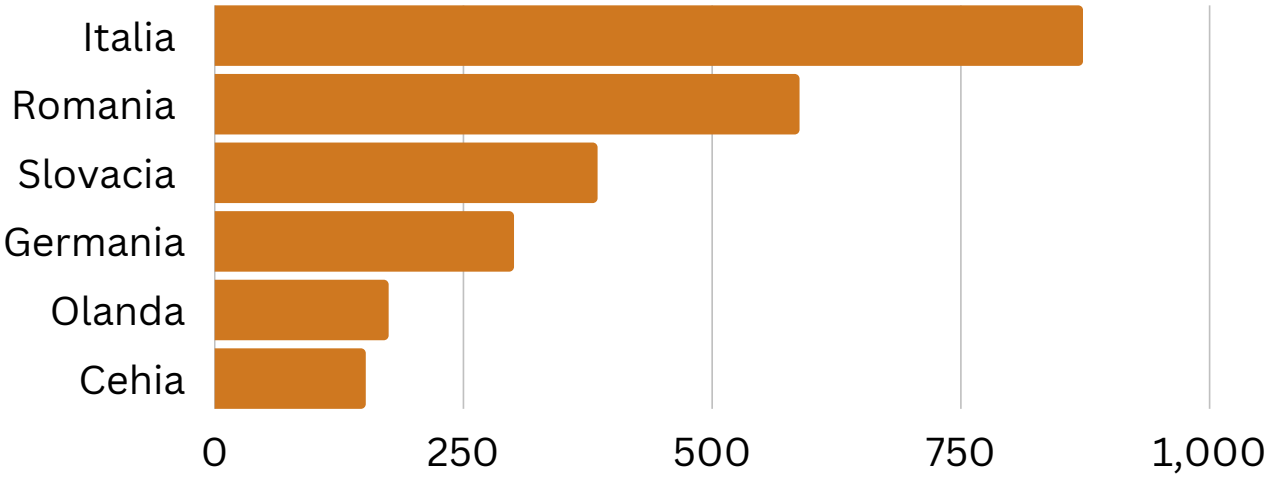

Sursa: The world of organic agriculture

Apicultura în Republica Moldova este unul din sub sectoarele importante ale agriculturii, având un rol major în polenizarea culturilor agricole entomofile. Potrivit unor estimări, beneficiile obținute prin intermediul produselor apicole, constituie doar 25-30% din valoarea totală oferite de albine, restul fiind recoltele sporite ale culturilor vegetale.

În anul 2022, exportul total al mierii de albine a constituit peste 3385 tone. Principala destinație a mierii de albine din RM continuă a fi țările UE, acolo fiind exportate cca 2893 tone, dintre care: Italia 872 tone, România 587 tone, Slovacia 384 tone, Germania 300 tone, Olanda 174 tone, Cehia 151 tone, etc.

Fig. 10.1.2 *Exportul de miere pe piața UE, tone ,*

Sursa: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Cu toții conștientizăm faptul că exportul mierii în vrac nu poate aduce acele beneficii așteptate, valoarea adăugată a acestui produs trecând în beneficiul acelor verigi ale lanțului comercial care se ocupă cu ambalarea mierii în ambalaje destinate consumatorului final și comercianților.

În acest sens, prin intermediul FNDAMR, se alocă subvenții pentru înființarea și modernizarea unităților de procesare a mierii și produselor apicole, care vor colecta mierea de la apicultori, o vor ambala și exporta într-un mod diferit de ceia ce am văzut până în prezent.

Sprijinul din partea statului pentru înființarea acestor unități, este de 50% din valoarea investiției (materiale de construcție, utilaje și echipamente), dar nu mai mult de 5,0 milioane lei per beneficiar pe an.

Statul subvenționează și în continuare investițiile în apicultură convențională, inclusiv apicultura ecologică. În perioada de conversie pentru apicultura ecologică, statul oferă 500 lei/f.a. Ulterior, se acordă 20% din valoarea fiecărui kg de miere vândut.

Astfel subvențiile pentru apicultură convențională inclusiv ecologică sunt următoarele:

- 50% pentru regine de peste 12 luni, dar nu mai mult de 150 mii lei per beneficiar pe an;
- 50% pentru roiuri cu regine de peste 12 luni, dar nu mai mult de 300 mii lei per beneficiar pe an;
- 50% pentru achiziționarea utilajului sau echipamentelor, dar nu mai mult de 1,0 milioane lei per beneficiar pe an.

Apicultura este un sub sector care are mare perspectivă, deoarece în acest domeniu sunt atrași cei mai mulți tineri fermieri, iar investițiile sunt cele mai mici în comparație cu alte domenii agricole. Spre exemplu, în anii precedenți, la măsura de subvenții în avans, cca 80% din beneficiari au fost tineri care au solicitat sprijin financiar pentru investiții în apicultură.

În același timp, apicultura este unul din domeniile digitalizate, recent fiind implementat un Sistem informațional BeeProtect, destinat protecției albinei melifere, care va preveni intoxicarea albinelor în urma utilizării produselor de uz fitosanitar.

10.2 Perioada de conversie sau trecerea de la apicultura convențională la apicultura ecologica

La baza atractivității apiculturii ecologice și sporirii interesul de trecere a apicultorilor de la practicile convenționale la practicile ecologice stă produsul finit - mierea certificată ecologic. Mierea produsă în condiții ecologice este un produs cu plus valoare și poate fi vândută direct cu o valoare adăugată ridicată, la un preț bun direct consumatorului.

Apicultura convențională

Apicultura Ecologică

Important pentru apicultorul convențional în luarea decizie de trecere în apicultura ecologica este faptul să se țină cont de cerințele și normele ce urmează a fi respectate atât în perioada de conversie cât și în practicarea apiculturii ecologice. Apicultura ecologică necesită nu numai respectarea standardelor ecologice dar și practicarea activităților sistemice și de monitorizare minuțioasă a bunăstării albinei.

Etapele și perioada de conversie:

Prima etapa: Durează în total 12 luni și începe odată cu intrarea albinelor în iarna și asigurarea hranei pe întreaga perioada de iernat.

A doua etapa: Durează până la 3 ani și în această perioadă sunt înlocuite atât practicile cât și echipamentul și utilajul apicol inclusiv fagurii, locul utilajul de stocare și păstrare a mierii.

Sursa foto: MOVCA

Condițiile de conversie:

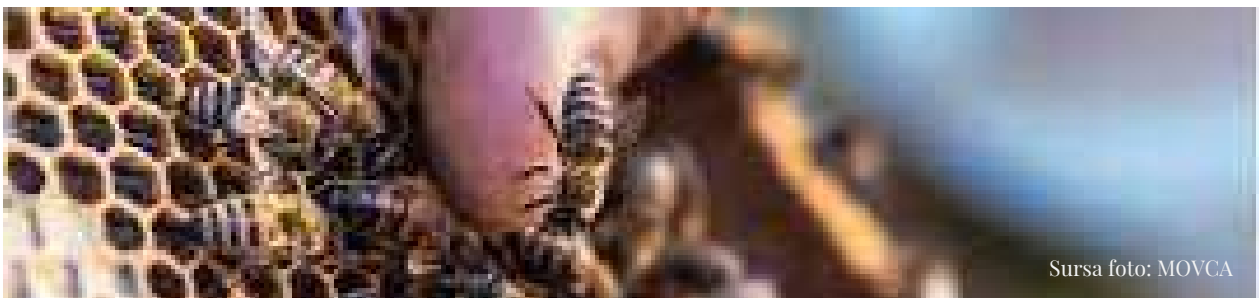
- Contractarea organismului de certificare ecologica pentru inspecție și ghidare;
- Utilizarea hranei pentru albine admisă de normele de producție ecologica;
- Tratarea albinelor cu preparate naturale;
- Utilizarea echipamentului și utilajului admis de cerințele în producția ecologică;
- Utilizarea cerii necontaminate.

Certificarea se poate face imediat dacă măsurile aplicate pâna la moment sunt confirmate documentar și de facto ca stupina activează deja după principiile ecologice de creștere și exploatare a albinelor.

Conversia rapidă

Procesul de conversie de la apicultura convențională la apicultura ecologică poate fi și în termeni mai restrânși ca timp în cazul în care toate coloniile de albine sunt plasate simultan pe rame din faguri de ceara fără reziduuri sau pe faguri naturali, astfel înlocuirea cerii poate fi făcută într-o singura etapă. După înlocuirea cerii, în faza forțata fără puiet permite tratamentul cu acid reducând riscul de infestare și îmbolnăvire.

Dezavantajul fazei de conversie rapida ar fi recolta mai scăzută a mierii în anul de conversie.

Sursa foto: MOVCA

10.3 Obiectivele strategice ale apiculturii ecologice

Apicultura ecologică are ca obiectiv atingerea compromisului între creșterea delicată a albinelor și calitatea înalta a mierii obținute prin implementarea proceselor naturale de sprijin al existenței albinelor, asigurarea vitalității și dezvoltării coloniilor de albine.

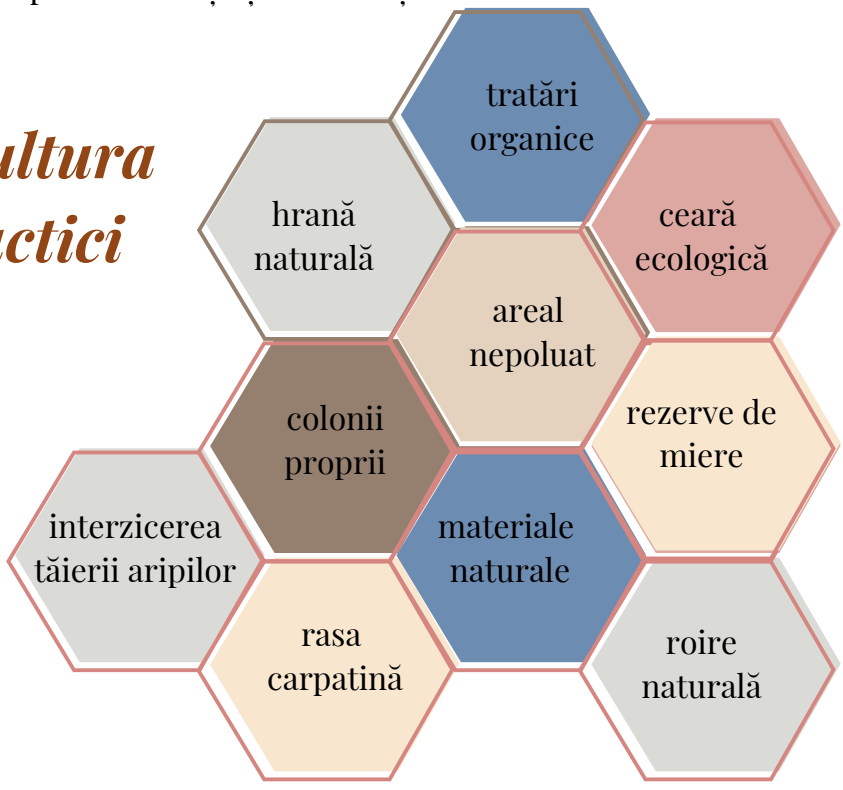

Prevederile reglementarilor ecologice vin să garanteze întreținerea, creșterea, reproducerea și alimentația albinelor melifere într-un mod prietenos mediului și care pune prioritate nevoile specifice ale acestei specii. Apicultorii ecologici au o libertate de alegere mare și putere de concentrare asupra vitalității coloniilor de albine și productivitate înalta de miere.

Accentul pe vitalitate se pune prin utilizarea fagurilor naturali, roirea naturală, utilizarea în reproducție a reginelor proprii, selecția după criteriul vitalității si hrănirea albinelor doar cu miere proprie sau certificată ecologic.

Practica sporirii productivității de miere sau a creșterii producției permite utilizarea de faguri artificiali ceea ce duce la reducerea trântorilor, roirea artificiala, utilizarea reginei artificiale, selecția în baza productivității și a eficienței.

Accente în apicultura ecologică și practici obligatorii

Principiile și practicile de bază în apicultura ecologică din Republica Moldova:

- Amplasarea stupinei în zona culturilor ecologice sau zone naturale minimizând impactul negativ al mediului;
- Materialul de construcție a stupilor doar de proveniența naturală și folosirea vopselelor de acoperire doar pe baza de apă;
- Utilizarea fagurilor naturali sau construcția fagurilor artificiali doar din ceară ecologică sau fără reziduuri;
- Rasa carpatină de albi, aclimatizată și rezistentă la condițiile Republicii Moldova;
- Reproducerea prin roire naturală, exclusă utilizarea reginelor străine, însămânțarea artificială permisa doar cu titlul de excepție, tăierea vârfului aripilor reginelor este interzisă;
- Hrănirea suplimentară a albinelor doar cu miere proprie sau produse ecologice;
- Măsuri suplimentare periodice de prevenire a bolilor;
- Tratarea varozei doar cu utilizarea preparatelor naturale ca exemplu, acid lactic, acid formic, acid oxalic, timor, camfor;
- Combaterea dăunătorilor doar la necesitate și cu utilizarea substanțelor active organice;
- Practici ce asigură apicultura fără reziduuri;
- Prelucrarea mierii la temperatura nu mai înalta de 40 °C.

10.4 Cerințe și criterii obligatorii în practicarea apiculturii ecologice

Amplasarea stupinei și alegerea vetrei este crucială pentru apicultura ecologică, locația influențează nu numai sănătatea și vitalitatea albinelor ci și recolta de miere. Important criteriu în acest caz este accesul la baza meliferă, sursa de hrană. Baza meliferă necesită să fie disponibilă în cantități suficiente pe întreaga perioadă a sezonului apicol, din primăvara devreme pâna toamna târziu. Dezvoltarea coloniilor de albine în primăvară depinde de cât de aproape sunt plantațiile în floare cât și de diversitatea și atractivitatea florilor drept baza meliferă indispensabilă în perioada ieșirii albinelor din iernat.

Înainte de a alege vatra stupinelor e important de obținut acordul vecinilor.

Important în alegerea terenului pentru stupina este și vecinătatea acesteia. Resursele melifere trebuie să se afle la o distanță de câteva sute de metri de stup dar totodată trebuie să se țină cont că albina are o rază de zbor de cel puțin 3 km și pot folosi baza meliferă din vecinătate. Persoanele care locuiesc în apropiere și fermierii ce au terenuri în jurul amplasării stupinei trebuie să fie informați și să-și dea acordul pentru amplasarea stupinei.

Baza meliferă - factor important în amplasarea stupinei ecologice

Sursele de plante melifere bogate și diverse asigură baza de hrană a albinelor fiind esențiale pentru buna dezvoltare a coloniilor de albine pe parcursul întregului an apicol.

Baza meliferă ce permite albinelor să crească după iarna și să sporească exponențial colonia de albine:

- **Arbuști și garduri vii ca alunul, salcia, porumbarul;**
- **Pomi ca arțarul norvegian și castanul sălbatic;**
- **Pomi fructiferi ca cireșul;**
- **Pomușoare, coacăza roșie, afin și căpșun;**
- **Plante sălbatice ca ghiocelul, brânduța, păpădia și gălbenelele de câmp;**
- **Leguminoase ca trifoiul;**
- **Crucifere - rapița.**

Baza meliferă cu conținutul de polen și nectar ce permite depozitarea mierii cât și depozitarea polenului și nectarului pentru iarna:

- **Arbuști și garduri vii ca salcia, Socul negru și măceșul;**
- **Pomi sălbatici ca salcâmul, castanul și jugastrul;**
- **Pomi fructiferi - mărul;**
- **Pomușoare ca căpșunul, zmeura, coacăza roșie, afinul și murul;**
- **Culturi de câmp ca floarea de porumb, hrișcă, floarea soarelui, facelia și muștarul;**
- **Leguminoase ca facelia, sulcina, lucerna și trifoiul;**
- **Crucifere - camelina si muștarul alb;**
- **Umbelifere - chimenul și coriandru.**

Sursa de apă - un factor important în alegerea vetrei stupinei

Pe lângă baza meliferă drept sursă de hrană pentru albine, important pentru amplasarea stupinei este și sursa de apă. Accesul la apă curată este important pentru dezvoltarea coloniilor de albine, protecția împotriva bolilor și liniștea albinelor. Întru reducerea riscului de îmbolnăvire, stupinele trebuie să se afle la o distanta de cel puțin 3000 m distanță de zbor de la depozitele de deșeuri deschise și chimice.

Accesul la apă curată trebuie să fie ușor și rapid pentru albine și să fie într-un loc însorit, cald și ferit de vânt. Reducerea perturbațiilor de aprovizionare cu apă curată reduce și riscul de folosire de către albine a surselor de apă mai puțin curate.

În cazul când nu sunt disponibile în apropiere surse naturale de apă potabilă în zona de zbor a albinei, se instalează un adăpător înafara stupului care se va menține curat, cu apa împrospătată periodic pe tot parcursul sezonului de vegetație. Adăpătoarele pentru albine sunt instalate după zborurile de curățire de la sfârșitul iernii, imediat ce temperaturile cresc peste 10 °C.

Asigurarea unui microclimat ideal în alegerea amplasării stupinei

Întru asigurarea unui mediu favorabil pentru albine pe lângă alegerea bazei melifere sau sursei de hrană cât și a sursei de apă importante sunt și alte caracteristici ce asigură bunăstarea albinei. Important e locul să fie ferit de vânt, să fie uscat și cald totodată stupul să fie amplasat sub copaci sau foioase pentru a fi protejat și de soarele fierbinte în timpul verii. Un factor important este și orientarea urdinișului, acesta trebuie să fie orientat spre sud-est sau sud-vest.

Amplasarea stupinei în timpul iernii trebuie să asigure accesul la lumina bună a soarelui aceasta în după amiază favorizează zborurile de curățire. În timpul primăverii și verii expunerea timpurie a stupilor la lumina soarelui este crucială în asigurarea unui zbor cât mai timpuriu a albinelor.

Sursa foto: Regina Naturii

Schimbarea de vatră prea diferită a stupinei poate provoca stres albinelor și trebuie redus la minim acest risc.

În mediul natural o colonie de albine trăiește doar într-un singur loc și flora din apropiata vecinătate îi este cunoscută ceea ce asigură supraviețuirea albinei. Din acest considerent schimbarea locației stupului provoacă stres coloniilor de albine și acomodarea la noul mediu necesită timp, totodată stresul este cauzat și de procesul transportării stupilor în special în timpul căldurilor de vară. Recomandabil ar fi schimbarea stupinei să nu fie prea frecventă și locația prea diferită. Coloniile de albine pot rezista bine la una sau două schimbări pe vara. Rezistența și vitalitatea coloniilor de albine scade direct proporțional odată cu numărul de schimbări.

Riscurile cauzate de schimbarea locației și stresul provocat coloniei de albini persistă și în stupăritul pastoral ecologic.

Apicultorii își muta stupina de mai multe ori în timpul sezonului de zbor a albinei fiind în căutare de noi baze melifere, lucru favorabil în identificarea unei baze melifere bogate dar disponibilă pentru o perioada scurta de timp.

Stupul - particularități specifice în apicultura ecologică

În apicultura ecologică materialul de construcție pentru stupi trebuie să fie natural și se folosește în mare parte la construcția stupilor - lemnul. Tratarea stupilor este recomandată doar cu vopsele pe bază de apă. Stupii pot fi multietajați sau stupii într-un pavilion apicol (practică utilizată în Elveția). Stupii multietajați sunt cutii deschise în partea de sus și de jos și pot fi ajustați pe parcursul perioadei de folosire. Avantajul stupilor în pavilion apicol este că stupii pot fi trași în spate ceea ce ii face accesibili în orice condiții meteorologice și apicultorii pot extrage mierea direct în pavilion.

Sursa foto: Regina Naturii

Fagurii clădit natural și fagurii artificiali

În forma clădirii naturale fagurele este neregulat vis a vis de cel clădit pe fâșia de ceară. Avantajul de formare naturală a fagurelui este sporirea sănătății coloniei de albine și stimularea formării identității unei familii de albine dat fiind faptul că, clădirea unui fagure natural este un proces social. Cea mai buna perioadă de trecere la formarea fagurelui natural este perioada de roire și este posibilă pentru fiecare sistem de stup.

În apicultura ecologică drept sprijin la formarea fagurelui artificial este folosită ceara de albine reciclată. Fâșia de ceară cu grosimea 3 mm cu o structură hexagonală și reliefată este folosită de albine în construcția fagurelui artificial fie pentru creșterea puietului sau depozitarea mierii. Fâșia de ceara ajută albinele la organizarea si accelerarea formării fagurelui respectiv sporind recolta de miere. Fagurele artificial umple bine ramele de lemn și facilitează atât verificarea umplerii cât și ulterior, centrifugarea mierii.

Roirea - proces natural de înmulțire în apicultura ecologică

Înmulțirea coloniilor de albine în apicultura ecologică se face divizând colonia prin intermediul roirii unei părți a coloniei. Roirea este punctul culminant al unui an apicol, stocarea de către albina a unei rezerve de miere este doar o condiție pentru o roire reușita. În timp ce principala preocupare a apicultorului este producția de miere, coloniile de albine urmăresc scopuri diferite.

Sursa foto: Regina Naturii

11

Parteneri

Sursa foto: Pixels.com

Sursa foto: Pixels.com

11.1 Organizații și Asociații implicate în sectorul agricultura ecologică

Partenerii de dezvoltare și donatorii atât internaționali cât și locali și-au adus aportul pe parcursul anilor la dezvoltarea sectorului preponderent nou pentru țara noastră. Contribuția științei este una indispensabilă pentru un domeniu ce își ia amploare și inclusiv necesară nu doar componenta inovațiilor dar și instruirea fermierilor în aplicarea bunelor practici și tehnologii inovaționale.

Institutul Central pentru Supraveghere și Testare în Agricultură din Republica Cehă (ÚKZÚZ)

Organizația ÚKZÚZ este o autoritate administrativă și un organism specializat al administrației publice subordonat Ministerului Agriculturii din Republica Cehă. Este o unitate organizațională a sistemului de stat. Institutul administrează și efectuează alte activități administrative, experți și sarcini de testare, activități de control și monitorizare în domeniile: fertilizanți și sol, varietăți de plante, semințe și rădăcini, plante perene, protecția contra organismelor dăunătoare, produse de protecție a plantelor, alimentare, agricultură organică șI laboratoare.

Donator - Agenția Cehă pentru Dezvoltare (CZDA)
Perioada de implementare - 2017-2023

Obiectivul proiectului - susținerea agriculturii ecologice din Republica Moldova în conformitate cu cerințele UE. Scopul proiectului - consolidarea capacității, transparenței și credibilității instituțiilor de stat în domeniul agriculturii ecologice.

Rezultatele proiectului sunt următoarele:

- Consolidarea structurii instituționale în domeniul agriculturii ecologice;
- Stabilirea unui sistem operațional pentru aprobarea unificată a inputurilor în agricultura ecologică;
- Consolidarea competenței laboratorului local în domeniul agriculturii ecologice;
- Stabilirea unui sistem de recomandare a speciilor, soiurilor și agro-tehnologiilor potrivite pentru agricultura ecologică.

UKZUZ - Suportul instituțional în agricultura ecologică din Republica Moldova

- **Elaborarea publicațiilor**
- **Participarea la eveniment internațional**
- **Asistență în armonizare**
- **Instruiri și vizite de studiu**
- **Implementarea Proiectului IVEM**

Susținerea elaborării și publicării următoarelor publicații:

• „BULETINULUI PRIVIND AGRICULTURA ORGANICĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA" – versiune 2020, disponibil în limba română și engleză (Buletin disponibil în format hârtie și în format electronic);

• Publicație „Recomandări privind producerea durabilă a culturilor în sistem ecologic în Republica Moldova"– versiune 2022, disponibilă în limba română (Publicație disponibilă în format hârtie și în format electronic).

Susținerea participării la instruire internațională a specialiștilor din cadrul Laboratorului Fitosanitar I.P. pe domeniul determinarea reziduurilor de perticide, care a vut loc în cadrul Laboratorului Național de Referință a Institutului Central de Supraveghere și Control în Agricultura.

Instruirile au fost organizate în perioada (30 august – 2 septembrie 2022) în cadrul proiectului „Suportul instituțional în agricultură ecologică din Republica Moldova" finanțat de Agenția Cehă pentru Dezvoltare, implementat de Institutul Central de Supraveghere şi Control în Agricultură (UKZUZ)

Asistență MAIA, ANSA și MOVCA în procesul de armonizare a proiectului de lege privind produsele agroalimentare ecologice.

A**sistență Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante prin vizită de studiu** în scopul definitivării implementării componentei „Instituirea unui sistem de recomandare a procedeelor agro-tehnologice, a speciilor și soiurilor adecvate pentru agricultura ecologică" (ședințe de informare, discuții, excursii practice).

I**mplementarea Proiectului Introducerea Viticulturii Ecologice în Moldova (IVEM)** prin dezvoltarea și promovarea industriei de producție ecologică a strugurilor și a vinului ecologic în Republica Moldova, folosind experiența Institutului Central de Supraveghere și Testare în Agricultură (ÚKZÚZ) din Republica Cehă, prin livrarea celor mai recente realizări din domeniul în sens tehnologii în cadrul lanțului de producere și schimbului de experiență obținută de operatorii pe interior și pe exterior subsector (instruiri, ieșiri în teren).

PARTENERI

Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare;
Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor;
Î.S. "Centrul de Stat pentru Atestarea şi Omologarea Produselor de Uz Fitosanitar şi a Fertilizanţilor";
„Laboratorul Phitosanitar Central" ;
Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante;
IP Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecţia".

Activități principale în anul 2022

- **Organizarea zilei de câmp Stația de testare Visoca 16. 6. 2022;**
- **Sprijin de participare la Congresul Internațional din Germania (Biofach) pentru ANSA și MAIA25.-28.7. 2022;**
- **Vizită de studiu 30. 8. -2. 9. 2022 pentru Laboratorul Fitosanitar Centra (pentru implementarea determinării glifosatului și ditiocarbamaților);**
- **Vizită de studiu 19. – 22. 9. 2022 sau Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Culturi și MAIA (FINALIZAREA rezultatului proiectului „Sistemul stabilit de recomandare a procedurilor, speciilor și soiurilor agro-tehnologice ecologice";**
- **Elaborarea proiectului de lege privind agricultura ecologică pentru a se asigura că proiectul este în conformitate cu prevederile legislației UE.**

Adresa sediului / Date de contact

Hroznová 2, 656 06 Brno,
Republica Ceha

Manager de proiect:
Ing. ***Ludmila Šípková***
Tel.: (+420) 733 612 566
E-mail: ludmila.sipkova@ukzuz.cz

Coordonator de proiect:
Cristina Colun
Tel.: (+373) 690 92 150
E-mail: coluncristina@yahoo.com

Sursa foto: Pixels.com

Alianța Lanțului Valoric în Agricultura Ecologică din Moldova MOVCA

Fondată în decembrie 2015, Alianța Lanțului Valoric în Agricultura Ecologică (MOVCA, acronim din engleză), asociație obștească, bazată pe membri, care pledează pentru agricultura ecologică și produse agroalimentare ecologice în Republica Moldova. MOVCA este prima și cea mai mare asociație din Republica Moldova care susține și pledează pentru agricultura ecologică. Scopul principal al asociației este de a susține toți operatorii din lanțul valoric al agriculturii ecologice, precum și de a încuraja toți doritorii de a activa în acest lanț valoric. o organizație neguvernamentală, Membrii MOVCA sunt: fermieri, procesatori, asociații de fermieri, distribuitori, importatori, exportatori, consultanți, vânzători, consumatori etc.

Direcții de activitate

- **Agricultura organică**
- **Lobby și advocacy**
- **Instruiri și seminare**
- **Promovarea productiei**

Proiecte și activități curente:

- Proiectul „Facilitarea activității de advocacy în elaborarea cadrului legislativ pentru sectorul agriculturii ecologice”, finanțat prin intermediul Fundației Est Europene.
- Proiectul "Suport instituțional în agricultura ecologică din Republica Moldova" Elaborarea Anuarului privind agricultura ecologică din Republica Moldova pentru anul 2021, 2022. Donatoral proiectului - Agenția Cehă pentru Dezvoltare (CZDA).

PARTENERI

ÚKZÚZ;
CNFA Moldova;
Fundația Est Europeană;
Agenția de Investiții Moldova;
Asociația Educație pentru Dezvoltare;
EcoVisio;
Centrul educațional PRO DIDACTICA;
MAIA;
FiBL.

Rezultatele anului 2021:

- Participarea membrilor MOVCA în cadrul expoziției Biofach 2022, fiind cea mai mare expoziție de produse ecologice din Europa, care are loc anual la Nuremberg, Germania. Organizarea acestui eveniment a fost susținută financiar de către Agenția de Investiții din Moldova și aportul membrilor MOVCA.

- Menținerea portalului educațional e-learning în agricultura ecologică pentru instruirea fermierilor întru atingerii obiectivului general al proiectului: Popularizarea aplicării mijloacelor agricole inofensive și prietenoase mediului. Proiectul este activ, informațiile și modulele fiind actualizate la necesitățile utilizatorilor. Rezultatul scontat este de a informa și pregăti viitorii agricultori și http://studii.movca.md/

- Desfășurarea activităților de lobby și advocacy în vederea asigurării dezvoltării eficiente a agriculturii ecologice în cadrul legal, inclusiv, participarea în cadrul ședințelor, grupurilor de lucru, remiterea în adresa instituțiilor responsabile a propunerilor de modificare a cadrului legal.

- Desfășurarea seminarelor și oferirea suportului către membrii MOVCA, în vederea desfășurării agriculturii ecologice, aspectele legale și principiile de subvenționarea a agriculturii ecologice.

Adresa sediului / Date de contact

Chișinău, Str. Căpriana 50, oficiu 207
E-mail: info@movca.org

Președinte al Asociației:
Tatiana Nistorica
Tel.: (+373) 788 15 078
E-mail: tinistorica@gmail.com

Director executiv:
Vadin Curmei
Tel.: (+373) 794 60 686
E-mail: curmeiv@gmail.com

CNFA Moldova
Programul USAID Farmer-to-Farmer în Moldova

CNFA Moldova - Combinând vizitele de schimb culturale și dezvoltarea economică durabilă, programul USAID Farmer-to-Farmer pune la dispoziția fermierilor, grupurilor de fermieri, afacerilor agricole din țările în tranziție asistență tehnică pe bază de voluntariat, pentru a promova progresul în prelucrarea produselor alimentare, practicile de producere și comercializare. CNFA este de peste 20 ani un implementator al programului Farmer-to-Farmer.

Direcții de activitate

- **Agricultura organică**
- **Zootehnie / bovine lapte**

Programul USAID Farmer-to-Farmer în țările Africii de Sud și Moldova oferă asistență tehnică de înaltă calitate pentru organizaţiile gazdă din Malawi, Mozambic, Madagascar, Zambia, Zimbabwe şi Moldova.

Scopul programului este de a acorda asistență tehnică producătorilor, procesatorilor, prestatorilor de servicii și asociațiilor acestora, precum și altor beneficiari din Republica Moldova. Experții voluntari acoperă multiple aspecte ale celor două lanțuri valorice și contribuie la consolidarea relațiilor comerciale dintre diferiți actori pe bază de voluntariat. Totodată, asistența acordată instituțiilor de învățământ cu profil agricol contribuie la creșterea în timp a competitivității sectoarelor agricultură organică și lapte/zootehnie.

Instruirile sunt organizate pe diverse subiecte, ca de exemplu: dezvoltarea asociațiilor, comunicarea internă și cu membrii, advocacy, marketing, extensiune și educație, siguranța alimentară și calitatea produselor, crearea de produse noi, acces la piețele de export, administrarea pășunilor și producerea unor furaje de calitate.

Parteneri

Asociația Educație pentru Dezvoltare (AED)

Activități implementate cu ajutorul experților-voluntari:

Misiuni de voluntariat: 7 misiuni
Numărul organizațiilor asistate: 7
Domenii de asistență:

- management financiar avansat;
- evaluarea necesităților;
- planificare strategică;
- suport la îmbunătățirea serviciilor veterinare;
- dezvoltare organizațională;
- suport la participarea în expoziții;
- comunicare cu membrii;
- elaborare de strategii de marketing;
- crearea paginii web;
- administrarea portalurilor de e-learning;
- crearea ghidurilor de buzunar;
- bune practici în cultivarea îngrășămintelor verzi;
- bune practici în crearea platformelor de compost;
- bune practici în rotația culturilor;
- suport privind participarea la expoziția Biofach 2022;
- în parteneriat cu AED si MOVCA, au fost elaborate 3 ghiduri de buzunar, noi;
- Green Atlas Upgrade: CNFA a contractat o companie locala pentru a face schimbari si imbunatatiri la Atlasul Verde.

Activități implementate în afara misiunilor de voluntariat:

A contribuit la dezvoltarea capacităților organizatorice al organizațiilor:

- Katalyst Kitchens;
- Agrobiznes;
- MOVCA.

Adresa sediului / Date de contact

Chisinău, Str. Căpriana 50, oficiu 225
E-mail: vbumacov@cnfamoldova.org

Asociația Obștească - Educație pentru Dezvoltare AED

Asociația Obștească ”Educație pentru Dezvoltare” (AED) este o organizație neguvernamentală, apolitică și non-profit, fondată în anul 2017. Din AED face parte echipa care implementează proiectele CONSEPT (2008 – prezent), EdAgri (2012 – 2018), InfOrganic Moldova (2019-2022), SECI (2019-2021).

Direcții de activitate

- **susține dezvoltarea educației**
- **colaborează cu instituțiile publice**
- **colaborează cu societatea civilă**
- **colaborează cu partenerii de dezvoltare**

Proiecte și activități curente

- InfOrganic Moldova 2020-2022, este un proiect implementat cu suportul funației Liechtenstein Development ServicE (LED), intervenția prin educație non-formală contribuie la crearea unei comunități digitale, oferind acces deschis la materiale informativ-instructive pentru a dezvolta sectorul agriculturii durabile, inclusiv ecologice din Republica Moldova. Componente: contribuie la consolidarea colaborării actorilor principali din sector (mese rotunde trimestriale), elaborează materialele informaționale (articole, broșuri, infografice, video, ghiduri de buzunar) cu acces deschis pe un site de bază (https://agrobiznes.md/agroeco), dar și distribuirea pe site-urile actorilor din sector (MAIA, EcoVisio, MOVCA etc.); oferă suport experților naționali în consolidarea capacităților și elaborarea materialelor practice.
- Inițiative de Dezvoltare a Competențelor în Domeniul Energiei Solare (SECI) 2020-2021: dezvoltă programe de formare continuă și instruire a instalatorilor pentru tehnologiile SER (Surse de Energie Regenerabilă); elaborează curricula, materiale didactice pentru elevi și profesori; elaborează instrumente de evaluare a instalatorilor de sisteme fotovoltaice solare și sisteme termice solare; susține consolidarea partenerilor și agenților economici din sectorul SER prin identificarea cerințelor pentru calificări și implicarea în elaborarea materialelor; contribuie la îmbunătățirea atelierelor din instituțiile-partenere pentru pregătirea instalatorilor SER.

- Consolidarea Sistemului de Educație Profesională Tehnică în Moldova (CONSEPT), faza IV, 2019 – 2021:complementează eforturile actorilor în sectorul învățământului profesional tehnic (ÎPT) prin intervenție la nivel de școală (15 școli profesionale, colegii), nivel meso (Departamentul Formare Continuă, UTM) și la nivel macro (MECC). Componente: formarea continuă a cadrelor didactice din ÎPT, dezvoltarea organizațională, participarea elevilor în procesul de luare a deciziilor, promovarea calității în evaluare, susținerea cadrelor didactice în utilizarea mijloacelor media și digitale, îmbunătățirea situației din cămine.

Rezultatele anului 2022

InfOrganic: Este disponibilă o platformă online de bază cu informații relevante din domeniul agriculturii ecologice - https://agrobiznes.md/agroeco. Este îmbunătățită comunicarea și schimbul de informații în cadrul meselor rotunde trimestriale organizate cu actorii din sector. Sunt elaborate și diseminate o varietate de materiale informativ-instructive despre agricultura ecologică sub diferite forme: 5 video și 2 broșuri de la Institutul de Cercetare a Agriculturii Organice (FiBL) din Elveția traduse în limba română și rusă (bazele agriculturii ecologice, protecția în pomicultură, legumicultură, îngrășăminte verzi etc.); 2 ghiduri de buzunar ale experților universitari din SUA (F2F/CNFA, MOVCA) și experților locali; 9 video și 9 infografice (Agrobiznes, EcoVisio); 62 de articole, istorii de succes/interviuri și răspunsuri ale experților oferite online în secțiunea special creată AgroEco. 920 persoane comunică și beneficiază de suportul experților în grupul Viber Agrobiznes AgroEco.

SECI: Au fost consolidate competențele cadrelor didactice care pregătesc specialiști în domeniul energiei regenerabile (sisteme fotovoltaice, sisteme solare termice și pompe de căldură). Au fost elaborate materiale, suporturi de curs pentru cadrele didactice din 2 centre de excelență (construcții și energetică). S-au instalat echipamente în atelierele de instruire, fiind elaborat și un plan de dezvoltare a capacităților în formarea instalatorilor pentru tehnologiile SER (Surse de Energie Regenerabilă).

CONSEPT: Instruirea profesională este de o calitate mai înaltă și mai eficientă, iar managementul în 15 școli profesionale, colegii, centre de excelență s-a îmbunătățit. Cu suportul CIIDC, consiliile şcolare sunt mai puternice și pledează mai activ pentru schimbări în instituțiile-partenere. AED, Departamentul de Formare Continuă al UTM, A.O. ProDidactica oferă un program modern de formare a cadrelor didactice și managerilor din ÎPT, inclusiv învățarea bazată pe proiecte și portofoliu, utilizarea instrumentelor digitale (Google Suit). S-au dotat săli de clasă cu echipamente, mijloace media în 3 instituții (Centrul de Excelență în Servicii de Alimentare și Procesare, Școala profesională nr. 7 Chișinău și Școala profesională nr. 1 Cahul). Formarea și evaluarea elevilor se bazează pe calificări moderne, fiind elaborate 3 standarde noi de calificare (electrician în construcții, instalator de sisteme de încălzire și echipamente solare, instalator echipamente pentru ventilație și aer condiționat). Sunt susținute inițiative ale comitetelor sectoriale (textile, gastronomie) ce formează abilități moderne ale maiștrilor din instituțiile ÎPT și a viitorilor specialiști.

PARTENERI

- Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC);
- Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare (MAIA);
- Ministerul Economiei,
- Ministerul Infrastructurii;
- Agenția de Eficiență în Energetică (AEE);
- Universitatea Tehnică a Moldovei (UTM);
- Institutul de Cercetare pentru Agricultură Ecologică (FiBL) din Elveția;
- Programul USAID Farmer-to-Farmer, implementat de CNFA Moldova;
- Agrobiznes;
- A.O. EcoVisio;
- Alianța Lanțului Valoric în Agricultura Ecologică din Moldova (MOVCA),
- A.O. ProDidactica;
- A.O. Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului (CIDDC) etc.

Adresa sediului / Date de contact

MD 2012, Chișinău,
str. Bănulescu Bodoni 25, of. 21
E-mail: info@aed.ong
www.aed.ong

Organizația Obștească Eco Visio

În 1999, a fost fondată Asociația Ecologistă a Copiilor și Tinerilor din Moldova (AECTM), prin eforturile unui grup de profesori curajoși în frunte cu Nina Strepan. De-a lungul timpului, aceștia derulează acțiuni creative și non-formale de popularizare a ecologiei în școli.

În 2013, asociația are parte de un restart și se transformă în ”EcoVisio”, având la conducere un mic grup de entuziaști din Germania și Moldova, unii dintre ei copiii fondatorilor AECTM. Până la moment, asociația lucrează pentru a atinge potențialul Moldovei ca regiune-model de dezvoltare durabilă și pentru ca oamenii de aici să-și multiplice potențialul de a schimba ceva în bine.

Viziunea asociației pentru viitorul Moldovei și al întregii regiuni înseamnă o societate activă, un mediu înconjurător sănătos și o economie prosperă și echitabilă.
Misiunea e să aducă acest viitor cât mai aproape de prezent, prin activități educaționale, promovarea teoretică și practică a traiului sustenabil, crearea și creșterea de comunități și susținerea inițiativelor care împărtășesc viziunea.

Direcții de activitate

- **dezvoltare durabilă**
- **încurajează inovația ecologică și cea socială**
- **promovează cetățenia activă,**

reziliența ecologică și economică,
antreprenoriatul social
și dezvoltarea rurală

Proiecte și activități curente

- Proiectul “Pregătirea mediului rural către schimbările climatice”, abordând 4 subiecte de bază pentru creșterea rezilienței Moldovei rurale: gestionarea apei, energia solară, împădurirea, izolarea termică

- Proiectul "Moldova on Bikes" (august 2021 - iulie 2022);

- Campania Națională Media „Moldova #FărăDeșeuri”, susținută de Ambasada Finlandei la București, a avut drept scop sensibilizarea populației cu privire la impactul negativ al deșeurilor asupra sănătății și bunăstării, precum și diseminarea informației despre eficientizarea sistemului de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova.

Proiecte din domeniul agriculturii:

- Proiectul Rural Agroecology Resilience Hub, susținut de Programul de granturi al Facilității Globale de Mediu (2019-2021)

- Twinnings for a Prosperous Organic Agrifood Sector in MD and EU, susținut financiar de EuroChambers (2021-2022)

PARTENERI

MOVCA
Asociația Educație pentru Dezvoltare,
EcoVisio,
Centrul educațional PRO DIDACTICA,
SGP/GEF
SIDA
EcoConect
IM Swedish Development Partner

Adresa sediului / Date de contact

Chisinău, Str. Alexei Mateevici, 71, of. 5A
Tel: *(+373) 682 49 296*

Sursa foto: Pixels.com

12

Calendar și evenimente

Sursa foto: Pixels.com

Sursa foto: Pixels.com

12.1 Evenimente naționale și internaționale

BIOFACH, cel mai important târg mondial pentru alimente ecologice, care se desfășoară annual la Nürnberg, Germania. În cadrul expoziției, participanții au oportunitatea de a se întâlni cu producătorii organici de pe piața ecologică, de a încheia noi contracte și de a se inspira cu ultimele tendințe ale sectorului agriculturii ecologice.

Biofach 2022 a avut loc în perioada 26-29 iulie, organizatorii au întâmpinat în cele 4 zile ale expoziției, aproximativ 2132 de expozanți din 94 țări și 24 251 vizitatori din 137 țări.

Un grup de companii membre ale Asociației „Alianța Lanțului Valoric în Agricultura Ecologică din Moldova" (MOVCA) au participat în perioada 26-29 iulie la cea mai mare expoziție de produse ecologice din lume – „Biofach".

Expoziția a avut loc în orașul Nürnberg, Germania, iar în anul 2022 Asociația MOVCA a participat pentru a patra oară consecutiv cu stand de țară.

Pentru a reprezenta țara la „Biofach 2022" au fost selectați prin concurs trei agenți economici – „Agroelit" SRL, „Crama Domnească" SRL și grupul de companii „Prograin Organic".

Sursa foto: MOVCA

Fabricat în Moldova

Expoziţie-târg naţională multiramurală de servicii şi mărfuri autohtone

Expoziția **„Fabricat în Moldova”** a fost lansată în 2001 și a fost concepută pentru a unificarea forțelor reprezentanților administrației publice, comunității de afaceri și organizațiilor obștești în vederea susținerii fabricării produselor autohtone și majorării cererii de consum la acestea.

Scopul principal al expoziției este de a susține producătorii autohtoni, promova produsele competitive pe piața internă și externă, atrage investiții, intensifica dialogul public-privat.

După o pauză de doi ani, Camera de Comerș și Industriei din Republica Moldova a revenit în 2023 cu Expoziția Națională „Fabricat în Moldova”, la care au participat aproximativ 350 de antreprenori.

Prin organizarea expoziției, CCI a RM și-a propus obiective precum: prezentarea și promovarea noilor tehnologii, produse și servicii; crearea premiselor pentru găsirea partenerilor de afaceri atât din ţară, cât şi din afara țării, purtarea discuțiilor, negocierilor, efectuarea schimbului de experiență și bune practici; intensificarea fluxurilor investiționale în țară.

Sursa foto: www.gov.md

MOLDAGROTECH

Una dintre expozițiile cele mai solicitate de pe agenda MOLDEXPO

După pauze, schimb de locații, format etc. prin care a fost supusă **MOLDAGROTECH** în ultimii trei ani, expoziția revine la Moldexpo și ocupă toate spațiile în aer liber și pavilionul nr.2. Ediția din 2023 a reunit peste 100 de participanți – producători, dealeri, specialiști din domeniul agroindustrial etc. – din 8 țări: Republica Moldova, Austria, Germania, Italia, Letonia, Polonia, Ucraina, Ungaria.

MOLDAGROTECH (spring) este una dintre expozițiile cele mai solicitate de pe agenda MOLDEXPO. Este explicabil într-o țară preponderent agrară interesul sporit față de tehnica agricolă, materialul semincer, mijloace de protecție a plantelor etc. Toate acestea, dar și consultații prețioase ale specialiștilor, noutăți și ultimele tendințe ale domeniului, cele mai diverse servicii necesare sectorului formează oferta Expoziției internaționale specializate de mașini, echipamente și tehnologii pentru sectorul agricol MOLDAGROTECH, care a avut loc în perioada 16 – 19 martie 2023, la MOLDEXPO. Ca de obicei, expoziția este însoțită de Târgul puieților și materialului săditor la care participa inclusiv și producători din sectorul agricultura ecologica.

Organizator: Centrul Internaţional de Expoziţii "Moldexpo" S.A.
Coorganizator: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova
Suport subvenţional: I.P. ODA
Sponsor general: B.C. MAIB S.A.
Partener media general: Agro TV
Parteneri media: agrobusiness.md, Agroexpert, agromedia.md

IarmarEco

Iarmarocul Oportunităților Ecologice și al Antreprenoriatului Social

IarmarEco, adică Iarmarocul Oportunităților Ecologice și al Antreprenoriatului Social, este un eveniment anual ce unește principalii actori din scena ecologiei și a activismului social din Moldova. Ceea ce îl deosebește de alte iarmaroace este combinația dintre expoziție cu vânzare, networking facilitat și prezentări/lecții interactive, precum și apropierea de natură într-un context urban.

Eveniment socio-cultural care adună oameni cu aceleași valori, an de an. IarmarEco are drept scop promovarea oportunităților ecologice, a antreprenoriatului social, a inițiativelor sociale și a unui stil de viață sustenabil.

Evenimentul vine cu o combinație deosebită între iarmaroc, networking facilitat, ateliere și prezentări / lecții interactive, ceea ce îl face un eveniment unic în peisajul ecologiei și al activismului social din Moldova.

La ediția din toamna anului 2022, în cadrul evenimentului au participat circa 180 de vânzători, producători și organizații. IarmarEco - 2022 a avut de propus cele mai diverse tipuri de produse, pentru gusturile și necesitățile fiecăruia: mâncare vegetariană, legume și fructe crescute în Moldova, miere, pistil, uleiuri, deserturi, paste; produse cosmetice și pentru igienă - ecologice; suveniruri și obiecte de artizanat, bijuterii, jucării, cadouri; torbițe, haine etc.

IARMARECO

EcoLocal

Produse cultivate ecologic și produse artizanale

Piața EcoLocal „Farmers' Market" este fondată de către un grup de voluntari și producători autohtoni, care doresc să contribuie la bunăstarea populației locale. Piața susține întreprinderile alimentare locale, fermieri și producători ecologici certificați, procesatori artizanali și tradiționali care își comercializează produsele într-un format autentic. Piața are loc săptămânal, cu intrare liberă pentru vizitatori, cu o disponibilitate de produse precum: fructe, legume, mirodenii, pâine, brânzeturi, vinuri, sucuri, patiserie, ș.a.

Piața EcoLocal își propune:

- **Să pună la dispoziție produse cultivate ecologic și produse artizanale locale de înaltă calitate;**
- **Să educe consumatorii și să promoveze beneficiile produselor alimentare locale, ecologice și ale altor produse care ar sprijini economia locală;**
- **Să încurajeze mai mulți producători autohtoni să treacă la agricultura ecologică certificată;**
- **Să se dezvolte în bază de activitate non-profit, cu susținerea participanților, a partenerilor, a instituțiilor de stat și prin finanțări de granturi în domeniu.**

Sursa foto: MOVCA

EcoLocal

Cultivăm Încredere

Sursa foto: Pixels.com

12.2 Calendarul 2023 pentru operatorii din sectorul agricultură ecologică

Expoziții

Internaționale

BioFach – Februarie
Festivalul European Bio - August

Naționale

Fabricat în Moldova – Ianuarie
MoldAgroTech / Farmer – Martie /Octombrie

Conferințe

Internaționale

Conferința internațională în agricultura ecologică - Iunie

Naționale

Moldova Business Week – Noiembrie

Târguri

Piața „EcoLocal” – saptamanal
Iarmar Eco – sezonier
Festivalul European Bio - August

Evenimente

Ziua Agricultorului - Noiembrie

IMPRINTS

Autori
Tatiana Nistorica, Președinte al Asociației MOVCA
Echipa MOVCA
Agrobiznes
Ecovizio

Analiza statistică
Sergiu Tirigan

Corectare
Ludmila Šípková, Cristina Colun

Sursa poze
Arhiva MOVCA
www.pixels.md

Sursa informații
www.maia.gov.md
www.aipa.gov.md
www.agrobiznes.md
Atlasul Agriculturii Ecologice în Republica Moldova 2021, 2022

Disclaimer
Acest Anuar este publicat în 2023 în cadrul proiectului Sprijin instituțional în cadrul agriculturii ecologice în Republica Moldova implementat de Institutul Central de Supraveghere și Testare în Agricultură și donat de Agenția Cehă de Dezvoltare.

CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION

ÚKZÚZ

Moldova
Organic
Value
Chain
Alliance